T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
(NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ORTAK PROGRAMI)

# SELÇUK ALTUN'UN ROMANLARINDA YAPI

AYÇA İŞBİLEN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ TUNCAY ÖZTÜRK

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YENİ TÜRK EDEBİYATI ~~ORTAK~~ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşa İŞBİLEN tarafından hazırlanan

SELÇUK ALTUN'UN ROMANLARINDA YAPI

Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca 20.09.2019 Cuma günü saat 14.00 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *Kabul Edilmesine **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

| JÜRİ ÜYELERİ | KANAAT | İMZA |
|---|---|---|
| Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU | Kabul edilmesine | |
| Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM | " " | |
| Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖZTÜRK | " " | |

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

**TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**
**DOĞRULUK BEYANI**

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

18 / 10 / 2019

Ayça İŞBİLEN

**Tezin Adı:** Selçuk Altun'un Romanlarında Yapı

**Hazırlayan:** Ayça İŞBİLEN

# ÖZET

Selçuk Altun, Türk edebiyatında adını 2000'lerin başında duyurmaya başlamış günümüz yazarlarındandır. 1950 doğumlu olan Altun, resimden müziğe, heykelden edebiyata, koleksiyonlardan psikolojiye uzanan çok geniş bir ilgi alanına sahip, özgün bir tavrın adamıdır. Onun bu özgün çehresini kendisinin üzerine titizlikle titrediği yazarlığında, özellikle de romancılığında görmek mümkündür.

Bugüne kadar on iki eser vermiş olan sanatçı, asıl mesaisini roman türüne hasretmiş, modernden post-moderne uzanan, çoğunlukla deneysel çabalar ve anlayışlarla bezeli bir tutuma sahiptir.

Yapı itibarıyla görülen yenilik ve kendini anlatıda yetkinleştirme uğraşı, konu ve tema açısından zengin bir içeriği de beraberinde getirmiş, onun eserlerinin ilgiyle okunmasına yol açmıştır.

Bu tema zenginliğini oluşturan bireysellik, sanat, cinsellik, hak ve adalet, gizem ve arayış Selçuk Altun'un eserlerinde önem verdiği hususlardır.

Çalışmamız iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölüm'de Selçuk Altun'un *"Hayatı, Sanatı ve Eserleri"* başlığı altında hayatı, edebî kişiliği, sanat anlayışı ve eserleri üzerinde dururken, İkinci Bölüm'de de eserlerini yapı özellikleri açısından değerlendirmeye çalıştık.

**Anahtar Kelimeler:** Selçuk Altun, Roman, Türk Romanı, Yapı, Modern, Post-modern

**Name of Thesis:** Structure in Novel of Selçuk Altun

**Prepared by:** Ayça İŞBİLEN

# ABSTRACT

Selçuk Altun is one of the contemporary writers who started to make a name in Turkish literature in the early 2000s. Born in 1950, Altun is a man of a unique attitude with a wide range of interests ranging from painting to music, from sculpture to literature, from collections to psychology. It is possible to see his original face in his writing, inparticular his novelism in which he meticulously trembles.

The artist, who has produced twelve works until today, has given the main weight to the novel type. Seven out of twelve works are novels. In Turkish novel, it has an attitude from modern to post-modern, mostly adorned with experiemental efforts and understanding.

Innovation seen by structure and works self-empowerment in narrative, brought a rich content in terms of subject and theme and led to the reading of his Works with interest.

Individuality, art, sexuality, rights and justice, mystery and quest, existence that constitute the richness of this theme are the subjects that Selçuk Altun attaches importance to in his works.

We have formed our study in two main parts. In the first part, we have studied Selçuk Altun's life, literary personality, art understanding and works under the title of "Life, Art and Production", while in the second part we tried to evaluate this Works in terms of structure features.

**Keywords:** Selçuk Altun, Novel, Turkish Novel, Structure, Modern, Post-modern

# ÖN SÖZ

*Selçuk Altun'un Romanlarında Yapı* adındaki çalışmamız, yazdıklarıyla ve ilgileriyle takip edilen günümüz yazarlarından Selçuk Altun'un romanları üzerine bir çalışmadır. Konuyu, üzerinde çok fazla çalışma yapılmamış olması, yeniliğe ve denemeye açık bir yazar olarak öne çıkması sebebiyle seçtik. Ayrıca Türk edebiyatında romanın geldiği noktayı görmek açısından da faydalı olacağı duygusu bizim tercihimizde etkili oldu.

Çalışmamız, "Ön Söz", "Giriş" ve "Sonuç" kısımlarının haricinde iki ana bölümden oluşmaktadır.

"Giriş" kısmında Selçuk Altun'a gelinceye kadar Türkiye'de romanın macerasına kısaca değinmeye çalıştık. Hakkında yapılan bir çalışmayı tanıtıp, yazarın yaşadığı dönemin sosyal, siyasî ve kültürel görünümünden de bahsettik.

"Birinci Bölüm"de, ulaşabildiğimiz kadarıyla yazarın hayatına, tespitlerimiz doğrultusunda sanatçılığına ve eserlerinin tanıtımına yer verdik. "İkinci Bölüm"de ise *"Selçuk Altun'un Romanlarında Yapı"* başlığı altında, romanlarının yapı özelliklerini; *Olay Örgüsü, Kişiler, Mekân, Zaman, Bakış açısı ve Anlatıcı, Dil ve Anlatım* ve son olarak da *Anlatım Teknikleri* başlıkları altında, roman inceleme yöntemleri ve teorik/akademik çalışmalar doğrultusunda, eserleri merkeze alarak incelemeye çalıştık.

"Sonuç" kısmında, çalışmamız bağlamında onun romancılığı ile ilgili tespit ettiğimiz belirgin özellikleri değerlendirmeye çalıştık.

Çalışmamız açısından, "güçlük" diyebileceğimiz nokta, yazar hakkında bir yüksek lisans tezi haricinde müstakil bir çalışmanın ve incelemelerin olmayışı gösterilebilir. Ayrıca yazarın, biyografik bilgilerine, kendi tavrı sebebiyle ulaşma yollarının kapalı oluşunu da ekleyebiliriz. Bu tavrı; yazarın kendi kişiliğinden çok eserleriyle bilinmek istemesi ve kişisel mitini hayatından çok eserleriyle inşa etme düşüncesi olarak değerlendirebiliriz.

Çalışmamızın, oldukça ilgi çekici romanları ve merak duygusunu son raddeye taşıma kabiliyeti olan davetkâr bir yazar üzerine olmasının, son dönem Türk

romanında ortaya çıkan eğilimleri, oluşumları ve arayışları görmek açısından yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Hazırlamış olduğum tez çalışmasının her anında bilgisini, kıymetli vaktini, desteğini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ÖZTÜRK'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca fikirleri ile bana yol gösteren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU'na ve bu süreçte tüm nezaketi, anlayışı ve bilgisiyle yanımda olup bana vakit ayıran, desteğini ve bana olan inancını daima üzerimde hissettiğim kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Nursel DİNLER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Beni hayata hazırlayıp, bu günlere gelmemi sağlayan, emekleriyle beni yetiştiren, yanımda bulunup beni destekleyen aileme minnetlerimi sunar, teşekkür ederim.

# İÇİNDEKİLER

**ÖZET** ..... **i**

**ABSTRACT** ..... **ii**

**ÖN SÖZ** ..... **iii**

**KISALTMALAR** ..... **vii**

**GİRİŞ** ..... **1**

## BİRİNCİ BÖLÜM

**1.HAYATI, EDEBÎ HAYATI VE ESERLERİ** ..... **3**

**1.1. HAYATI** ..... **3**

**1.2. EDEBÎ HAYATI** ..... **3**

**1.3. ESERLERİ** ..... **8**

## İKİNCİ BÖLÜM

**2.SELÇUK ALTUN'UN ROMANLARINDA YAPI**

**2.1. OLAY ÖRGÜSÜ** ..... **11**

**2.2. KİŞİLER** ..... **41**

**2.2.1. Varlıklı ve Entelektüel Kişiler** ..... **41**

**2.2.2. Otoriter Kişiler** ..... **59**

**2.2.3. Takıntılı Kişiler** ..... **70**

**2.2.4. Ötekileştirilmiş Kişiler** ..... **80**

**2.3. MEKÂN** ..... **86**

**2.4. ZAMAN** ..... **107**

**2.5. BAKIŞ AÇISI VE ANLATICI..... 118**

**2.6. DİL VE ANLATIM..... 123**

**2.7. ANLATIM TEKNİKLERİ..... 124**

**SONUÇ..... 146**

**KAYNAKLAR ..... 153**

## KISALTMALAR

**age.** : Adı geçen eser

**bk.** : Bakınız

**bs.** : Basım, baskı

**C** : Cilt

**çev.** : Çeviren

**Doç.** : Doçent

**Dr.** : Doktor

**No.** : Numara

**S** : Sayı

**s.** : Sayfa

**Ü** : Üniversite

**Yay.** : Yayınları

# GİRİŞ

Roman türünün dünya üzerindeki macerası kaba bir hesapla 400 yılı aşmış bulunmaktadır. Türkiye'de ise yaklaşık 150 yıllık bir süreç söz konusudur. Modern ve Batılı bir tür olan romanın bizde hâlen edebiyat türleri arasında en çok ilgi gören tür olduğunu belirtmek gerekir. Bu ilgi okur nezdinde de yazar nezdinde de aynı manzarayı sunmaktadır.

Roman, tür olarak zamanın dışına düşmeyen, esnek yapısı ve kendini yenileme gücüyle her zaman ilgi çekmeye devam etmektedir.

Tanzimat dönemi roman tecrübelerinin ardından edebî/estetik boyutta rüştünü ispatlayan Servet-i Fünûn yazarlarının romanları ile bu tür ülkemizde kalıcı hâle gelmiş ve yerleşmiştir.

Cumhuriyet Dönemi ile hız kazanmış olan romancılığımız ele alınan konuların çeşitliliğine paralel olarak teknik yönden de değişim ve dönüşümler yaşamıştır. Klasik tarzdan modernist oluşuma, modern anlayıştan post-modern ögelerle teçhiz edilmesine varıncaya kadar çeşitli istikametlerde seyreden romanımız nihayet 2006 yılında Nobel Edebiyat ödülüyle taçlanmıştır diyebiliriz. Halit Ziya'dan, Yakup Kadri'ye, Reşat Nuri Güntekin'den Ahmet Hamdi Tanpınar'a, Halide Edip'ten Adalet Ağaoğlu'na, Yusuf Atılgan'dan Oğuz Atay'a ve Orhan Pamuk'a kadar çok sayıda yetkin romancımız mevcuttur.

Cumhuriyet döneminin siyasî ve kültürel dönüşümleri romanlarımızın da hem içerik hem de teknik açıdan çeşitlenmesine ve hatta çeşitli dönemlerle birlikte kategoriler oluşturmasına sebep olmuştur. İkinci Dünya Savaşı, Askerî Müdahaleler, toplumsal sorunla, bireyin yaşadığı gelgitler bunun âdeta göstergeleri olmuştur.

1980 sonrası dönem açısından ülkemizde roman türünde niceliksel bir artışın olduğunu da ilâve etmekte fayda var. Hem roman sayısında hem de ilk romanlarıyla edebiyat dünyasına giren genç yazar sayısında 80'ler ve 90'lar roman türünün takip edilmesi zor bir tür hâline gelmesine yol açmıştır.

2001 yılında ilk eseri olan *"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"* romanı ile edebiyatımızda görülen Selçuk Altun hakkında, 2014 yılında Doç. Dr. A. Mecit

Canatak danışmanlığında Mehmet Doğan tarafından yapılmış olan *Selçuk Altun'un Romanlarında İçerik* adında yayımlamamış bir yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bu çalışmasında Mehmet Doğan çalışmasının içerik kısmında, Selçuk Altun'un romanlarının genel bir incelemesini yapmış ve yazarın sanat anlayışına değinmiştir. Çalışmanın ana gövdesinde ise Mehmet Doğan, Selçuk Altun'un romanlarında tespit edilen temaları incelemiştir.

Doğan'ın içerik özellikleri üzerine yoğunlaşan çalışmasını tamamlayıcı nitelikte olması amacıyla biz de, Selçuk Altun'un romanlarını değişken ve çeşitlilik arz eden yapı özellikleri yönünden incelemeye çalıştık.

Edebiyatı ciddiye alan, edebî anlamda zengin bir içerik ve tekniğe sahip olan, okurun merak düzeyini, yarattığı gizemli, yer yer polisiye tadında kurgusuyla hep zirvede tutmayı başaran Selçuk Altun, kurgu gücü, şiirsel dili, metinlerarasılığı, ironisi ile post-modern ögelere yer veren bir yazardır.

Eserleriyle farklı kurgu ve dil lezzetleri sunan, akademik ve entelektüel çevre tarafından okuma ve yazma tutkusu sürekli vurgulanan Selçuk Altun'un, çok okunmasına ve sık üretmesine rağmen, biyografik geçmişine dair herhangi bir malumata akademik kaynaklarda rastlamak mümkün olamamıştır.

Üretme heyecanını ve coşkusunu hiçbir zaman yitirmeyen yazarın eserlerini, onun sanat algısına ve sanatçı duruşuna bağlayarak anlamaya ve anlamlandırmaya yönelik bu çalışma, Selçuk Altun'un daha fazla tanınıp yeni incelemelere konu edilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

# BİRİNCİ BÖLÜM

## 1. HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

### 1.1. HAYATI

Edebiyatımızda halen eser vermeye devam eden Selçuk Altun, 19 Ağustos 1950 tarihinde Artvin'in Şavşat ilçesinde doğmuştur. Selçuk Altun, babasının kaymakamlık ve valilik görevlerinden dolayı ülkenin çeşitli yerlerinde yaşamış ve öğrenim görmüştür. Diyarbakır ve Samsun Maarif kolejlerinde okumuş olan Selçuk Altun, 1973 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nü bitirmiştir. 1974 yılında ise yine İşletme Bölümü'nde yüksek lisansını tamamlayan Selçuk Altun, özel sektörde finans alanında yöneticilik yapmıştır. Bununla birlikte Yapı Kredi Yayınları'nda on iki yıl süren yönetim kurulu üyeliği ve yöneticiliği de mevcuttur.

2001 yılına kadar edebiyat dünyasında ismine rastlayamadığımız Selçuk Altun'un, hayatı hakkında yeterli bilgiye ulaşacağımız herhangi bir kaynak bulunmamaktadır.

### 1.2. EDEBÎ HAYATI

Romancıların, seyrettikleri dünyayı okuyucularına aktarma serüveni, önümüze birçok soruyla birlikte bir sanatı, estetiği de koyar. Bu alanda okuyucu ve romancının ilişkisi, yazarın kullandığı anlatım, teknik ve yazarın sanata bakışıyla şekillenir.

Heyecanı, mutluluğu, aşkı, hüznü kısaca insanın tattığı, hissettiği tüm duyguları ve hayatı kelimelerle işleyen roman yazarının, yazın serüveni boyunca kullandığı teknikleri, önceledeği değerleri, anlayışını incelemek, yazarın romancılığını daha iyi kavramak açısından önemli bir yaklaşım olacaktır.

Tıpkı Berna Moran'ın dediği gibi: *"(...) eserin gerçek anlamı, yazarın kafasında düşündüğü, tasarladığı, dile getirmek istediği anlamdır."*[1] Yazarın kafasına girebilmek de, yazarın romancılığını inceleyerek, sanat anlayışına dair verdiği ipuçları takip ederek mümkün olacaktır.

Tüm bunlara geçmeden evvel, yazar Selçuk Altun'un doğum yılını, eser verdiği dönemi incelemek, yazarın romancılığını anlamamız ve yorumlamamız için elzem bir adımdır.

1950 doğumlu olan Selçuk Altun, doğmuş olduğu, çağdaş, modern dünya ve edebiyatın içinde doğal olarak benimseyeceği sanat akımları varlığını sürdüren modernizm ve post-modernizm olacaktır.

Yazar Selçuk Altun'un verdiği bir röportajda "*Hayat, romanlardan daha tuhaf."*[2] tespiti Selçuk Altun'un romancılığına dair önemli bir ipucu taşır. Yine aynı röportajda *"Ardıç Ağacının Altında benim yedinci romanım iki de novellam var. Hepsinin atar damarları 'gezi ve gizem' yapıtları olmasıdır."*[3] der Selçuk Altun. Yazarın ifade ettiği gibi, romanlarının yatağında gizem ve gezi yatmaktadır.

Romanının, kaleminin malzemesi hayat olan Selçuk Altun, sıradan olan hayatı değil de hayatın içindeki tuhaflıkların ve gizemlerin peşine takılmıştır.

Yıldız Ecevit'in *"İnsanın umutla bakmadığı kültürel geleceğinin yerini, sanat ve onun yaratıcı boyutunda kurgulanan estetik bir dünya alır modernizmde.*

---

[1] Berna Moran, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, bs.9, İletişim Yayınları, İstanbul, 1999, s.198.

[2] http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/849212/Selcuk_Altun (14. 10. 2019).

[3] http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/849212/Selcuk_Altun (14. 10. 2019).

*Bu dönemde edebiyat, sanatın diğer dalları gibi çoğunlukla estetist bir yaklaşım içine girer. Bir modernist romancı için hiçbir şey sanattan daha önemli değildir."*[4] İfadelerinden de anlaşılacağı üzere modernizmin belirgin kaygısı olan estetik hususu Selçuk Altun'un romanlarında da kendini göstermiştir. Selçuk Altun'un romanlarında yer alan ana karakterler zaman zaman ayrı sosyal tabakalardan olsalar da hepsi benzer bir şekilde estetiğin hazzını önceleyen ve yaşayan karakterlerdir. Dolayısıyla Selçuk Altun'un romanlarının kökünü estetikle şekillenen bir atmosfer oluşturuyor diyebiliriz. Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir ve Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca'da Sina, Ku(r)şun Lezzeti'nde Tolga, Annemin Öğretmediği Şarkılar'da Arda ve Bedirhan, Senelerce Senelerce Evveldi'de Kemal, Bizans Sultanı'nda Halâs, Ardıç Ağacının Altında'da ise Erkan… Hepsinin ortak özelliği estetiğe uzanan ruhları ve ilgileridir.

*"Bu tablolar yüzünden âşık oldum görmeden Boğaziçi'ne."* ( Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir, s.30)

*"Yüksek tavanlar dantela dokulu kartonpiyer, yorgun döşemeler ince marköteri silsilesiyle bezeli. Yatak odalarına zambak desenli pembe duvar kâğıdı, kalanlara açık sarı yağlıboya özgülenmiş, cilalı maundan heybetli kapı ve antika radyatör takımı değiştirilmeden korunmuş."* ( Ku(r)şun Lezzeti, s.23)

*"Ziyaretini estetik bir sahneyle noktalamaya ne dersin üsteğmenim? Sana daimi koleksiyonumdan bir resmigeçit sunsam? Neden nü ve at figürleri görmeyeceğini peşinen açıklayayım. İlkini yapmam, ikincisini yapamam."*( Senelerce Senelerce Evveldi, s.75)

*"Sırnaşık tül perde çekilirse, odamın ferah penceresinden kentin panoramik mozağini kare kare izlerdim. Stratejik noktalar sanki tarihsel resmi geçit için sırasını*

[4] Yıldız Ecevit, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar,* bs.9 İletişim Yayınları, İstanbul, 2014, s.54.

*beklerdi. Bizans artığı sisten barikata rağmen Topkapı Sarayı'nın kuleleriyle flört ederdim."* (Annemin Öğretmediği Şarkılar, s.5)

*"Manastırın ferah balkonu bana Doğu Karadeniz yaylalarına kondurulan ahşap yazlıkları anımsattı. Zayıflayan sis perdesinin ardında, mozaik karelerden oluşan bir ışık kervanının doğuya aktığını duyumsadım."* (Bizans Sultanı, s.113)

*"Dış duvar boyalarının uyumsuzluğu ile dükkân levhalarının sıradanlığına da dayanamıyordum. İç duvarlarda resim göremezsem kendimi çölde hissediyor, resim görürsem küçümsüyordum.* (Ardıç Ağacının Altında, s.60)

Yazar Selçuk Altun'un, tüm romanlarında kullanmış olduğu şiirsel dil, teşbih ve tekrarların kelimelere katmış olduğu ahenk ve ezgi yazarın modernist çizgisine örnek teşkil etmektedir. Estetiğin kapsam alanına dâhil edebileceğimiz şiirsellik, Selçuk Altun'un romancılığının önemli bir göstergesidir.

*"Kaç satırlık bir veda pusulası yazacağımı ve yazdıklarımın eline geçip geçmeyeceğini bilmiyorum. Tek bildiğim, 'artık dayanamayacağımdır Güzelim!*

*İki gizemli sapkınlığım vardı; önce İstanbul'un saklı geçmişine sonra münzevi bir estete âşık oldum. Onlara kavuşmak yerine ortak tuzaklarına düştüm. Beni hedefe ulaştırmayan çabalarım yüzünden pişman değilim. Arkamdan hiç olmazsa 'sığ bir kadındı' denmeyeceğini biliyorum Güzelim!"* (Ku(r)şun Lezzeti, s.36)

*"L-a-t-i-f bir güz ikindisi idrak ediyorduk, Haliç kıyısına indik. Bindörtyüz yıllık surlarla omuzbaşındaki viraneleri kenetleyen dev sarmaşık ve incir ağaçlarına*

*sıra geldiğinde tasvir şevkimi yitirdim; Sim'in son iki yıla dek görebildiğini unutmuştum."* (Senelerce Senelerce Evveldi, s.204)

Selçuk Altun, eser verirken temel aldığı estetik hususu bakımından modernizme, kullandığı teknikleri bakımından da post-modernizme yakın durmaktadır.

Post-modernizm her ne kadar modernizme tepki olarak ortaya çıkmış olsa da neticede modernizmin bir sonraki adımıdır. Post-modernizmi ve modernizmi bünyesinde taşıyabilen Selçuk Altun'un benimsediği sanat anlayışını kesin ifadelerle belirtmek bu sebeple imkânsızdır.

Post-modernizmi modernizmden kesin bir çizgiyle ayıran husus, post-modernizmin eskinin yıkılıp yerine yeniyi inşa etme meselesinin anlamsızlığını savunmasıdır.[5] Ki bunu biz Selçuk Altun'un romanlarında kullandığı parodi ve pastiş yöntemleriyle görmekteyiz.

Selçuk Altun'un hem belleğimize hem de tarihimize ışık tutan Bizans Sultanı isimli romanı, bir tarihî roman parodisidir. Bu eseri Selçuk Altun hem bir teessüf mesajı hem de şükran kartpostalı olarak ifade etmiştir.[6]

Selçuk Altun'un anlatımında kullanmış olduğu bir diğer post-modern tekink de pastiştir. Yazarın Ku(r)şun Lezzeti isimli adalet anlayışını ve düzenini kırarak ilerlediği romanında Selçuk Altun, Yaşar Kemal'in ünlü eseri İnce Memed'in âdeta

[5] Kısaca, ana hatları ile özetlemek gerekirse, kendilerini postmodern olarak tanımlayan sanatçılar ve sanat kritikleri, modernizme ya da bir başka deyişle modern sanat anlayışına karşı iki önemli sayılabilecek eleştiri yöneltmiş gözükmektedirler. Birinci olarak karşı çıktıkları nokta, sanat yapıtının misyonu olması, içinde bulunulan durumu kritik ederek çıkış yolu araması ya da göstermesi ve geçmişten kopmuş bir yeniyi kurmaya kalkması biçiminde tanımlanabilmektedir. Postmodern sayılan eleştirilere göre bu tür bir sanat ya da estetik anlayışı sanatın alanını kısıtlayacak ve daraltacaktır. Gencay Şaylan, *Postmodernizm,* bs.5 İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2016, s.121.

[6] https://www.yenisafak.com/kitap/bizans-uygarligina-bir-sukran- (01. 08. 2019).

bir kopyasını oluşturmuştur. Ku(r)şun Lezzeti, sırtını dayadığı İnce Memed'deki eşkıyalık kavramıyla modernizmin karşı çıktığı, post-modernizmin de desteklediği bir misyon edinmiştir.

*"Çocuklar birbirleri ve anneleriyle didişmeye başladığı gün İnce Memed 1,2,3 ve 4 ciltlerini yastık niyetine sıralayıp, desturla istihareye kalkar. İkindi ezanıyla silkindiğinde özsaygısına kavuştuğunu duyumsamıştır."* (Ku(r)şun Lezzeti, s.153)

Selçuk Altun'un romanlarında görmüş olduğumuz zaman sıçramaları da post-modern etkinin içine dâhil edebileceğimiz bir özellektir. Birçok romanında görmüş olduğumuz, olayların belli bir kronolojik ağ içerisinde seyretmemesi, zamandan zamana yapılan atlamalar Selçuk Altun'un post-modernizmi eserlerine taşıdığı noktalardır.

Selçuk Altun'un kelimelerle olan dansı, romanlarının karakterleri için de oldukça önemli bir anlam taşımaktadır. Temel hafıza taşıyıcılarını türlü kelime oyunlarıyla romanlarına yansıtan Selçuk Altun'un post-modern çizgilerini bu oyunsuluklarda görebiliriz. Bu oyunsuluklar Selçuk Altun'un roman karakterlerine verdiği isimlerden de anlaşılabilir.[7] Böylelikle Selçuk Altun, kullandığı ironi yöntemini karakterlerin üzerinden tamamlamış olur.

Onun romanlarındaki bireyselliği, yalnızlığı tercih biçiminde de görülüyor. Ayrıca, ideolojik bir yalnızlığı gözümüze sokacak bir didaktizmi görmeyiz. Bu da sanatı estetik düzlemde düşündüğünün bir göstergesidir diyebiliriz.

[7] (…) romanda isimler asla nötr değildir. Onlar sıradan olsa bile her zaman bir anlam taşırlar. Mizah, hiciv veya didaktik yazarlar, isimlendirmede oldukça hünerli veya açıkça kinayeli olma gücüne sahip olabilmelidir. David Lodge, *Kurgu Sanatı,* çev. Aytaç Ören, Hece Yayınları, İstanbul, 2013, s.59.

Selçuk Altun'un romanlarında çok sık gördüğümüz bir nokta da karakterlerin maceralara olan düşkünlüğüdür. Bu maceralar yer yer hazlara yelken açar, entelektüel özgüvenini tatmin eder. Son derece donanımlı, eğitimli olan roman karakterleri de bu doymuşlukla büyük bir kazanımın farkına varırlar. Bu sebeple diyebiliriz ki, Selçuk Altun'un romanlarında âdeta sanat ve kültür de bir karakter görünümü kazanır.

## 1.3. ESERLERİ

### *Romanları*

#### Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir

Selçuk Altun'un yazım dünyasına giriş kitabı olan, adını Oktay Rifat'ın dizelerinden alan *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir*, 2001 yılında ilk baskısını yapmış, 228 sayfalık post-modern izler taşıyan bir romandır.

#### Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca

*Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, Selçuk Altun'un 2001 yılında Yapı Kredi Yayınları tarafından basılan ikinci romanıdır. Günümüzde Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca isimli romanın çalışmamızda on beşinci baskısı esas alınmıştır.

#### Ku(r)şun Lezzeti

İlk baskısını Eylül 2003'te gerçekleştirmiş olan *Ku(r)şun Lezzeti*'nin, onuncu (son) baskısı da dâhil olmak üzere tüm baskıları Sel Yayınları'ndan çıkmıştır.

#### Annemin Öğretmediği Şarkılar

Selçuk Altun'un dördüncü romanı olan *Annemin Öğretmediği Şarkılar*, ilk ve tek baskısını 2015 yılında, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkarmıştır.

**Senelerce Senelerce Evveldi**

İlk baskısını 2008 yılında Sel Yayınlar'ından çıkaran ve toplamda beş baskı yapmış olan *Senelerce Senelerce Evveldi* Selçuk Altun'un beşinci romanıdır. İsmini, Edgar Allan Poe'nun ünlü şiiri 'Annabel Lee' şiirinin dizelerinden almış olan roman, romen rakamlarıyla adlandırılmış on bölüm, 238 sayfadan oluşmaktadır.

**Bizans Sultanı**

2011 yılında Sel Yayınları'ndan, 2016 yılı itibariyle ise Türkiye İş Bankası Yayınları'ndan çıkan Bizans Sultanı, "The Sultan of Byzantium" ismiyle İngilizceye çevrilmiş, yayın hakları 10 ülkeye satılmış bir romandır.

**Ardıç Ağacının Altında**

Selçuk Altun'un, olgunluk dönemi eserim[8] diye ifade ettiği Ardıç Ağacının Altında isimli roman, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan 2017 yılında çıkmıştır. Selçuk Altun'un son romanı olan bu kitap, 270 sayfa ve beş ana bölümden oluşmaktadır.

**Novellaları**

Sol Omzuna Güneşi Asmadan Gelme

Buraları Rüzgâr Buraları Yağmur

**Denemeleri**

Kitap İçin-1, 2, 3

[8] "*Bir kategorizasyon yapacaksam olgunluk dönemi yapıtım demek isterim.*" http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/84212/Selcuk_Altun (01. 08. 2019).

# İKİNCİ BÖLÜM

## 2. SELÇUK ALTUN'UN ROMANLARINDA YAPI

Modern zamanların anlatı türü olan roman; Mehmet Tekin'in de dediği gibi tanımadan tanımlanamaz. *"Romanın kuruluşunu, işleyiş mantığını bilmeden, ne kaliteli roman yazmak mümkün olur, ne de kaliteli roman eleştirisi…"*[9] Bu nedenle, romanın yapılandığı temel unsurlarını –kurgu, zaman, mekân, anlatıcı türleri vb.- ele alarak incelemek, romanı çevreleyen duygu ve düşünceleri anlamlandırmak ve çözmek adına çok önemli bir adım olacaktır. Dolayısıyla bu bölümde, bahsedilen hamle gerçekleştirilerek romanlar, kronolojik olarak yapı unsurları bakımından incelenecektir.

### 2.1. OLAY ÖRGÜSÜ

Selçuk Altun'un Çağdaş Türk edebiyatına uyarlanan modern ve post-modern etkinin görüldüğü yapı özellikleriyle, daima okuyucuya okuma listesi sunan Oktay Rifat hayranı bir kahramanın Edirnekâri sandığın içindeki bir gize ulaşma çabasının ışığında İstanbul'un 2001 yılına kadarki panoramasının romanını ortaya çıkaran *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir* romanı yazarın ilk romanıdır. Romanın ortaya çıkış noktası, ana karakter Bafralı Sina'nın; varlık, hırs ve ihtişam düşkünü olan dayısıyla arasındaki sonu gelmeyen ve asla çözülemeyeceğine inandığı sorunlardır.

Romanın ana karakteri Sina'dır. Olaylar onun etrafında gelişir ve onun ağızından okuyucuya aktarılır. Sina ile birlikte romanın şahıs kadrosunda, Sina'nın dayısı Halis Silah, dedesi Salih Silah, konaktaki selefi Ohannes Yetvartyan, Kader Ant ve Sina'nın derin aşk duyduğu Çela (Raşel Kanetti) yer alır. Bu şahıs kadrosuyla örülmüş olan roman; ortaokul ve lise yıllarında bibliyomanisini keşfeden Sina'nın annesi ve babasını yitirdikten sonra *yeni aile* diye tanımladığı dede, anneanne ve dayısı ile âşık olduğu kız Çela'nın arasında kalıp duygularına yön verememenin

[9] Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1,* bs.15, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017, s.13.

acısı, -hayalî bir sınır çizecek olursak- iki ana bölüm, romen rakamlarıyla işaretli on ana bölümden oluşmuştur. İlk ana bölüm, romanda 'beş numara' olarak işaretli bölüme kadar devam eder. İlk dört ara bölümde tamamen Sina'nın eski ve yeni ailesi tanıtılır. Sina'nın psikolojik iç çözümlemelerinin yer aldığı ilk dört bölüm durağan bir aksiyon zemin üzerine oturtulmuştur. Küçük hareketlerin dışında, ilk dört bölüm neredeyse tamamen Sina'nın yeni ailesi, özellikle dayısı ile yaşadığı çatışma ve bunların ışığında psikolojik iç çözümlemelerinden oluşmaktadır.

İlk bölüm, kronolojik metin anlayışından kopmuş olarak hâlihazır/şimdiki zaman ile oluşturulmuştur. İlk bölümde ana karakter Sina'nın "*dünyanın en iyi yazarının adı"*nı aramaya karar vermesiyle başlar ve Sina'nın, bu kararı nasıl verdiği, bu kararı vermesinde hayatındaki hangi kişilerin rol oynadığını, kişileri tanıtarak devam eder. Bir sayfa süren ilk bölüm, Selçuk Altun'un vurucu anagramı[10] ile son bulur. Bu anagramı okuyucu romanın bitişinde anlamlandıracaktır.

Ardından gelen ikinci bölümde ise anıya dayalı olgu kuruluşuna rastlıyoruz. İkinci bölüm Sina'nın dayısını tanıtılmasıyla başlar. Devamını ise Sina ve dayısının arasındaki gönül bağının kökenine inilmesi izler. Sina bu bölümde, uzun zamandır beklediği ve hak edilen son olarak düşündüğü dayısının ölümünü Pera Palas Oteli'nde nasıl sabırsızlıkla beklediğini anlatır.

"*Özenerek teşrif edilmemiş, donuk renkli eşyaların sanki ayakta durmaya çalıştığı unutulmuş hastane hücresi kılıklı geniş odayı, yalnızlığımı tehdit etmeyecek gibi görünen dokusu nedeniyle ilk bakışta sevdim. […] odanın anlamsız sayıda küçük karelere bölünmüş yüksek penceresinin üst bölümünden Haliç ötesinde görkemli camilerin eteklerine sarılarak zamana direnen yığınla yığma binanın oluşturduğu silueti izledim."* [11]

[10] Anagram: Bir kelimenin tersinden okunuşu ile anlamlı başka bir kelime oluşturmak. Turan Karataş, *Edebiyat Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Sütun Yayınları, İstanbul, 2014 s.43.

Daha sonra, bulunduğu odadaki eşyalardan bir ipucu çıkarmaya çalışarak eşyaları deşifre etmek güdüsüyle odasını izlemeye koyulur: *"[...] duvarda iğreti bir çerçeve içine hapsolunmuş kısa mesajı deşifre etmeye çalıştım.* (s. 10) İzleme ve tasvirin arasında sık sık flash back'e başvurarak anılarından kesitler sunar ve olay aslında *aporia'* [12] da düğümlenir. Ana karakter Sina, bu döngüselliği, Pera Palas Oteli'nden çıkmasıyla bozar. Şu zamana kadar odanın izlenmesi haricinde herhangi bir harekete rastlanmaz. Fakat Sina'nın İstiklâl Caddesi'ne çıkması ve oradaki bir mekânda yapmış olduğu okumayı aktarmasıyla roman atalet çizgisinden kurtulur ve yeni bir devinime kavuşur. Kısa süren bu devinimin ardından Sina, dayısının hastane ve ölüm sürecini anlatmasıyla ikinci bölüm son bulur.

Üçüncü bölüm Sina'nın, dedesini ismiyle tanıtmasıyla başlar:

*"Dedem Salih Silah 1925 yılında; annesi, nakit sermaye ve hırsla Rize'nin Çayeli ilçesinden Bafra'ya göç etmeden önce, babası İhlas Efendi'yle dört yıl Çayeli- Bayburt hattında köy köy gezip çerçilik yapmış. Bir elinde yaşlı katırının yuları, diğerinde düzinelerce yumurta sıralı bohçası yol niyetine binlerce kilometre dağ, taş, tepe, kaya aşmış. [...] Sonra yerleşik düzene geçip dükkân, tarla ve arsa sahibi olmuşlar. Finans sektörünün ve dağıtım kanallarının yetersizlikleri nedeniyle çevrelerine tefecilik ve karaborsacılık alanlarında da hizmet sunmuşlar."*[13]

Ve anlaşılır ki Sina, dedesine karşı da olumlu hisler beslememektedir. Annesi ve babasını yitirdikten sonra anneannesi, dedesi ve dayısı Sina'nın ailesi olmuştur. Sina bu yeni aile bireylerini –her ne kadar kan bağı olsa da- benimseyemeyecek, kendisinde meydana gelen birçok problemin kaynağı olarak 'yeni ailesi'ni görmesini nedensellik bağı içinde okuyucuya aktarır. Dolayısıyla ilk dört bölüm art zamanda, Sina'nın ilkokul, ortaokul ve lise yıllarını anlatır.

---

[11] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017 s.9.

[12] Yıldız Ecevit, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar,* bs.9, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 175.

[13] Altun, *age.*, s.18.

Sina, yaşadığı mutsuz ortamdan kurtulamayan, kurtulamadıkça da mutsuzluğa sürüklenen bir kişiliktir. Bu mutsuzluk durumu Sina'da daima, ortamını analiz etme fırsatı doğurur. Dördüncü bölümde bu analizle birlikte 1970-80'lerin Türkiye'sine de ışık tutulmuş ve o dönem Türkiye'sinin ekonomisine dair bilgiler sunularak ailesinin kötü şartlardan beslendiğinin vurgusu yapılmıştır: *" 12 Eylül 1980 askeri darbesine her yönüyle hazır duruma getirilmiş kaos ortamından da biz ailecek kârlı çıkmıştık. Dayım yurtdışındaki dövizlerinin bir kısmını karaborsada yüksek kârla değerlendirmiş, plastik eşya üretimi yaparken fabrikalarını kapatıp Toronto'ya yerleşme kararı vermiş iki bıkkın Ermeni kardeşin Yeniköy konsolosluk otobüs durağı yakınındaki üç katlı yalılarını, dörtte üç yurtdışında ödenmek üzere gerçek değerinin yarısına ele geçirmişti."* [14]

Beşinci bölüm, yepyeni olaylara kapıların açıldığı bölümdür. Hayalî sınırın ikinci bölümüdür ve Sina'nın üniversiteye başladığı sene ile asıl olayların yaşanmaya başlandığı ikinci ana bölüm başlar. Bu bölümde, olayların akışı yeni bir nefes bulur. Dayısı Sina'ya iyi bir eğitim fırsatı sunarak onu Virgina Üniversitesi Elektrik Mühendisliği bölümüne yazdırır. Sina'nın hayatının şekillendiği bu yıllar dayısının; yabancı uyruklu bir kızla evlenmeyle nihayetlenecek bir ilişki kurmamasının emri ile Sina'nın bu buyruğu ifa etme çabası beşinci bölümden yedinci bölüme dek sürer. Sina, son derece başarılı geçen üniversite hayatını yüksek lisans programıyla taçlandırır. Nihayetinde, dayısının da yardımlarıyla Sina iş hayatına atılır ve bir bankada genel müdür statüsüyle işe başlar. İş hayatındaki çevresi onu Çela ile karşılaştırır. Çela, namı diğer, Raşel Kanetti. Dayısının, kariyerini zedeler öngörüsüyle Sina'dan ayırdığı, Sina'nın sırılsıklam âşık olduğu Çela… Tarih ve heykel tutkunu, sanat tarihi üzerine yüksek lisans yapan Çela ile Sina, dayısı Halis Silah'ın oynadığı oyunun parçası olan bir mektup ile yollarını ayırırlar. Yollarının ayrılması Sina'yı ne denli yaralasa da bu ayrılık onu yepyeni maceralara sürükler.

[14] Altun, *age.*, s.42.

Yedinci bölümden onuncu bölüme kadar da geriye dönüş teknikleri kullanılarak ara erek, yani dünyanın en iyi yazarını arama çabası anlatılır. Sina, dayısı ile arasındaki tüm gönül bağlarını keserek, onun yanından ayrılır ve onu birtakım oyunların beklediği bir konağa taşınır. Sina'nın o konaktaki selefi, Ohannes Yetvartyan'ın kurmuş olduğu oyunlara Sina, onun yazdığı mektupları okuyup, mektuptaki ipuçlarını takip ederek dahil olur. O.Y., kırmızı mürekkep ve mastürbasyon düşkünü bir cücedir. Roman boyunca O.Y.'nin intihar ettiği düşünülse de roman sonunda O.Y., ölmediğini açıklar ve Sina'ya yazdığı son mektupla onu, Kader Ant'a teslim ettiği Edirnekâri sandığın ve dünyanın en iyi yazarının peşine, dolayısıyla onu yeni olayların giz perdelerini aralamaya sürükler:

*"Sevgili Kiracım; Şimdi sana bir önerim var: Avrupalı bir heykeltıraşa büstünü yaptırdığım dünyanın en iyi yazarının tüm yapıtlarını Edirnekâri bir sandığa koyup K.Ant'a emanet ettim. (Bir Oktay Rifat tutkunu olarak, okuduğunda senin de büyüleneceğine eminim.) Ona ulaşmak istersen Kader'i bulman gerekiyor. Kader'i bulursan, Sığınağım'a da ulaşırsın. Orada yaşamının akışını değiştirebilecek sürprizlerle karşılaşacaksın."* [15]

Onuncu bölümde Çela ile tekrar bir araya gelen Sina, *'dünyanın en iyi yazarı'*nı aramak uğruna çıktığı yolculukta, peşine düşeceği bir de ressam ekler ve romanı şu cümleyle sonlandırır: *"Uçağa binerken, bu kez arkamdan gözyaşı döken bir genç kız bırakmanın sıcaklığını duyumsadım. […] 'Dünyanın yaşayan en iyi ressamı kim? Bay O.Y. neredesin?'*[16]

Anlaşılacağı üzere romanın hayalî ilk bölümünde, bulunulan mekânı izlemenin haricinde pek bir olaya, harekete rastlamıyoruz. Geriye dönüş teknikleriyle örülü ilk bölüm, bizi âdeta ikinci bölüme hazırlamaktadır. Özellikle aile çok detaylı bir şekilde tanıtılmıştır. İkinci bölümde ise ana soruna ulaşmanın hareketini görürüz.

[15] Altun, *age.*, s.159.
[16] Altun, *age.*, s.228.

Geriye dönüş tekniğinden yine ayrılmayarak olayların akışı okuyucuya aktarılır. Romanın sonunda 'beklenilen son'a rastlayamamamız, romanın devamı olduğunun en büyük ipucudur. Belirgin bir bitişten söz etmek imkânsızdır. Dolayısıyla, merak edilen tüm sorular, akıllardaki soru işaretleri, kitabın devamı olan *'Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca'* adlı romanda açıklığa ulaşıyor.

İlk kitabın devamı niteliğinde olan *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* adlı romanda, bu kez Sina'nın "dünyanın en iyi ressamı"nı arayışının macerasını anlatılır. Bu macera, toplam 190 sayfada, her bölümün romen rakamlarıyla ayrıldığı dokuz bölümle anlatılmıştır.

İlk romanda görülen kronolojik olmayan zaman akışına bu romanda rastlamayız. Olaylar, birbirini takip ettiği şekilde, kronolojik bir zaman düzleminde sunulmuştur. *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir* isimli ilk romandan farklı olarak diyebiliriz ki, bu *roman* daha aksiyon odaklıdır. Sina, ilk romanda toplamış olduğu ipuçlarını, bu *roman*da kullanarak harekete geçer. Başkarakterler aynı kalmış fakat, bu karakterlere ek isimler gelerek yarım kalan hikâyeyi tamamlamak üzere kurgunun bir diğer ayağı oluşturulmuştur.

Sina öncelikli olarak, İstanbul'da başlatmış olduğu macerasını, mekân değiştirerek bıraktığı yerden devam ettirme kararı alır. Ve böylelikle *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* romanının hikâyesi başlamış olur. Diğer bir ifadeyle bu roman, Sina'nın yaptığı seçimlerle hayatının akışına, çizgisine yön verme aşamasının başlangıcıdır.

1996 yılının Kasım ayında başlayan roman, Sina'nın aylaklık şeklinde tabir ettiği bir zaman dilimini kapsar. Dayısı Halis Silah'tan kalan miras ile hayatının geri kalanını tabiri caizse kendini bulma ve yaşamını idame ettirme düşüncesi romanın ve

Sina'nın asıl gayesidir. Bu gaye doğrultusunda Sina'nın yaşadığı bir dizi macera da romanı oluşturan öğelerdir.

*"Çela yüzünden Dayım'ı ve kariyerimi terk ettiğimi duyunca küçümseyerek kikirdemiş, yüklü mirası uğruna komadaki Dayım'ı ziyaret etme dönekliğimi homurdanarak, herhalde onaylamıştı."*[17]

Sina, ilk iki bölümde verdiği kararları üçüncü bölümde uygulamak için adımlar atmaya başlar. Dayısı Halis Silah'tan kalan mirasla kendine lüks bir daire alır. Ve bundan sonra maceraya dair ne olursa bu dairedeki komşusu Bihzad Zahidi ile tanışmasından sonra olur.

Sina'da görmeye alışık olduğumuz melankolik ve yaralı durum bu *roman*da da devam etmektedir. Geçmeyen aftları, kâbusları hatta emir almaya alışık yapısı bize tanıdık bir portre çizer. Bahsettiğimiz üzere emirler aldığı yeni bir isim Bihzad Zahidi, ilk romandaki O.Y. ve Halis Silah'ın misyonlarını üstlenmiştir. Sina, Bihzad Zahidi'de her ikisinden de parçalar bulur ve tüm gönlüyle Bihzad Zahidi' ye itaat etmeye başlar.

*" 'Sen aslan burcunun yüz karası mısın?' şiddetindeki kışkırtmaları da yetmeyince mavi topaz taşlı yüzüğüyle iki kez kafama vurup Türkçe, 'O zaman çekil direksiyonun başından pısırık herif!' diye gürledi. Ürktüm. Sanki karşımda Dayım vardı."*[18]

Romanın ilk dört bölümü Sina'nın, arayışlarına, yanına Bihzad Zahidi'yi de dâhil ederek devam ettiği ve asıl hedefi O.Y.'ye ulaşmak ile dünyanın en iyi

[17] Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.29.
[18] Altun, *age.*, s.48.

ressamını öğrenmek olan Sina'nın hedefini gerçekleştirmek için gereken çabayı ve yaptığı ön hazırlıkları kapsar. Amaçlarına ulaşmasını sağlayan yatırımları gerçekleştirir. Korkularını yenmeye ve yitirdiğine belki de hiç sahip olmadığına inandığı özsaygısını kazanmaya çalışır, karate öğrenir, Bihzad Zahidi tarafından poligona yazdırılır, birlikte ava çıkarlar… Tüm bu girişimler, Sina'nın asıl hedefine ulaşması için ilk dört bölümde geçtiği basamaklardır. Yaşadığı her olay zaman zaman Sina'yı asıl hedefinden uzaklaştırsa da hayatını deneyimler üzerine kurmasına olanak sağlamıştır.

*"… Pauline'nin yönlendirmesiyle karatenin, shotagan stilinde beyaz kuşak öğrencisi olmuştum. İlk kez Dayım'ın karar vermediği bir eğitim sürecinden geçecek olmanın heyecanını yaşadım."* [19]

*"Sekiz hafta boyunca sıkılmadan çift mesai yaptım. Silahların yalnızlığımı tehdit etmeyen soğuk birlikteliğinden şikâyetçi değildim. Onların soylu ve estetik objeler olduğuna karar verdim. (Bastırılmış delikanlılık hücrelerim mi canlanıyordu?)"*[20]

Geri kalan beş bölüm ise Sina'nın harekete geçtiği ve gerçeklerle buluştuğu bölümlerdir. Gerek ilk dört bölümde gerek geri kalan beş bölümde mekânlar çok sık değişmiştir diyebiliriz. Yurt içi, yurt dışı daimî seyahatleri Sina'nın sürekli bir arayış peşinde olduğunu ispatlar niteliktedir. Bu sırada, ekilen yeni aşk tohumları ve eski kız arkadaşı Betty ile aralarında yaşananlar, âşık ve sadık olduğuna inandığı Raşel Kanetti (Çela)nin Sina'ya ihaneti, Sina'nın iç çatışmalarına yeni bir boyut ekler. İlk romana oranla Sina'nın aşk hayatına fazla yer verilmese de yaşadığı şaşırtıcı tecrübeler, aşk açmazları Sina'nın ruh durumunu önemli ölçüde etkiler ve asıl hedefine ulaşmaya çalışırken yaşamsal karmaşalarının da çoğu zaman kurbanı olur.

[19] Altun, *age.*, s. 15.
[20] Altun, *age.*, s. 32.

Herhangi bir ders verme amacı ve niteliği taşımayan *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* isimli roman, tamamiyle şahsî bir serüvenin ikinci kısmını anlatan bir eserdir. 1.tekil kişi ve kahraman anlatıcı bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Yazar, kullandığı tekniklerle özellikle mektup tekniği ile zaman zaman farklı bakış açılarıyla akış kesilse de romana hâkim olan anlatıcı ve bakış açısı, kahraman anlatıcıdır. Yazarın kullandığı teknikler sayesinde esere zenginlik katılmıştır diyebiliriz.[21]

Selçuk Altun'un kıs(s)a roman olarak adlandırdığı *Ku(r)şun Lezzeti,* gerek karakterleri, gerek hikâyesi, gerekse kurgusu ve biçimiyle önemli bir noktada durmaktadır. Bu zamana kadar Türk Edebiyatı sahasında görmeye pek alışık olmadığımız bir içerik olan "medya karteli" meselesini işlemiştir yazar Selçuk Altun bu kitabında. Roman, bu yönüyle eleştiri özelliği taşıyor da diyebiliriz.

Hak, hukuk, etik gibi değerlerin; medya ağı içerisinde, çıkar uğruna "güçlü"lerin elinde nasıl bükülebildiğini, yazar bize, romanın ana karakteri olan Tolga'nın ağzından romen rakamlarıyla ayrılmış on bir bölüm, yüz altmış iki sayfada anlatmıştır.

Romana, yüz elli dördüncü sayfadan itibaren ise, sayfaların dikey olarak ikiye bölünmesiyle devam edilmiştir. Romanda yazarın biçimle oynaması, post-modern teknikleri denediğini bizlere gösterir niteliktedir.

Tolga isimli genç bankacı, romanın ana karakteridir. Her olay onun ağzından anlatılmış; kurgu, onun merkezliğinde oluşturulmuştur. Yazar Selçuk

[21] Mektup tarzlı roman, birinci şahıs anlatıların bir türüdür ama alışılmış otobiyografik türde bulunmayan kendine has belli özelliklere sahiptir. Bir otobiyografi hikâyesi başlamadan önce anlatıcı için belliyken, mektuplar devam etmekte olan bir süreci tarihsel olarak kaydeder veya Richardson'nın da üzerinde durduğu gibidir: "Belirsizliğin ıstırabıyla eziyet çeken bir akılla ve var olan bir acıyla yazanların tarzları, zorluk ve tehlikelerle alakalı bir kişinin yavan ve cansız anlatı üslubu olabildiğinden çok daha canlı ve etkili olmalıdır…" David Lodge, *Kurgu Sanatı,* çev. Aytaç Ören, Hece Yayınları, İstanbul, 2013, s.41.

Altun'un hayatı, mesleği ve ilgi alanlarıyla yakın alaka kurabileceğimiz bir kişidir Tolga Aydoğan. Roman, Tolga'nın arayışlarını, yine polisiye tadında sunmuştur bizlere. Kültür/alt kültür çatışmasının yaşadığı hayatının içinde Tolga; hem aşkın, hem mutluluğun, hem de gerçeğin peşindedir. Tolga bu arayışları sırasında birçok engel, haksızlık ve cehalete şahit olur ve ülkesinden âdeta tiksinir.

Selçuk Altun'un diğer iki romanında rastladığımız "dayı" figürü, bu romanda da karşımıza çıkar. Ancak tek bir farkla: Ku(r)şun Lezzeti'nde yar alan dayı figürü, romanın ana karakteri Tolga tarafından sevilen, sığınılan ve güvenilen biridir. Otorite yerine, bu kez samimiyet, Tolga ve dayısı arasındaki ilişkiyi tanımlar.

İkinci bölümden altıncı bölüme kadar olan her bölümün başında, ait olunan bölümle bağlantısı olan, Niko karakterinin Tolga'ya öğüt minvalindeki sözleri yer alır. Altıncı bölümden son bölüme kadar ise, çeşitli yazar ve düşünürlerin konuyla ilgili aforizmalarına yer verilerek bölümlerin başlangıcı yapılmıştır.

İki sayfa uzunluğundaki ilk bölüm romanın ana karakteri Tolga Aydoğan'ın ve hayatının okur tarafından bilindiği varsayılarak oluşturulmuştur. Bu bölüm, Tolga'nın yargılarından, yaşamından, mekânlara duyduğu hazlardan ve bu mekânların tasvirlerinden kesitlerle birlikte sahibi olduğu "Serendipity" isimli kafe/bar'ın öneminden ve Tolga'nın kent insanından yakınmasından bahseder. Bu doğrultuda diyebiliriz ki; eserin zaman unsuru, ilk bölümde kırılma yaşayarak kronolojik zaman anlayışına ters bir özellik kazanmıştır. Bu sebeple, hem romanın ana karakteri Tolga'ya hem de yaşanan olaylara karşı belli soru işaretleri ile romana başlamış oluruz.

*"Galatasaray Hamamı'na müteveccihen evimden çıkıp Postacılar Sokağı yokuşundan caddeye ulaşırım. Üzerindeki çamur dokulu tabakaya rağmen gözlerim iğreti taşları arar."* [22]

*"Ülkenin en ünlü adres parkurunda, reklam mankeni sığlığında seğirten gençlik ordusu siluete dönüşünce kenara çekilirim."*[23]

*"Konik metal heykelin arkasındaki neo-klasik binaya saygıyla yanaşırım. Tablo güzellikli cephesini içim titreyerek seyreder, kallavi kapısına nakşedilmiş on bir kutsal harfi safkan bir kısrakla flört edercesine okşarım."* [24]

*"Serendipity'nin sahibi benim! O benim yuvam ve galib(a) kaderimdir."*

*"Kent insanatını 'radyasyonlu hortum' gibi vuran 'SIĞLIK' ruhuma bulaşmadan bir Pera kuytusuna sığındım dört yıl önce."*[25]

Bizler Tolga'yı, Tolga'nın ailesini ve hayatını ikinci bölümde tanımaya başlarız.

*"Çok çalışkan, dürüst ve yürekli bir kaymakamın oğluydum, ilkgençliğim Anadolu'nun yoksul noktalarında ziya(n) oldu."* [26]

---

[22] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.7.
[23]Altun, *age.*, s.7.
[24] Altun, *age.*, s.8.
[25] Altun, *age.*, s.8.
[26] Altun, *age.*, s.9.

Ve bu bölümle birlikte, zaman kronolojik olarak akmaya başlar ve anlam bütünlüğü sorunu yaşanmadan Tolga'nın hayatı ve yaşadıkları, sırasıyla, zengin anlatım teknikleriyle aktarılır.

Ailesiyle, onların baskıları sebebiyle anlaşmazlık yaşayan Tolga, ailesini, hayalleri karşısındaki en büyük engel olarak addeder. Bu engeli aşmaya çalışırken evden kovulması ve dayısına yerleşmesiyle başlar Tolga'nın hikâyesi. Ve bu şahsî hikâye, sekizinci bölüme kadar Tolga'nın birçok duygu durakları, aşk heyecanı, iş hayatının aşamaları ve tanıştığı yeni kişilerin hikâyeleriyle devam eder. Sekizinci bölümde ise hikâye, başka bir noktaya evrilir ve aslında sentetik olduğunu düşündüğümüz bu kurgu, bizlere bir ülke gerçeğini sunar. Ve böylelikle şahsî bir odaktan kopmuş olan mesele, toplumsal bir seviyeye taşınmış olur.

Dinamik ve menziliyle birlikte misyonunu da değiştiren roman, en ağır şekilde eleştirdiği ülkenin medya kartelinin, kirli çamaşırlarını gün yüzüne çıkarmayı ve ülke insanına bu gerçekleri göstermeyi hedefler. Böylelikle, kartel medyanın sahibi İblis'in Tolga Aydoğan'ın barı Serendipity'i ele geçirme gayreti vesilesiyle medya ağını okuyuculara tanıtıp, ders ve mesaj verme amacı taşıyan bir esere dönüşür Ku(r)şun Lezzeti.

*"Tüylerim diken diken olmuş, sinirden dişlerim gıcırdamaya başlamıştı. 'Dinle soyadından vazgeçmiş soysuz' dedim, 'Dinle saygın gazeteleri tehdit aracına çeviren meslek katili dedim, 'Dinle garip ülkenin çıkmazlarından faydalanıp mülküne mülk katmaya çalışan akbaba müsveddesi dedim. ' Allah'a bir can borcum var, kimseden korkum yok' dedim."* [27]

[27] Altun, *age.*, s.92.

*"İki günlük yatak nöbetim biterken, gazetecilik maskesiyle haydutluk yapan sülük tayfasıyla mücadele etmeye karar vermiştim."* [28]

Eser, ülkedeki medya karteline İblis ismini verdiği için alegorik bir özellik taşır diyebiliriz. Aynı zamanda "İblis"in yaptıkları, kitapta bir belge niteliğinde ortaya konulmuştur. Bu sebeple hem alegorik hem de belgesel özelliğinde bir eserdir Ku(r)şun Lezzeti.

*" 'İblis'in İ'si namlı kısımda medya hanedanını deşifre eden sıkı notlar buldum. Kartelci eküriyi onun da 'İblis' namıyla vaftiz etmesinden ürkmüştüm."*[29]

Onuncu bölüme kadar, birinci tekil anlatıcı; son bölüm olan on birinci bölümde ise üçüncü tekil anlatıcı ile anlatılmış olan roman, ironi hususunda da oldukça önemli bir yerde durmaktadır. Özellikle eleştiri yapmak istediği kısımlarda yazar, kullanmış olduğu parantezlerle yeni / melez kelimeler de oluşturarak âdeta ironi şöleni yaratmıştır. *"galib(a)"* (s.8) , *"ziya(n)"* (s.9) , *"gülün(mey)esi"* (s.33) , *"in(s)anılmaz"* (s.75) , *"(K)emir"* (s.101) , *"(t)avlayarak"* (s.107) , *"(T)aciz"* (s.112), *"(Z)aman"* (s.123) …

Bunlarla birlikte romanda göze çarpan bir diğer husus ise yazarın diğer iki *(Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir, Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca)* kitabında kullanmış olduğu isimler benzer karakter özellikleriyle romana katılmıştır. *"Raşel Kanetti"* (s.25) , *"Aram"* (s.30) , *"Dua"* (s.40)

Yazarın diğer iki kitabıyla aynı içeriğe sahip bir başka özelliği ise, romanın ana karakterinin güzel sanatlara olan ilgisi ve ünlü düşünür, yazar, şairlerden yaptığı alıntılardır. Bu alıntıların, kurguya ve hikâyeye destek vererek, okuyucuların,

[28] Altun, *age.*, s.95.
[29] Altun, *age.*, s.96.

anlatılanları daha iyi yorumlaması adına geçiş noktasında konumlandığını söyleyebiliriz.

Yazarın dördüncü romanı olan *Annemin Öğretmediği Şarkılar*, romen rakamlarıyla işaretli on üç bölüm, yüz yetmiş altı sayfadan meydana gelmiştir. Ve bu on üç bölüm, romanın ana karakterlerinden bir bölüm Arda'nın, bir bölüm Bedirhan'ın hayatı olmak üzere iki kişinin kendi ağızlarından anlattığı hikâyelere pay edilmiştir. Dolayısıyla roman, iki anlatıcıya sahiptir ve her bölüm, kendi içinde bir bütünlük ve hikâye taşımaktadır diyebiliriz.

İki farklı ve zıt objektifin aynı hedefte buluşmasını anlatan roman, gerek bakış açısı gerekse kurgu bakımından alışıldık bir anlayışın dışında meydana gelmiştir. Tüm bölümlerin taşıdığı anlamlardan yola çıkacak olursak roman, bir 'arayış' romanıdır diyebiliriz. Bu arayış, babasının katilini ve kendini arayan bir genç olan Arda Ergenekon ve yaşamın felsefesini anlamaya ihtiyaç duyan bir zihin olan Bedirhan Öztürk'ün hikâyelerini, maceralarını, yaşam savaşlarını içerir. Roman aynı zamanda, polisiye tadında, mekânların sembolize ettiği kişiler yardımıyla bir İstanbul eleştirisi de sunuyor okuyuculara.

Arda Ergenekon'u anlatan 1, 3, 5, 7, 9, 11 ve 13. bölümler, annesinin yörüngesinde yaşamaktan bunalmış fakat bir türlü o yörüngeden çıkamayan ödipal kompleksi[30] belirtilerini gösteren gencin, babasının katilini aradığı süreci anlatır.

*"(...) annem de alımlı bir kadındı maalesef. Yürürken, sokak köpeklerinin bile durup onu izlediğini düşünürdüm. Birlikte çarşıya çıkmışsak, ona odaklanan*

[30] Çocuk çok erken bir yaşta anne memesinden yola çıkan ve bağlanma tipinde bir nesne seçiminin prototipi olan, annesine yönelik bir nesne yatırımı geliştirir; babasıyla da onunla özdeşleme yoluyla hesaplaşır. Sigmund Freud, *Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd*. çev. Ali Baboğlu, bs.5, Metis Yayınları, İstanbul, 2016, s.91-92.

*süfli erkek milletinin önce gözlerini, oyuncak tabancamla öldüresiye ışınlamak isterdim."* [31]

Roman, Arda'nın bölümüyle başlar, Arda'nın bölümüyle biter. Fakat romanın ilk bölümü okuyuculara herhangi bir çerçeve çizmeksizin, Arda'yı ve Arda'nın hayatını göbeğinden anlatır. Bu da anlam akışını daha ilk bölümde kesintiye uğratmıştır diyebiliriz. Bizler Arda'yı ancak üçüncü bölüm itibariyle tanımaya başlarız. Üçüncü bölüm, Arda'nın çocukluk döneminden başlayıp üniversite mezuniyetine kadar olan süreci kapsar. Arda'nın annesini, babasını, yaşadığı çevreyi, okuduğu okulları, hastalıklarını, annesiyle arasındaki ilişkinin bağını, babasına olan nefretinin kaynağını, üçüncü bölüm, özet niteliğinde okuyuculara aktarır.

Roman, asıl dinamiğini beşinci bölümde kazanır. Arda'nın hikâyesi, babasından ve babasının katilinin kim olduğunu öğrenmekten ibarettir. Beşinci bölüm de Arda'nın asıl amacının zeminini oluşturur. Arda bu bölümde tamamen babasını anlatarak, evvela okuyuculara babasını tanıtmayı hedefler. Romanın devinimi bu bölümün sonunda ateşlenir ve bu bölümden sonra roman, aksiyon ve polisiye özelliğini kazanır ve bu özelliği yitirmeden sonuna kadar devam ettirir.

*"Babam, Kırklareli kökenli bir subay çocuğuydu. (...) Darüşşafaka Lisesi'ni birincilikle bitiren babam, kazandığı bursla Berkeley Üniversitesi'nde matematik okumuş ve profesör olana dek aynı okulda kalmış."* [32]

*"El Mekrub diye adı ilk kez duyulan terörist örgüt babamı katlettiğinde, onu, 14. yaşgünü yemeğime bekliyorduk."* [33]

---

[31] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.6.

[32] Altun, *age.*, s.27.

[33] Altun, *age.*, s.31.

Romanın diğer ana karakteri ise Bedirhan Öztürk'tür. Geriye kalan 2, 4, 6, 8, 10 ve 12.bölümler Bedirhan'ın kendisini ve arayışını anlatır. Doğruluğu ve yaşamın felsefesini ararken, kendini İslamik bir örgütün içinde bulan Bedirhan, parça parça olup aşınmış bir benliğin resmini çizer. Bedirhan aynı zamanda İstanbul'un çirkin yüzünü de içinde bulunduğu ve yaşadığı Tarlabaşı semtiyle ortaya koyar.

İkinci bölüm, tıpkı Arda'nın anlatıldığı birinci bölüm gibi, Bedirhan'ın ve olayların göbekten anlatıldığı bir bölümdür. Bu bölümde Bedirhan'ın 37 yaşında olması ve yasadışı bir örgütün parçası olmasının dışında herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Bizler, gerçek anlamıyla Bedirhan'ı dördüncü bölümde tanımaya başlarız. Bedirhan'ın ailesini, doğduğu yeri, hayallerini, kim olmak istediğini bu bölümde öğrenir ve karakterine, inançlarına, yönelimlerine dair çıkarımlar yapabiliriz.

*"Dünyaya, kentin göbek deliği Tarlabaşı'nda ve dört yaşında geldiğimi sanırdım."* [34]

*" 'Kadir İnanır denli yakışıklı, Yılmaz Güney'den bıçkın' babam, Tepebaşı Wo-Manhattan Gece Kulubü'nde fedaibaşıymış. Annem onu ve Dolapdereli dansöz metresini vurup intihar ettiğinde, beni alt katımızdaki yetmişlik Bayan Marika'ya bırakmış."*[35]

*"Ben sahaflığı düşlerdim. Cümle cümle girdabında yittiğim kitapların selülozik aromasını duyumsamaktan zevk alırdım."* [36]

[34] Altun, *age.*, s.16.
[35] Altun, *age.*, s.16.
[36] Altun, *age.*, s.17.

Bedirhan, yaşamının ışıklarını okuyuculara yaktığı dördüncü bölümde kaçınılmaz yazgısının, ailesinin kurbanı olduğu vurgusunu daha ilk cümlede yapar. *"(...) 'Hangi sefil önce çekirdek ailesinin kurbanı olmamıştır ki?' duvar dizelerinin şairi olduğumu itiraf ediyorum." (s.15)* Bedirhan, böylelikle hikâyesinin çerçevesini dördüncü bölümde çizmiştir diyebiliriz. Bedirhan'a ait olan diğer bölümler de dördüncü bölümde çizilmiş olan çerçevenin içini teşkil eder. Dördüncü bölümden geriye kalan bu bölümlerde ise roman; Bedirhan'ın, kendi ekseninde, inandığı değerlerle nasıl yaşamaya çabaladığını anlatır. Bedirhan'ın âdeta taptığı doğruluk ilkesinin kendisini bir suç makinesine nasıl dönüştürdüğünü aşama aşama, hız kesmeden anlatmasıyla da roman, polisiye dokusu kazanmış olur.

Romanın iki ana karakteri Arda ve Bedirhan'ın ortak özelliği olan edebiyata, kitap okumaya olan tutku, Selçuk Altun'un romanlarındaki şahısların vazgeçilmez özelliğidir. Bu özellik sayesinde okuyuculara bu romanda da birçok eser-yazar tavsiyesi sunmuştur Selçuk Altun. Annemin Öğretmediği Şarkılar'da dikkat çeken diğer bir özellik ise romanda Küçük İskender'in şiirlerine oldukça sık yer verilmesidir. Öyle ki roman, Küçük İskender'in şiirleriyle bezenmiş diyebiliriz. Böylelikle yazar Selçuk Altun, romanın inşasını ve anlatımını, Küçük İskender'in eserleri başta olmak üzere birçok eserle desteklemiştir.

Çoğulcu bakış açısıyla oluşturulan eser, bu yönü itibariyle romandaki şahısları kendi bakış açılarından tanımamıza olanak sağlamıştır. Her iki şahıs da, kendi yaşam koşulları çerçevesinde şekillendirilmiş ve sahip oldukları eğitim, kültür ve inanç durumuna göre konuşturulmuştur. Dolayısıyla tercih edilen anlatım şekli de, kahraman anlatıcıdır.

Romanda tercih edilen mekânlar, roman şahıslarının taşıdığı kültür, inanç ve yaşam şeklini de temsil eder. Bu sebeple romandaki mekânlar alegorik özellikler taşımaktadır. Mesela Bedirhan'ın doğup büyüdüğü Tarlabaşı semti, İstanbul'un acımasız yüzünü sembolize ederken Arda'nın yaşadığı, bulunduğu semtler, ziyaret

ettiği mekânlar hem Arda'nın hem de İstanbul'un refah seviyesini ortaya koyar. Böylelikle Arda gibi yaşama sahip olanlarla Bedirhan gibi yaşayanları bünyesinde barındıran İstanbul'un adaletsizliğini de okuyuculara mekânlar yardımıyla göstermiş olur roman.

Arda'yı anlatan birinci bölüm ve Bedirhan'ın hikâyesinin başladığı üçüncü bölüm dışında zaman düzlemi kronolojik şekilde ilerlemiştir.

Romanı, dil ve üslup bakımından inceleyecek olursak Selçuk Altun'un diğer üç romanında görmeye alışık olduğumuz kelime oyunları ve dil ile dansı bu romanda da kendini göstermektedir. Yazar bu romanda kendi ismini de oldukça sık kullanmıştır. Arda'nın babası Mürsel Ergenekon'un arkadaşı rolüyle romana kendini de dâhil eden Selçuk Altun, kendini kötü şekilde niteleyen sıfalar kullanmıştır.

*"Çocukluk arkadaşı emekli bir valinin oğlu olan bankacı Selçuk Altun, istediği zaman babamın odasına girip çıkabilirdi. (...) Babamın ölümünden sonra üç romanı yayımlanan tipsizi evimizde görmekten hoşlanmazdım."* [37]

*"Babamın, itici Selçuk Altun'un Kafka'dan önce yazılmış roman okumamasını benimsemesini anımsıyorum."* [38]

*Senelerce Senelerce Evveldi* adlı romanda ise, Kemal Kuray isimli bir gencin çocukluğundan başlayıp ilk gençlik ve gençliği de dâhil olmak üzere, bu yaş duraklarında yaşadıkları anlatılır. Dolayısıyla romanın başkarakteri Kemal Kuray'dır. Tüm olaylar onun ekseninde yaşanır ve gelişir. Roman genel itibariyle, kurmay pilot olmak isteyen bir gencin bu yolda yaşadığı elim kaza ve bu kazanın ardından tanıştığı bir kişinin ona bir miras bırakmasını konu alır. Fakat romanda çok fazla kişi

[37] Altun, *age.*, s.29.
[38] Altun, *age.*, 103.

ve mekân vardır -ki bu kişiler, Kemal'in hikâyesini ve romanı tamamlama hususunda önemli roller oynamış ve kurguya dâhil olmuşlardır- Dolayısıyla bu kişi ve mekânlar sayesinde mirasın gizini ortaya çıkarma meselesi, yepyeni ve bambaşka olaylar (aşk hikâyeleri, tuhaf rastlantılar, tanışmalar, yolculuklar…) doğurur. Velhasıl, Kemal'in ekseninde, yaşanan her olay aslında bu miras meselesinin payeleridir.

İlk bölüm, romanın başkarakteri ve anlatıcısı olan Kemal'in yaşadıklarını, başından geçen tuhaflıkları değerlendirmesini içerir. Yaklaşık yarım sayfa uzunluğunda olan bu bölüm, büyük bir ipucu da saklamaktadır. Romanın sonunda anlamlandıracağımız bu ipucu, ilk bölümün aslında romanın yapılanma sürecinin ilk adımı olduğunu gösterir. Bu bölümde her şey yaşanmış, bitmiştir. Anlatıcı bunların yorumlanmasıyla meşguldür. Bu sebeple romanın başlangıcında, kronolojik bir zaman akışından bahsedemeyiz.

*" 'Gelecek, geçmişi aratmayacak' diyor İçimdeki Ses. O'na inansam mı? Ölümden dönerken yaşama küsmek, sınav değilse ödül müdür?"* [39]

Roman, ikinci bölümden yedinci bölüme kadar, Kemal'in Edgar Allan Poe hayranı bir isim olan Suat tarafından âdeta bir kukla gibi oynatılıp belirsiz bir oyunun içine dâhil olmasını kapsar. Bu bölüm aralıklarında bizler; Kemal'i, Suat'ı, ikisinin nerede ve nasıl tanıştıklarını öğreniriz.

Kemal, müzik ve pilotluk tutkusunun harmanlandığı bir ortamda büyümüş, bu iki tutkunun kendinde de yer etmesiyle başarılı bir pilot olma hayali kurmuş bir isimdir. Hayalini gerçekleştirmek amacıyla attığı ilk adım, Hava Harp Okulu'nu kazanmasıyla sonuçlanır. Okulunu da başarıyla bitirip, mesleğinde hızlı bir yükselme yaşarken, kurmay olmasına bir adım kala talihsiz bir olay yaşar. Uçuştayken uçağın arızalanması sonucu yaşadığı kaza hem hayatını hem de mesleğini riske sokar. Tüm

[39] Selçuk Altun, *Senelerce Senelerce Evveldi,* Sel Yayınları, İstanbul, 2007, s.5.

olaylar işte tam da bu nokta da başlar. Kazanın ardından geçici göreve atanan Kemal, bu görevde Suat Altan isimli bir yedek subay ile tanışır. Sık sık muhabbet edip, vakit geçirmeye başlarlar. Günün birinde Suat ortadan kaybolur. Ve ikizi olduğunu iddia ettiği Fuat isimli biriyle Kemal'e mektupla birlikte bir dizi sır ve ipucu bırakır. Bu mektupta Suat, Kemal'e mirasını bıraktığını bildirir. Kemal de bu mirasın peşinden giderek, Suat'ın amacını anlamaya çalışır. Böylelikle içine girdiği işi sonuçlandırmak için kendine söz vererek bir macerayı başlatmış olur. Bu süre zarfında Kemal birçok olay yaşar, birçok kişiyle tanışır ve hepsinin hikâyesine dâhil olur. Bu olaylar silsilesi Kemal'i, hem psikolojisindeki ve bedenindeki hasarları sağaltmak hem de bu maceraları tadıyla yaşayabilmek adına malulen emekli olmaya sürükler. Sonuç olarak ikiden yedince bölüme kadar olan bölümler Kemal'in bu süreç içerisinde tesadüf olarak gördüğü tanışmaları ve tanıştığı kişilerin hikâyelerine ortak olmasını konu edinir.

*"Uçucu pilotluk yapmayacaksam malulen emekliliğimi talep edeceğimi yetkililere arz ettim."* [40]

*"İçimdeki Ses devreye girmeden, ikirciklenme nöbetinden kurtulmalıydım. Dostluğumdan hoşnut kalan münzevi intihar etmişse, bıraktığı miras yüzünden suçluluk duymam gerekmezdi. Şizofrenik bir tuzağa sürükleniyorsam, o süreçten yenik çıkmamalıydım."* [41]

Yedinci bölümle birlikte Kemal'in olayları çözmeye başladığına tanık oluruz. Kemal, Suat'ın bir ikizi olmadığını anlar. Ve Suat'ın ona miras bıraktığı evde, çevrede tanıştığı kişilerin, yaşadığı olayların, başına gelen olumsuzlukların hiçbirinin tesadüf olmadığının ayırdına varır. Hepsinin Suat'ın bir oyunu olduğunu, onu bu oyunda bir kukla gibi istediği yöne oynattığını hisseder. Bu bölümden sonra Kemal artık bilinçli bir şekilde oyunu sürdürme kararı alır. Suat'ın verdiği ipuçlarını,

[40] Altun, *age.*, s.34.
[41] Altun, *age.*, s.44.

tabiri caizse verdiği görevleri farkında olarak tamamlamak ister. Yedinci bölümden son bölüme kadar da Kemal'in oynadığı bilinçli oyun anlatılır. Çünkü Kemal hâlâ Suat'ı bulmak ve amacının ne olduğunu öğrenmek ister. Amacını öğrenemese de birçok taş yerine oturmuş ve Kemal'in kafasındaki çoğu soru işaretleri silinmiştir. Yedinci bölümden onuncu bölüme kadar olan bölümlerde Kemal, hayatının aşkıyla tanışmış, evlilik yolunda ilerleme kararı almıştır. Bununla birlikte birçok yarım kalmış aşk hikâyeleri tamamlanmış, hastalıklar deva bulmuştur. Kemal bunların hepsinin Suat sayesinde olduğuna kanaat getirir. Başlarda içinde bulunduğu durumdan rahatsız olan Kemal, git gide yaşananlar dolayısıyla Suat'a minnet besler.

*"(...)gizemli sapığımın önüme döktüğü dama taşlarını deşifre etmeye çalıştım. Suat Altan'ın ikizi mikizi yoktu, gerektiğinde kendisi Fuat rolüyle sahneye çıkıyordu."* [42]

*"Sevgili Suat,*

*Sana nerede teşekkür, nerede teessüf etmeyi bilmeden yazıyorum. (...) Yolladığın imzasız notla aziz bir adam elli yıl sonra unutamadığı ilk göz ağrısına kavuştu.*

*Yolladığın sözde avukatın verdiği ipucuyla bir genç kız yaşama döndü ve beni yaşama bağladı."* [43]

Onuncu bölümde de başından geçen bu enteresan olayı bir romana dönüştürme kararı aldığını ifade ederek romanın sonunda, bahsettiği romana ilk bölümün cümleleriyle başlar. Dolayısıyla romanın başlangıcı da bitişi de aynı cümlelerle olur.

[42] Altun, *age.*, s.167.
[43] Altun, *age.*, s.235.

Selçuk Altun, kullanmış olduğu üst kurmaca tekniği ile bizlere âdeta kurgusu belirlenmiş bir roman eskizi sunmuştur. Kurgu içinde kurguya okuyucuları davet eden Selçuk Altun, soru işaretleriyle derinleşen bir roman yaratmıştır. Yazar, üst kurmaca tekniği ile birlikte kullandığı özetleme ve montaj teknikleriyle romanı süslemiştir diyebiliriz.

Yazar anlatıcı ve birinci tekil şahıs bakış açısıyla oluşturulmuş olan bu roman ilk bölüm haricinde kronolojik bir zaman düzleminde ilerlemiştir. Selçuk Altun, Kemal Kuray isimli bir gencin kişisel serüveninin anlatırken diğer romanlarında görmeye alışık olduğumuz şiirsel anlatımını sürdürür. Kelime oyunlarının ve hecelemelerin *"y-a-v-a-ş-ç-a"*(s.15) *"a-ğ-ı-r a-ğ-ı-r"*(s.38), *"e-z-e e-z-e"*(s.147) *"e-ri-dik"*(s.182) romana kattığı ezgiyle, romanın genelinde vurgulanan müzik hususu birbirini tamamlar niteliktedir.

Kurguda değinilmesi gereken diğer bir nokta da, Selçuk Altun'un bahsettiği mekânlara özgülediği harflerdir. İstanbul-Buenos Aires hattında geçen romanda birçok yer/mahalle/sokak/okul kullanılmıştır fakat buralar *"Z. Mezarlığı"* (s.7), *"H.'nin"* (s.18), *"K. üssü"* (s.20), *"E.'den kalkan helikopter"* (s.21) gibi harflerle işaretlenmiştir.

Yazar, *Bizans Sultanı* adlı romanında ise, günümüzde var olmayan Bizans tahtının varisi, Galata'da yaşayan muhafazakâr bir ailenin oğlu olan Halâs isimli genç bir akademisyenin Bizans servetini ve tahtını kazanma mücadelesini 237 sayfa ve Yunan alfabesinin harfleriyle oluşturulmuş 24 bölümde sunar okuyuculara.

Müslüman bir anne ve Hristiyan bir babanın oğlu olan Halâs, romanın başkarakteridir. Hayat hikâyesini ve başından geçen olayları kendi ağzından okuduğumuz Halâs'ın anne ve babası Halâs çok küçük yaşlardayken ayrılmıştır. Buna bağlı olarak annesi Halâs'a sağlıklı bir psikolojik ortam sunamamıştır. Tam bu

noktada Halâs'ın negatif koşullara rağmen kendini rafine edebilmesi, kofluklardan kendini sıyırabilmesi gibi ortaya koyduğu güçlü karakter göstergeleri roman boyunca devam etmiştir. Aynı zamanda bu özellikler, Halâs'a özgülenen kutsal / ilâhi bir işaret olarak da romanda verilmektedir. Bununla birlikte tarihe, şiire, satranca, yabancı dillere büyük ilgi duyan Halâs, romanın özünü bu özellikleriyle sırtlamış olur.

Hem ilgi alanlarının, hem de karakter özelliklerinin kendisini seçilmiş, özel bir kişi kıldığı gerekçesiyle Halâs bir gün Türkçesi "hukukun muhafızı" anlamına gelen "Nomo" isimli bir örgütten mektup alır. Bu mektubun gönderilmesiyle Halâs'ın macerası resmen başlamış olur. Bu mektup Halâs'a 6 aşamalı bir oyun sunar ve Halâs bu oyunu kazanırsa, ödülü Bizans tahtı ve serveti olacaktır.

Romanın ilk bölümü, Halâs'ın, ailesini, çocukluğunu ve yaşam öyküsünü anlatmasını içermektedir. Bu bölümde öğreniyoruz ki, Halâs'ın annesi, ailesinin tüm engellerine rağmen Amerikalı bir genç ile evlenerek mutsuz bir hayatın dayanılmaz tecrübelerini yaşamış ve örselenmiştir. Halâs iki buçuk yaşındayken ayrılan anne ve babası dolayısıyla Halâs, baba sevgisini tadamadan anne ve anneannesiyle birlikte büyümüş ve anneannesinin sayesinde -Selçuk Altun'un yarattığı diğer karakterler gibi- iyi bir eğitim almış, içinde bulunduğu aile ortamının sorunlarından ve annesinin iç kavgasından kendini sıyırabilmiş, ruhunu iyileştirebilecek birçok ilgi alanı yaratmıştır. *" 'Çocukluğumda bana yaptığın çocukluklar için sana teşekkür ederim Akile' demiştim. 'Yoksa kendi kendime yetmenin zevkine, bu denli erken varamazdım."* (s.3) Bu sayede iyi bir meslek edinen Halâs'ın 33.yaşgünü ve İstanbul'un fethinin 555.Yıldönümü ile ilk bölüm sonlanmıştır. Genel olarak diyebiliriz ki, yazarın kullandığı özetleme tekniği sayesinde birinci bölümde, Halâs'ın 33 yıllık yaşamını; Halâs'ın aile bireyleri, aile bireylerinin inançları, büyüdüğü ortam ve yaşadığı mahalle ile birlikte öğreniyoruz.

İkinci bölüm ile birlikte, Halâs'ın hayalini kurduğu Eritre seyahatine çıkmadan önce aldığı, taht vadeden mektubun izini sürme serüveninin ve sürecinin ilk parçasına adım atmış oluyoruz. Bu bölüm bize Halâs'ın ifşa etmek istediği sırrın yanında, bu sırrın parçası olan Nomo isimli örgütü ve örgütün üyelerini de tanıtır. Dede dostu olduğunu belirterek Halâs'a mektup gönderen Nomo isimli örgüt, Konstantinos'un vasiyetini emanet ettiği üç soylu isimden oluşmaktadır. Halâs, tedirginliğini çoğalttığı bu bölümde *"İlk ürktüğüm nokta, sözde dede dostunun abartılı saygısıydı."* (s.18) örgütün amacını öğrenmek için Nomo ile görüşür ve nihayetinde ona sunulan bitek bir kazancın içinde, aslında en çok kendini tanımak ister ve teklifi düşünmek istediğini belirterek ikinci bölümü noktalar.

Üçüncü bölüm Halâs'ın oyunu kabul etme sürecini ve bu oyunu oynamak için yaptığı ön hazırlıklarını içerir. Halâs, görev yaptığı üniversiteden izin alır, ailesine de yurt dışında ders vereceğini açıklar. Böylelikle hayatına yeni bir amaç yerleştiren Halâs, Nomo'ya ve Bizans'a bağlılık yemini ederek üçüncü bölümü kapatır.

Dördüncü bölüm itibariyle Halâs, oyunun ilk aşamasını oynamaya başlar ve bu arayış temposu hız kesmeden roman sonuna kadar devam eder. Bu bölümle birlikte başlayan serüvenin içinde yazar Selçuk Altun, okuyucuları Londra'dan New York'a, Antakya'dan Trabzon'a birçok şehrin keşif gezisine çıkarır. Tarihleriyle birlikte içerisine girdiğimiz bu şehirler Halâs'ın oynadığı 6 aşamalık oyunun ipuçlarını saklamaktadırlar. Selçuk Altun, gerçekte var olmayan Bizans tahtı üzerine bir macera kurgulaması sebebiyle, sanalla gerçekliğin iç içe geçtiği bir roman sunuyor okuyuculara. Dolayısıyla yazarın seçtiği içerik ve kullandığı teknikler, bu romanın gerçekliğini zaman zaman sorgulatmıştır diyebiliriz.

Halâs, oynadığı oyun süre zarfında hatırlarının içinde yer etmeyen babasını da tanıma şansına erişir. Ona verilen her bir ipucu, köklerini Halâs'a tanıtan köşebentlerdir aslında. Her ipucunu başarıyla çözen ve bütüne adım adım yaklaşan

Halâs bu oyun sayesinde yaşamına aşkı da dâhil eder. Elde ettiği tüm güçleri Nomo'yu deşifre etmek için kullanan Halâs nihayetinde Nomo isimli örgütün amacını öğrenir ve hayattaki mutluluğunun aşktan geçtiğini farkına varır. Bu farkındalık süreci ve roman, Halâs'ın nikâhıyla son bulur.

Selçuk Altun, *Bizans Sultanı* isimli bu eserinde de ironik anlatımından vazgeçmeyerek kelime oyunları ve söz kalıplarına önemli ölçüde yer vermiştir. Selçuk Altun'un neredeyse tüm romanlarında tercih etmiş olduğu ironi yöntemi, Altun'un eserlerinin post-modern bir içerik kazanmasını sağlamıştır.[44]

Kronolojik zaman düzleminde aktarılan olaylar, kahraman bakış açılı anlatımla sunulmuş; kullanılan parodi, betimleme, mektup gibi anlatım teknikleriyle de süslenmiştir.

Selçuk Altun'un son romanı *Ardıç Ağacının Altında,* Erkan Sipahi isimli ana karakterin merkezde olduğu çok katmanlı, çok olaylı ve birçok yan karaktere sahiptir. Roman, gizem ve suç öğelerini taşıyan psikolojik bir okuma sunar okuyuculara.

Gerçek bir estet ve kadın düşkünü olan Erkan Sipahi'nin kendi geçmişiyle hesaplaşması, hatalarını, yanlışlarını irdelemesi, çevresindeki insanlarla sorun ve tartışma yaratan davranışlarından ders çıkarması dolayısıyla Erkan'ın iç dökümünü kapsayan bir romandır Ardıç Ağacının Altında.

[44] İlk bakışta başlangıçtan günümüze hemen her kültür ve kültürün mensubu olan insanın vazgeçilmez ifade biçimlerinden biri olan ironinin doğrudan postmodern düşünceyle ilişkilendirilmesi mantığın biraz zorlanması anlamına gelse bile, ironinin çeşitli kültür ve farklı bireylerce kullanma amacı dikkatle irdelendiğinde postmodernizmle arasında oldukça yakın bir ilişki olduğu rahatlıkla görülebilir. Aslında ifa ettiği işlev bakımından ironi, postmodernistlerin modern düşüncenin ciddiyetine ve onun gerçeklik kurgusunun çürüklüğüne yönelik bir strateji için arayıp da bulamayacakları bir araçtır. İsmet Emre, *Postmodernizm ve Edebiyat,* bs.2, Anı Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.160-161.

Olay bütünlüğü açısından hâl değişim kalıbı[45] içinde gerçekleşmiş olan roman, Erkan Sipahi isimli ana karakterin karakter gelişimi ve değişimini gözler önüne sermiştir. Erkan'ın kötü yaşam tarzının getirdiği alışkanlıkları, ardından aldatıldığı hissine kapılıp yaşadığı bunalım sürecini ve nihayetinde mutluluğa ve doğruluğa ulaşma aşamalarını yazar Selçuk Altun sırayla aktarmıştır. Olay örgüsü bakımından da sondan başlatılan[46] roman, Erkan'ın eşi Gizem Sipahi'nin ölümüyle başlar ve ardından Erkan'ın kim olduğu, nerede doğduğu, nerede yaşadığı kısaca hayatı anlatılır. Aynı zamanda, bu ölümle birlikte Erkan'ın kırılmaya hazır güveninin onu bunalım girdabına nasıl sürüklediği de aktarılmıştır.

Eşi Gizem Sipahi'nin ölümüyle kendini olayların ortasında bulan Erkan Sipahi'nin uslanmaz çapkınlık turlarından birinde, doğum günü kutlamasıyla başlar ilk bölüm. O anda ölüm haberini alan Erkan, eşi Gizem'in sır dolu ölümünü düşünürken kendi yaşamındaki tersliklerin ayırdına varır.

*"Otuz yıllık karımın ölüm haberi geldiğinde metresimin otuzuncu yaş günü için Londra'daydım."* [47]

*"Emektar yardımcım Ekrem'in ilettiğine göre, Gizem'in tek yolcusu olduğu araç Sarıyer'de karşıdan gelen bir otobüsün altına girmişti. Citroen'in sürücüsünün Tankut Karal olması garipti. O benim kadim dostum, sırdaşım ve oğlumun kirvesiydi. Gizem'le Tankut birbirlerinden hazzetmezlerdi, onları kader yolculuğunda bir araya*

[45] Bütünlük, olayların hâlden hâle geçiriliş sürecinden oluşur. Bu bazı romanlarda iyi hâlden kötü hâle, sonra da tekrar iyi hâle geçiş biçiminde kendini gösterebilir. Bazı romanlarda da bunun tersi ya da başka bir türevi söz konusu olabilir. Yani kötü bir hâlle başlayıp sonra iyi hâle geçiş ve tekrar kötü hâle dönüş gibi. Biz bunu genel bir çerçeve içinde "ilk hâl- ikinci hâller- son hâl" olarak formüle edebiliriz. Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi,* bs.15, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015, s.194.

[46] Olay örgüsü sondan başlar, başa doğru gelir ve başlamış olduğu yerde biter. Çetin, *age.*, s.194.

[47] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.5.

*getiren nedeni merak ettim. Düşündükçe arkamdan hançerlenmenin acısına gark olacaktım."* [48]

Olağanüstü başarılı ve yetenekli okul-iş hayatı boyunca daima yanında olan en yakın arkadaşı Tankut Karal ile eşi Gizem'in çıktıkları "ölüm yolculuğu"nun sırrı, Erkan Sipahi'nin kendisini anlattığı ilk bölüm boyunca akılları kurcalamıştır.

Cenaze töreninin ardından memleketi Tirebolu'ya giden Erkan, burada kalbini meşgul eden sorunun çözümüyle uğraşırken bir yandan da geçmişiyle yüzleşir. Memleketine geldiği an itibariyle, Selçuk Altun'un kullanmış olduğu geriye dönüş ve özetleme anlatım teknikleri ile çocukluğundan itibaren Erkan Sipahi kendini tanıtmaya başlar.

*"Tirebolu'yu ve dedemi ilk gördüğümde, ilkokul üçe geçmiştim. Babam o sırada Mardi'in Ömerli ilçesi sorgu hâkimiydi. Birinci sınıfı Konya'nın Yunak ilçesinde okumuştum. Oraya Çankırı'nın Şabanözü ilçesinden gittiğimizi anımsıyorum."* [49]

Babası sebebiyle yabancı olmadığı huzursuz evlilik ortamı, Erkan'ı Tirebolu'da yaşamaya mecbur etmiş, bu mecburiyet Erkan'ın hafızasını silinmesi imkânsız güzelliklerle donatmıştır. Hem Tirebolu'nun eşsiz doğasının aktarıldığı hem de ana karakter Erkan'ın memleketinde dostluk kurduğu ardıç ağacının anlamı ve ekolojik misyonunun anlatıldığı satırlar ilk bölümün büyük payını oluşturur.

[48] Altun, *age.*, s.6.
[49] Altun, *age.*, s.11.

*"Tirebolu, omurgası yemyeşil tepelerde konuşlanmış sessiz bir sahil kasabasıydı. Pastel renkli Rum evleri, Karadeniz'e egemenmiş gibi kasılan kalesi ve labirent gibi kıvrılan yollarıyla bir masal kent kadar güzeldi."* [50]

*"Ardıç yavaş büyür, mukavimdir ve uzun yaşar. Anadolu'da iki bin yaşında olan vardır. Bizimkisine Pontus'un çağdaşıdır derlerdi, demek ki beş yüzünü tamamladı. İnsanoğlu onu kutsal sayıp, dilek ağacı mertebesine yüceltmiştir. Bitkisel olarak şifa dağıttığı gibi yemeklere tat ve koku verip onların ayıbını örter."* [51]

İkinci bölüm, Erkan'ın oğlu Taner Sipahi'nin kendini anlattığı bölümdür. Taner'in ilişkilerinin konu edildiği bu bölümde Taner'in çok sevdiği Tankut amcasıyla kat ettiği yollar sunuluyor okuyuculara.

Annesine nefret saçan Taner'in çok sevdiği, babasının en yakın arkadaşı Tankut ile birlikte tutkuyla bağlı olduğu sinema sektörü ikinci bölümün ana hatlarını oluşturmuştur. Hayranı olduğu yönetmen Federico Felli'nin anlayışıyla[52] hayata bakan Taner'in yaşam görüşünü babası desteklememiş ve Taneri'i bir müddet yalnızlığa itmiştir. Fakat Tankut Karal sayesinde hayata hazırlanmış ve soluk alma imkânı bulabilmiştir. İkinci bölüm boyunca sosyal ve iç çatışmalarına şahit olduğumuz Taner'i ve Tankut Karal'ı yakından tanıma şansı elde ediyoruz.

*" 'En çok nerede olmak isterdsiniz?' sorusuna yanıtım 'Sinema salonları'ydı. Emek ve Konak sinemalarına gitmek ne büyük keyifti. Dünyamı değiştiren film ise Federico Fellini'nin 'Amarcord'uydu."* [53]

---

[50] Altun, *age.*, s.12.

[51] Altun, *age.*, s.20.

[52] İtalyan yönetmen Fellini, fantezi dolu dili ve kişisel saplantılarını sinemaya uyarlamaktaki eşsiz duyarlığı sayesinde branşının ustalarından biri olarak kabul edilmektedir. Jasper Kalldewey, Anke Stahii, Michael Venhoffi Michael Wengemann, *Yüzyılın 100 Yönetmeni,* Afa Yayınları, 1994, s.60.

[53] Altun *age.*, s.128.

Üçüncü bölüm ise, üçüncü tekil kişi ağzından anlatılan Zihni'nin bölümüdür. Zihni, Erkan'ın aklını yitirmiş olduğuna inanılan kuzenidir. 12 Eylül 1980 Darbesi zamanında, dezavantajlı akıl sağlığı nedeniyle türlü iftiralara maruz kalmış, yargılanmış, akıl dışı işkencelerden geçmiş bir karakterdir Zihni. Bu bölümde Zihni'yi tanırken aynı zamanda bir ülke gerçeğine de tanıklık etmiş oluyoruz. 12 Eylül 1980 Darbesi'nin anlatıldığı bu bölüm, bizlere ülkenin hangi dönemeçlerden geçtiğini, kargaşaların, bilinmezliklerin, korkuların ne gibi boyutlar aldığını ayrıntılarıyla anlatmıştır. Üçüncü bölümde yer alan tarihsel ve belgesel veriler, bireysel bir romanı, belgesel roman niteliğine dönüştürmüştür.

*"12 Eylül'ün acı istatistiklerine bakıldığında 1.7 milyon kişi fişlenmiş, 230 bin kişi yargılanmış, 50 kişi asılmış, 30 bin kişi işinden olmuş, 14 bin kişi vatandaşlıktan atılmış, 30 bin kişi siyasi mülteci olarak yurtdışına gitmiş, 171 kişi cezaevlerinde, 14 kişi açlık grevinde ölmüş ve 43 kişi intihar etmiş."* [54]

4.bölüm, Erkan'ın sadık dostu, çalışanı, yardımcısı olan Ekrem'in anlatıldığı bölümdür. Yine 3.tekil şahıs ağzından aktarılan Ekrem, Erkan'ın âdeta suç kumandasıdır. Bedensel engeli olan Ekrem'in tek isteği Gizem Sipahi ile Tankut Karal'ın ölümünün ardındaki sırrı çözmek ve patronu Erkan Sipahi'yi buhran girdabından bir an önce sıyırıp mutluluğa ulaştırmaktır.

*"Erkan Sipahi'nin yanında çalışıyor olmak Ekrem için bir lütuftu. Onu izlemek, özellikle darboğaz süreçlerinde ürettiği çözümlere tanık olmak yüksek lisans derecesi kadar değerliydi."*[55]

Amacını gerçekleştirip, sır ölümün nedenine ulaşan ve bu sebeple romanda anahtar bir isim olan Ekrem, bedensel engelinin aksine patronu Erkan Sipahi'nin kolu, bacağı ve desteğidir.

[54] Altun, *age.*, s.205.
[55] Altun, *age.*, s.112.

Romanın son bölümü olan beşinci bölümde ise, gününü gün eden, çapkınlık turlarından kendisini alamayan Erkan'ın bataklığı andıran bunalım sürecinden sonra hayata bakışının, sorgulamalarının, değerlerinin değişimine şahit oluyoruz.

*"(...) Gösterişsiz ve düzgün insanlardı, ölçülü ve saygılıydılar. Onları kahkahayla gülerken düşünemedim, azgın günlerimde olsam seks ve lüks yaşantımdan anektodlarla kışkırtmaya çabalardım. Heyhat artık acımasızca özeleştiri yapıyor, yoksa bunun da mı keyfini çıkartıyordum? Onlar gibi çocukluğumu yaşayamadan olgunlaşmış, aradaki farkı kapatmak için uzun ve yoğun bir orta yaş krizi geçirmiştim. Sanki babamın yarım kalan işlerini tamamlamak için bir kadın delisi ve oportünist olmuştum. Çevremdeki sığ kişiler sömürmem, seksi kadınlar baştan çıkarmam için var bellemiştim. Kindar bir duruşla kuralları işime geldiği gibi esneterek çıkar sağlamış, büyük yanlışımı başıma gelen felaketten sonra fark etmiştim."* [56]

Erkan Sipahi'nin yaşamındaki dönemeçlerle şekillenen romanın bu duygusu, son bölümde zirveye ulaşmıştır diyebiliriz. Erkan'ın kendisiyle hesaplaşmasından sonraki çıkarımlarını kapsayan bu bölüm Erkan'ın farkındalığını yansıtır.

Sonuçtan başlayıp olayların içine dönen bir roman olan Ardıç Ağacının Altında, hem bir gezi rehberi olabilecek denli çeşitli mekânlar içeren, hem geçmişimize ışık tutabilecek nitelikte derin olan, hem de Erkan'ın psikolojik süreçlerine dâhil olabileceğimiz çok katmanlı bir romandır.

[56] Altun, *age.*, s.239-240.

## 2.2. KİŞİLER

### 2.2.1. Varlıklı ve Entelektüel Tipler

*Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir*, Sina'nın *"dünyanın en iyi yazarı"*nı aramak üzere başlattığı maceranın romanıdır. Bu kitabın devamı niteliğinde olan *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* adlı roman ise yine Sina'nın "*dünyanın en iyi ressamı"*nı aramak üzere yola çıktığı romandır. Her iki romanda da Sina, hem ana karakter hem de anlatıcı konumundadır. Kendi sesinden yaşamının her evresini ve çevresinde gelişen, yaşadığı her olayı gelişim bilinciyle okuyucuyla paylaşır. Bu sebeple bu romanlara Sina'nın bilinçlenme/anılarının romanı da diyebiliriz. Dolayısıyla olayların merkezindeki tek kişidir.

Sina, annesi ve babasını küçük yaşta kaybetmesinin ardından Bafra'da anneannesi, dedesi ve dayısıyla birlikte yaşamaya başlar. Bu yaşam, Sina'nın tüm seçim özgürlüklerini sıfırlar. Hem bu sebepten hem de anne babasını küçük yaşta kaybetmesinden dolayı ruhsal eksiklik, roman boyunca Sina'yı yalnız ve memnuniyetsiz bir portreye hapsetmiştir. Sık sık mutsuzluktan ve duygularına yön verememekten yakınan, dolayısıyla iradesinin çürümeye başladığına inanan Sina her şeye rağmen, aldığı iyi eğitimler sayesinde zayiatının hasarlarını en aza indirmeyi başarmıştır.

*"Üç yıl önce yörüngesinden, iki yıl önce İstanbul'dan kaçarak Dayım'ın büyük gözaltısından kurtulduğumu sanmıştım."*[57]

*"Kimlerle, kaç saat oynayacağımla ilgili anneannemin katı kurallarına memnuniyetle uyardım."* [58]

[57] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.13.

[58] Altun, *age.*, s.29.

*"Dayım yaptığı uzun araştırmalardan sonra dünyanın en büyük denetim ve müşavirlik kuruluşu Arthur Andersen and Company'nin Londra ofisine iş başvurusu yapmama karar verdi."* [59]

Her iki eserin de otobiyografik bir özellik taşıması ve anlatıcının Sina olması sebebiyle Sina'nın dış görünüşüne dair herhangi bir bilgiye, ipucuna rastlayamayız. Romanlarda, Sina'nın kültür düzeyi, eğitimi ve karakteri ön plandadır. Sina'nın nezdinde ailesini ve ailesinin kültür ve eğitim düzeyini de tanıma fırsatı veren pasajlar, portre tasviri içermez. Sina'nın romandaki varlığı fiziksel olarak değil, ruhsal ve karakter olarak görünür kılınmıştır.

Sina'nın hafızasına ailesi; yazar, şair, müzisyen, ressam ve heykeltıraş isimleri telkin ederek, onu yaşamın içine âdeta salmışlardır. Bu sebeple Sina'nın yaşamının büyük kısmı sanat menzilinin içindedir. Mesleği her ne kadar finansçılık da olsa, kalbinin edebiyata ve sanata dönük olan yüzü onu hayatta ve ayakta tutmak için vardır.

*"Müşteri ziyaretlerinde de futbol ve politika dedikoduları dışında edebiyat, sanat ve müzik konuşabilecek üst ve orta kademe yöneticileriyle karşılaşamamak kim adına üzüntü verici olabilirdi ki?"*[60]

Sina, sanat ve edebiyattan işlenmemiş bir haz alır. Attığı her adım ve vardığı her yol, bünyesindeki kültür seviyesinin neticesidir. Bunun romanda görülebilmesi için Sina'dan her fırsatta yazar, şair, müzisyen ve ressam isimlerini duyarız.

[59] Altun, *age.*, s.57.
[60] Altun, *age.*, s.87.

Yaşamının aşkı ile de sanat sevgisi sayesinde tanışmıştır. Ohannes Yetvartyan'ın köşküne de şiirlerini ezbere bildiği Oktay Rifat sayesinde yerleşebilmiştir.

*"Bankın öbür ucundaki asık suratlı genç kızın dizinin üzerindeki kâğıda ne ilkel figürler çizdiğini 'gizlice dikizleme hakkımı' kullanıp görünce hemen kalkmaya karar vermiştim. (...) genç kızın solundaki geometrik kilim motifli bej çantanın üzerine yaslanmış bekleyen Louise Glück'ün Ararat'ıyla yüz yüzeydim yeniden. Yaklaşıp en soylu İngilizcemle ve salonun karanlığına uygun bir fısıltı tonunda, 'Çok özür dilerim, size bir şey sorabilir miyim?' diyebilmiştim."*[61]

*"Belki de üçte biri kullanımıma sunulan bölümde eskiden evin oğlu Ohannes Yetvartyan yaşamıştı. Noteriçe Demet Hanım'a göre aile ondan bahsedilmemesini yeğliyordu. Galiba ağır bir hastalık sonrası ölmüştü. Kültürlü ve sanatsever bir kişi olmalıydı ve vasiyeti gereği genel bir yoklama sonrası katına, işte ben kabul edilmiştim."* [62]

Bunların yanında Sina'nın içine düştüğü aşk çıkmazı, onun aşık çizgisini de okuyucuya sunar. Aşık Sina, tutkulu ve sadık bir aşıktır. Sevgisine büyük bir kudsiyet hamlettiği Çela'ya ulaşma arzusu romanı oluşturan ana hareketlerden biridir. Hatta romanın akışı bu amacı taşımaktadır diyebiliriz.

*" 'Dünyanın en iyi yazarı ve Çela'yı' tek başıma bulabilmekten başka şansım kalmamış olabilirdi."*[63]

*"Demek ki iki hafta sonra da Çela'yı aramaya başlayacakmışım."*[64]

---

[61] Altun, *age.*, s.102.
[62] Altun, *age.*, s.135.
[63] Altun, *age.*, s.174.

Fakat her ne kadar aşkına tutkulu ve sadık da olsa dayısının gölgesinden ayrılamaması Sina'yı başta ayrılık acısı olmak üzere tüm acılara gark eder. Bu sebepten doğan öfke tohumları Sina'yı kendi yaşamında ikincil bir role hapseder. Ve Sina, yaşamının öznesi olma şansını böylelikle kaybeder.

Roman, Sina'nın otuz bir yıllık yaşantısını konu alıyor. Bu süre zarfında Sina'nın kendinde fark ettiği en önemli nokta, pasif bir yaşam sürdürdüğüdür.

*"Oysa 31 yıllık pısırık yaşantımın film-şeritsel resmigeçidini izlemek için, Halis Silah'ı gömüldükten sonra, dedemin katledilen köşkünün kalıntılarını son kez görebilmek adına eski mahallemize doğru yürümeye başlamam yeterliymiş."*[65]

Sina'nın vurgulanan bir diğer karakter özelliği de tabiri caizse 'ukalalık'tır. Romanların geneline hâkim olan Sina'nın iç çatışmaları, aslında Sina'nın özgüveninden kaynaklanmaktadır. Bir yanda çok küçük yaşta büyük bir kayıp ve yıkım sonucunda kendini yalnız hissedip dayısına sığınan Sina; diğer yanda ailesinin ona taşıdığı kültür-sanat mirası ve tanıdığı iyi eğitim şartlarının vermiş olduğu özgüven sonucu ukalalaşan Sina vardır. Ruhunda taşıdığı bu paradokslar Sina'nın iç çatışmalarını yansıtır. Bu iç çatışmalar da bir iç yırtılış doğurur. Sina'nın mutluluğu ile oynayan dayısının, ona oynadığı oyun sonucu, iç yırtılış gösterilmiş olur. Bu esnada yazar, Sina'nın dış görünüşüyle ilgili yegâne pasajı da sunmuş olur.

*"Himmetinle yakın zamanda beş ayrı madalya sahibi oldum, önce onları göstereyim, başımda iki ayrı yerde saçkıran ve yüzümün en belirgin üç ayrı yerinde sedef taneleri."*[66]

---

[64] Altun, *age.*, s.184.
[65] Altun, *age.*, s.175.
[66] Altun, *age.*, s.129.

Selçuk Altun'un üçüncü romanı olan *Ku(r)şun Lezzeti'*nde ise, Hayalleri ve idealleri uğruna, babasının baskısını reddedip evden kaçan; cesur ve aynı zamanda entelektüel bir bankacı olan Tolga Aydoğan, romanın ana karakteri ve anlatıcısıdır. Dolayısıyla romanın odağını teşkil eden Tolga, romanın en önemli kahramanıdır.

İkinci bölümün ilk satırları itibariyle hayatını öğrenmeye başladığımız Tolga, biraz hayalperest, biraz züppe, biraz entelektüel bir kimlikle karşımıza çıkar. Hayatla olan ilişkisinin inşasını, hayallerinin kurduğuna inanır ve bu sebeple hayallerini gerçekleştirmek uğruna önüne çıkan her engeli aşmaktan geri durmaz.

İyi eğitimli ailesi tarafından, iyi bir eğitimle donatılmış olan Tolga, eğitimine A.B.D'de devam etmek istemesi ve diretmesi sonucunda babasının onu evden kovmasıyla Tolga'nın hayatla tanışıklığı başlamış olur. Başının çaresine bakmaya çalıştığı bu dönemde, tabiri caizse sokak hayatını ve yaşam mücadelesini de öğrenmiş olur. Karakter özelliklerinin ilk ışığını da işte tam bu noktada yakar Tolga okuyuculara.

*"Babamın Kocaeli vali yardımcılığına atandığı yıl ülkenin en prestijli okulu, İstanbul Robert Lisesi giriş sınavlarını burslu kazandığımda alt dudağını bükünce artık emindim; kendisinden daha başarılı olacağımı sezmiş, beni şimdiden kıskanıyordu."* [67]

*"Yükseköğrenim için A.B.D.'ye gitme planlarım vardı, üniversite giriş sınavlarına hazırlanmadım. Duyunca, 'Amerika'ya tek yön uçak bileti bile almayacağımı bildiğine göre sen düş bile görmüyorsun. (...)' tepkisi hakarete dönüşen babama ilk kez direnince evden kovulacaktım."*

[67]Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.11.

*"Annemi özlemeyi kanıksadığım yaz tatillerinde, ülkenin önemli turizm ve nakliyat kuruluşu Ulusoy'un dış turizm bölümünde stajyer olarak çalıştım. Sürpriz otel ziyaretleri yorucu acemilik sürecimin en renkli anekdotuydu."* [68]

Tolga, babasıyla büyük bir çatışma hâlindedir ve babasıyla anlaşamadığı konuların çerçevesini keskin bir şekilde çizer. Bu çerçevenin içi, Tolga'nın karakter özellikleriyle doludur. Bu çerçeve ve Tolga'nın babasıyla yaşadığı sorunlar ışığında diyebiliriz ki; romanda Tolga zıtlıklarla birlikte benzerlik ve soya çekimin tipik bir temsilidir.

Tolga'nın dış görünüşünü, babası, Tolga'nın iki dayısına da benzetir. Fakat Tolga, babasının onları sevmediğini bilir ve bu sebeple bu benzerlikten dolayı rahatsızlık duyar.

*"Ercan Dayım gibi kıvırcık saçlı, Erkan Dayım denli mavi gözlü olduğum için de tedirgindim."* [69]

Tolga Aydoğan, genç yaşına rağmen son derece zengin olmayı başarabilmiş bir kişidir. Bankacı olması sebebiyle serveti her gün katlanır. Hem almış olduğu eğitim hem de ekonomik durumunun şekillendirdiği ilgi alanlarının başında tablo ve gayrimenkul gelir.

*"Serap görmediğimi anlayınca tümbeden irkildim. Kalbim sıkışmaya, dudaklarım titremeye başladı. Gözlerimi kısarak o soylu güzelliğe odaklanırken; ayaklarımın yere mıhlandığını, dizlerimin eridiğini duyumsadım. (...) Üstelik o'na*

[68] Altun, *age.*, s.12.
[69] Altun, *age.*, s.10.

*hemen sahip olabilirdim; iki penceresinde ve cümle kapısında, büyük harflerle ve üç yabancı dilde 'satılık' yazıyordu."* [70]

*"Heykel ve tablomu göstermek için İzak Delgado'yu heyecanla daireme davet ettim."*

Tolga'nın estetik zevkinin gelişmesinde payı olan bir diğer nokta da hiç şüphesiz, güzel sanatlara duyduğu ilgidir. Tolga, günlük yaşam koşuşturmalarından kaçıp, güzel sanatın dallarına sığınarak rafine olmaya çalışan bir isimdir.

*"Gün saymak yerine yoğun iş temposunun stresinden arınmak için sürekli edebiyat, müzik ve güzel sanatlara sığındım."*

Ekonomik durumu iyi olan Tolga'nın, estetiğine kapıldığı bir tarihî binayı kiralaması sonucu Tolga, yepyeni macera, statü ve mücadele elde eder. Tolga, bu binayı bar/cafe olarak değerlendirir ve oraya büyük anlamlar atfeder. Serendipity ismini verdiği bu mekân Tolga'yı İblis ile tanıştırır ve romanın kilidi açılmaya başlamış olur.

Serendipity ve Tolga'yı ayakta tutan iki önemli unsur vardır. Bunlardan ilki haksızlıklar karşısında boyun eğmeme, ikincisi ise dürüstlük yoluyla kötülükle savaşmak. Tolga, kötülüğün çözüm olduğuna asla inanmayan ve değerlerinden ödün vermeyen bir isimdir. Tolga'nın tüm bu karakter özellikleri sayesinde, ülkenin medya karteliyle nasıl cesurca çarpışabildiğini anlayabiliriz.

[70]Altun, *age.,* s.21.

*"Yanlışı başka bir yanlışla düzeltmeye kalkarsan haklılığını yitirirsin Davut. Onlarla alışmadıkları şekilde, dürüstçe mücadele edeceğiz. Gerekirse Serendipity'de çiğ köfte, kebap satacak ama onlara asla pes etmeyeceğiz…"* [71]

*Annemin Öğretmediği Şarkılar'*da, Yalnızlığın ve güvensizliğin getirdiği rahatsızlıklarının pençesinde, annesine yoğun bir tutkuyla bağlı, babasından da o yoğunluk derecesinde nefret eden Arda Ergenekon, romanın iki ana karakterinden ilkidir. Babası matematik profesörü bir dâhi, annesi ise edebiyat profesörü, kültürlü bir kadındır. Arda'nın iyi eğitimli bir aileye mensup olması, onun yaşamına belli avantajlar sağlasa da aslında Arda çoğu zaman bu eğitim seviyesinin getirdiği enaniyetten şikâyetçidir ve bu şikâyet, Arda'nın bunalıma sürüklenmesiyle birlikte kendi kabuğuna çekilmesine neden olur.

*"(Üstüne titrediğin oğlunu, bun girdabına ittiğini nasıl fark etmezdin be annem?)"* [72]

Harvard mezunu bir genç olan Arda, ona yaratılan ve sunulan eğitim olanaklarından da şikâyetçidir. Öyle ki, Harvard'a girmiş ve bu ünlü okulu 'pekiyi' ile bitirmiş olmaktan tiksinir. Arda, tüm bunları bahsettiğimiz enaniyet ortamının getirileri olarak gördüğü için bir meslek sahibi olmayı reddederek, kendini varsıl bir aylak olarak atayacak ve adlandıracaktır.

*"Okulun kilit öğretmenleri, babamın ünlü dostlarının referansı ve annemin girişimiyle Harvard'a kabul edildiğimde onun için sevinmiştim. Ama boyalı gazetelere, 'Ünlü profesörün oğluna da Harvard yakışırdı' basitliğinde başlıklar yazdırınca ilk ölümcül bedduamın hedefi olmuştur."* [73]

---

[71] Altun, *age.*, s.95.

[72] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.7.

[73] Altun, *age.*, s.11.

Arda'nın annesi Ada Ergenekon, hayatındaki iki erkeği, oğlu Arda ve eşi Mürsel Ergenekon'u taparcasına sevmiş, onları âdeta gözaltına almıştır. Bu durum, Arda'nın babasına karşı nefret tohumları ekmesine, annesine karşı da, adlandıramadığı ve hoşnut olmadığı bir bağlılık yaratmasına neden olmuştur.

*"Annem, hangi oyuncakla ne zaman oynanacak kararını vermekle kalmaz, benimle birlikte oynardı. (...) Tane tane ve fısıldayarak anlattığı fantastik masalların tutkunu olmuştum. Buğulu sesinin ayarlı zikzağı, yapay gülücük ve tehditkâr göz manevralarıyla yaşamıma kumanda ederdi."* [74]

*"Annem kocasına daima Hoca'm diye hitap etmiştir. (...) Ona gösterdiği abartılı ilgiyi kıskansam mı, babama acısam mı ikilemi içindeydim. Kulağıma, 'Bir dâhi oğlu olduğun için çok şanslısın Arda' diye inledikçe, 'Büyüyünce asla dâhi olmayacağım' andımı içimden yinelerdim."*

Arda, roman boyunca, iç dünyası, kötü psikolojisi ve bu kötü psikolojinin yarattığı hastalıklarıyla ön planda olmuştur. Dolayısıyla Arda'nın buhran dolu yaşamı, Arda'nın kişilik özelliklerini bizlere açıklar niteliktedir. Yaşamını kontrol eden annesi Ada Ergenekon'un denetiminden sıyrılamayan Arda, hayata karşı oldukça pasif bir duruş sergilemiştir. Hissettikleri, sorguladıkları, gözlemledikleri ve psikolojisiyle romanda var olan Arda'nın dış görünüşüne dair elimizde olan tek bilgi ise 1.75 cm boyunda olduğudur.

*"Uyku haplarımın himmetine sığındığımda Arafımın 'Ada' damgalı öcüleri, sırıtarak üstüme çullanırdı. Sürgünde veliaht prens denli tedirgin ve uysaldım. Özel yasak ve adıma alınmış kararlar arasında tutsak ve varsıldım."* [75]

[74] Altun, *age.*, s.7.
[75] Altun, *age.*, s.7.

*"Sabah ezanıyla yatağa girer, uyku hapı alsam da zor uyurdum. Gözkapaklarım kapanırken, evdeki musluklardan aynı anda damlayan su sesiyle irkilirdim. Bir çift ayak sert adımlarla sanki gökten iner, konağa karış karış denetleyip yatak odama sızardı."* [76]

*"(...) boyum 1.75'te kalmışsa da Dalga'yı arayacaktım."* [77]

Arda, arayışına evvela, takıntı derecesinde düşlediği çocukluk aşkı Dalga'yı bulma fikriyle başlar. Bu fikir, babasının ölümünden sonra, babasının eşyalarının arasında Dalga'nın fotoğrafını bulmasıyla doğar. Dalga'yı arama arzusuyla, babasının katilini öğrenme isteği bir sarmala dönüşerek Arda'yı bir dönemecin eşiğine iter. Bu eşikte yakaladığımız Arda hayatının şokunu yine nefret ettiği babası sebebiyle yaşar. Çocukluktan itibaren tek gerçek aşkı olduğuna inandığı Dalga ile ölesiye nefret ettiği babasının arasında bir ilişki olduğunu ve babasının bu ilişki sebebiyle öldürüldüğünü öğrenen Arda, bu şokla birlikte içsel bir ikilem de yaşar: Babasına olan nefreti artarak devam mı edecek, yoksa babasının katilinin peşine mi düşecek? Fakat Arda ikilemini sonlandıracak ve romanın işleyişini değiştirecek bir kararla babasının katilini aramaya koyulur.

*"Annemle dolaşmaktan bıktığım ıssız New Bond Street'te müthiş bir karar verecekmişim. Babamın katilini bulacaktım."* [78]

Öğrendiklerinden sonra babasının öldürten kişinin annesi olabileceği ihtimaliyle psikolojisi âdeta yerle bir olan Arda, her şeye rağmen kararlılıkla babasının katilini aramasıyla yaşamındaki edilgenlikten sıyrılma hamleleri gösterir. Bu icraatlar ışığında, Arda'nın kişilik özelliklerinin yedinci bölüm itibariyle değişikliğe uğradığını söyleyebiliriz. Artık daha güçlü, kararlı, çözüme ulaşmak

[76] Altun, *age.*, s.63.
[77] Altun, *age.*, s.43.
[78] Altun, *age.*, s.73.

isteyen, hayatta hiçbir şey yapmamanın anlamsızlığını fark eden ve bu Oblomovluk[79]'tan kurtulmak isteyen bir Arda vardır.

*"Yaşamımda ilk kez kendime saygı duyma şansımın nedenini anımsayıp kaderimden utandım."* [80]

Yaşamındaki ve anlayışındaki bu değişmeyi *"Nefret, merak ve bıkkınlığın ateşlediği acının, nelere kadir olduğunu"* gösterme dürtüsüne dayandığını açıklayan Arda, aynı zamanda İstanbul'un refah ve kültür düzeyi yüksek kesiminin bir örneğini oluşturur. Köşklerde, yalılarda, ekonomik sıkıntı çekmeden büyümüş olan Arda, İstanbul'dan da nefret eder. Her ne kadar yaşam standardı konusunda şanslı bir isim olsa da silik ve hoşgörüsüz bir kent olarak gördüğü İstanbul'un varsıl yüzünün de insanı mutlu etmeye yetmediğini okuyuculara göstermek istemiştir.

*"(...) sana bir de uçaktan baktım Azizzz İstanbul; ruhuna sahip çıkamayanlar, taş taş bedeninin ırzına geçmişlerdi."* [81]

*Senelerce Senelerce Evveldi*, gerek yaşanan olaylar, gerekse kişilerin barındırdığı özellikler itibariyle polisiye dokusu taşıyan bir eserdir. Bu polisiye nitelikli olaylardan etkilenen ve iz bulma görevi verilen Kemal Kuray, romanın başkarakteri ve anlatıcısıdır. Biz olayları onun gözünden izleriz. Dolayısıyla Kemal, romanın en önemli kişisidir.

Hava Kuvvetleri kent bandosundan başçavuş rütbesiyle malulen emekli, müzik sevdalısı bir mezar görevlisi baba ile yetimhane kökenli bir annenin oğlu olan

---

[79] *"Dünyada olup biten her şeye karşı duyumsamazlıktan kaynaklanan tam bir atalet, hareketsizlik, ilgisizliktir."* N.A Dobrolyubov, *Oblomovluk Nedir? ç*ev. Mazlum Beyhan, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2010, s.43.

[80] Altun, *age.*, s.89.

[81] Altun, *age.*, s.126.

Kemal, çok küçük yaşlardan itibaren babası tarafından belli ideallerle donatılmıştır. Babası, kendisinin pilotluk sevgisine cevap verebilecek bir birey yetiştirme arzusuyla Kemal'in iyi eğitimler almasını sağlamış ve onu bu yönde teşvik etmiştir.

*"(...) 'Kapat gözlerini' diye fısıldardı. 'Ve sesten iki kat hızlı giden bir bombardıman uçağı pilotu olduğunu düşün.' Ona göre subaylıktan daha soylu meslek, pilotluktan daha yüce bir mertebe yoktu."* [82]

Pilotluk hayalinin, müziğin, mezarlığın oluşturduğu homojen bir ortamda büyüyen Kemal pilot olma yolunda başarıyla ilerlerken, kurmay olmasına saatler kala bir uçak kazası geçirir. Kemal'i ve Kemal'in yaşamını bu kazadan önce ve sonra diye ayırmak yerinde olacaktır. Çünkü Kemal, milat saydığımız bu kazadan önce ve sonra bambaşka kişilik özellikleriyle karşımıza çıkar. Kazadan önce tek hayali başarılı bir kurmay pilot olup yaşamında sadece kariyerine odaklanmak isteyen bir isimdir. Öyle ki yaşamında, arkadaşlarına da bir hayat arkadaşına da ihtiyaç duymaz. *"Belki de yaşamımda kadınlar yer almadığı için mutluydum."*[83] İhtiyaç duyduğu tek iyileştirici ise müziktir. Yalnızlığıyla ve hayalleriyle beslenen, kariyeriyle yaşama tutunan, kibirli bir duruşa sahip olan Kemal *"Mahallede, dostum sayılır tek tük kişiyle de ilişkilerim soğumak üzereydi. İngiltere'ye gittiğim için sinirlendiklerinin farkındaydım."* [84], kazadan sonra en ağır travmayı psikolojisinde yaşamıştır. Nekahet sürecini tamamlayamazsa mesleğini de icra edemeyeceğini düşünmesi Kemal'i içinden çıkamayacağı bir sürece iter. *"Ancak kazanın izlerinden sıyrılmamın kolay olmayacağını doktorların bakışlarından da sezer gibiydim ve giderek umudumu yitirmeye başladım."* (s.24) Bu süreçte tanıştığı yedek subay rütbeli Suat Altan sayesinde hayatının dönüm noktasını yaşar. Kazadan sonra hiçbir şeye önem vermemeye başlayan Kemal *"Kendi ikilemimle boğuşurken, saklambaç mı oynayan varsıl ikizlerin sorunu umurumda değildi"* (s.33), ayağına gelen ilginçliklerin peşinden gitme kararı almasıyla hayatı değişir. Suat'ın ona miras bıraktığı eve

[82] Selçuk Altun, *Senelerce Senelerce Evveldi*, Sel Yayınları, İstanbul, 2007, s.10.
[83] Altun, *age.*, s.21.
[84] Altun, *age.*, s.17.

yerleşmesiyle birlikte yaşamında ve düzeninde köklü değişiklikler yapan Kemal artık çok daha farklı kişilik özellikleri sunmaya başlar. Yaşamının ilk döneminde arkadaşa, sohbete ihtiyaç duymayan, çoğu zaman ukala davranışlar sergileyen Kemal, yerleştiği yeni muhitinde birçok arkadaşı olur. Üstüne üstlük tanıştığı her kişinin derdini dinler ve onlara dert ortaklığı eder. Tabiri caizse arkadaş canlısı ve alçakgönüllü bir kişiliğe bürünür. Kemal, Suat'ın maddi desteği ve maaşının yardımıyla sürekli yolculuklar yapar, yaptığı bu yolculukların birinde aşka inanmaya da başlar.

Kariyerinin dışında, kendisini tatmin ve mutlu eden nice değerin farkına varan Kemal'in fiziksel özelliklerine dair bilgileri ise bu paragraf sayesinde öğreniriz:

*"(...) göz rengimden dolayı bana 'Çakır' lakabının özgülenmesine tırsmadım. Akranlarımdan daha olgun duruşumu, bir asker çocuğu olmama yorardı Mozart özürlü, yorgun öğretmenlerim."* [85]

*Bizans Sultanı*'nda ise, anlamı kurtuluş, kurtulma olan ismini, bir bulmaca çözdürürmüşçesine romanın 198.sayfasına dek saklayan Halâs Asil, romanın başkarakteridir. Aynı zamanda anlatıcı konumunda olan Halâs Asil'in karakter özellikleri, romanın önemli bir yönünü oluşturmaktadır.

Selçuk Altun'un diğer romanlarındaki başkarakterlerle; iyi eğitim, estetik zevk, donanım, kültür gibi konularda benzerlikler gösteren Halâs, romanda bir imparatorluğun varisi olabilecek niteliklerle işlenmiştir. Halâs, New York Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi okuduktan sonra Londra'da doktorasını yapmış, Boğaziçi Üniversitesi'nde ders veren bir akademisyendir. Bu özelliklerinin yanında,

[85] Altun, *age.*, s.18.

polyglot[86], iyi bir satranç ustası, analitik zekâ sahibi, olayları çözümleyebilme yetisi gelişmiş, herhangi bir olumsuzluk durumunda soğukkanlılığını koruyabilen bir karakterdir.

*"Madde madde ansiklopedi okumayı, sözlük hatmetmeyi, denize emir vermeyi ve gökyüzüne bulmaca sormayı hep altmışında gösteren o bilge adamdan öğrendim."* [87]

*"Yabancı dil derslerinden tırsanlara şaşardım; öğrendiğim her yeni sözcük mozaik bulmacada bir kare daha çözmüşçesine iştahımı kamçılardı. Her fırsatta Elias Canetti'den aforizma nakleden Herr T.B. gözde hocamdı. Bana satranç öğretirken, 'Tieyakisi olursan sorumluluk kabul etmem' demişti. 'Sen doğal bir polyglot'sun' tanısında onu mahcup etmedim (...)"* [88]

*"Columbia'nın ekonomi bölümüne kabul edildiğimi bildiren mektubu, günün değişik saatlerinde üç kez okudum."* [89]

Halâs'ın annesi Akile Asil'in, evliliğindeki huzursuzluğu ve ilişkilerindeki sorunları Halâs'a yansıtmasına rağmen Halâs, annesinin hiçbir kötü davranışından etkilenmemiş; bu krizi avantaja dönüştürerek annesinin savaşımını, kendi kazanımı addetmiş ve kendisinin keşfine varmıştır. Taşıdığı bu güçlü özelliklerden dolayı, bir imparator kanı taşıdığı düşünülen Halâs, Nomo kanalıyla, bir taht oyunun içinde çekilir. Halâs Asil, roman boyunca, bir bulmaca tutkununun macera zevkini, bir satranç ustasının da sabrını ortaya koymuştur.

---

[86] Çokdilli (polyglot) *genel* Birden çok dil bilen kimse. Kâmile İmer, Ahmet Kocaman, A. Sumru Özsoy, *Dilbilim Sözlüğü,* Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2011, s.76.

[87] Selçuk Altun, *Bizans Sultanı,* bs.2, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s.2.

[88] Altun, *age.*, s.5.

[89] Altun, *age.*, s.9.

*"Yaşam çizginizden örnekler vereceğim. Ailevi pürüzlere rağmen sorunlu bir çocuk olarak büyümediniz. Çalışkan, dürüst ve popüler bir öğrenciydiniz. Dünyanın en iyi üniversitelerinde de başarınız devam etti. Beş dil bilen bir entelektüel ve estetsiniz. Yardımsever, nazik ve cömertsiniz. Zorunlu askerlik görevinden formülünü bulup kaytarmadınız; pasaportunu taşıdığınız ülke için koşullar oluşursa politikaya atılabilirsiniz (...) Beyefendi siz sürgündeki Bizans'ın 555 yıldır beklediği imparatorsunuz!"* [90]

Halâs'ın kendine has özellikleri ve olaylar karşısında göstermiş olduğu duruşla birlikte yaşamındaki değişmeyen ve tekrar eden eylemleri de karakterini oluşturan önemli bir ayrıntıdır.[91] Mesela, Halâs'ın daima iki fahişeyle yatması, onun karakter özelliğine işarettir. Kendini güçlü ve hâkimiyet alanı geniş hisseden Halâs iletişime geçtiği her kişiye bu özgüvenle davranır. Seks zamanı daima iki kadınla yatması, Halâs'ın bu konuda takıntılı bir karakter olduğunu gösterir. *"Bir telefon kulübesinde Madam Olga'yı aramalıyım. Aynı anda iki kızla seviştiğimden değil ama ona hemşerisi Joseph Brodsky'den şiir okuduğumdan beri emekli öğretmen Olga, bana 'Sultanim' diyor."* [92] Özgüveninin doğurduğu kibirle birlikte çevresindeki tüm insanların sığlık içinde yüzdüğüne inanır. Sığlık adını verdiği bu durumdan son derece rahatsız olan Halâs, kendine yüklediği toplumsal bir rolle, ülkeyi basitlikten, sığlıktan kurtaracağını düşünür.

*"New York-İstanbul uçağına binerken inişte, ürkeceğim yeni sığlık başlıklarını merak ederdim. Nice vatandaşım gündemdeki yolsuzluklara tuttukları*

---

[90] Altun, *age.*, s.27-28.

[91] *Tekrar:* Aynı davranış sürekli tekrar edildiğinde (ya da farklı durumlarda benzer davranışlar sergilendiğinde) bu davranış, "karakter özelliği" olarak nitelendirilir. Mesela Yusuf Atılgan'ın *Anayurt Oteli* (1973) romanındaki Zebercet karakterinin bir gece otele gelen güzel bir kadına saplantılı bir şekilde bağlanması, kadın gittikten sonra onun odasını hiçbir müşteriye vermeyerek her gün odaya girip hayaller kurması ve benzeri davranışlar (…) Bahar Dervişcemaloğlu, *Anlatıbilime Giriş,* bs.2, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.180.

[92] Altun, *age.*, s.15.

*takımın kaçan penaltısı denli üzülmez, gazete bile okumaz, ama yavan televizyon dizilerine tutkuyla kilitlenirlerdi. Onların seçtiği parlamentoya da önyargılıydım."* [93]

*"Tristan'a da itiraf ettiğim gibi, ülkeyi sığlıkistana dönmeden kurtaracak düzgün bir lider adayının arkasında savaşmaya hazırım."* [94]

Ne var ki Halâs, günümüz insanının basit tercihleri ve yaşamlarıyla savaşıp insanlardan kendini soyutlasa da çevresine tümüyle kayıtsız kalamaz. Gönlündeki merhamet sayesinde çevresini görebilen Halâs, zor durumda kalanlara yardım etmekten asla geri durmaz. Hatta vicdan sahibi olmayan herkesle savaşır. Bu doğrultuda Halâs, üvey babasından zulüm gören komşusu Hayal'i, manevi kardeşi olarak sahiplenir ve sever.

*"Yanıt alamayacağımı bile bile şerefsizin zilini birkaç kez çaldım. Sonra titremesi durmayan masum kıza, 'Hayalcim bu gece bizim evde kal, yarın inşallah o alkolikten kurtulacaksın' dedim. Onu sırtıma aldım, bir süre daha kesik kesik ağladı ve sırtımda uyudu. Bedeninin sıcaklığı ve minik kalbinin atışlarına dayanamadım, benim de gözlerimden yaş geldi."* [95]

Bizans hükümdarı olması için bir sınava tabi tutulan Halâs'ın fiziksel özelliklerine dair bilgilere ise rastlayamayız.

Selçuk Altun'un son romanı olan *Ardıç Ağacının Altında* romanında, hayatının anlamına dair arayışını orta yaşlarında gerçekleştirmeye çalışan Erkan Sipahi, romanın ana karakteridir. Kariyerinin zirvesinde, uslanmaz çapkınlık

[93] Altun, *age.*, s.9.
[94] Altun, *age.*, s.12-13.
[95] Altun, *age.*, s.11.

turlarında gününü gün eden Erkan Sipahi, yaşamının en mutlu ve keyifli zamanlarının bir kâbusa dönüşeceğini öngöremez.

Yıllarca kaygısızlık içinde yaşadığı hayatı, eşi Gizem Sipahi'nin ölümü dolayısıyla türlü sorgulamalarla alt üst olan Erkan, ailesinde görmüş olduğu tehlikeli ilişki boyutlarından sıyrılıp, hayatına dair ciddi düşüncelerin içine dalan bir karakter gelişimi sunmaktadır.

*"Balina ölüsünü andıran otelden yalpalayarak çıktım, caddenin karşısındaki Boots'a giderken yolunu kestiğim tüm sürücülerden azar işitmiştim. Sürekli prezervatif aldığım mağazadan bu kez ağrı kesici istediğim için kasadaki kadın gülse şaşırmazdım."* [96]

*"(...) İstanbul'a dönerken yaşama sevincini yitirmiş, yaşlı bir adamdan farkım yoktu."* [97]

Ardıç Ağacının Altında isimli romanda, Erkan Sipahi'nin duygularının iniş çıkışlarını, bunalımlarını sıklıkla görmekteyiz. Erkan Sipahi, memleketine dönerek hem nostaljinin "eve dönüş" anlamını hem de "üzgün ruh hâli" anlamını karşılamıştır.[98] Bu sebeple de roman ruhsal bir boyut kazanmıştır diyebiliriz.

*"Ertesi sabah Heathrow Havalimanı'na giderken sorun belliydi, dep-res-yo-na girmiştim. Bitkin ve huzursuzdum. Karım ile dostumun hazırladığı tuzak beni*

---

[96] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017 s.7.

[97] Altun, *age.,* s.8.

[98] Nostalji –*nostos* (eve dönüş) ve *algia* (özlem), *nostalgia* –artık var olmayan veya hiç var olmamış bir eve duyulan özlemdir. Nostalji bir yitirme ve yer değiştirme duygusudur. Svetlana Boym, *Nostaljinin Geleceği,* Metis Yayınları, İstanbul, 2009, s.14.

*sarsmıştı. Kadın delisi olabilirdim, ama dostlarımın karısına, kızına aslımama gibi bir etik duruşum yok değildi. Bu detay her aklıma gelişte acım depreşiyordu."* [99]

Babası sorgu hâkimi ve tıpkı kendisi gibi kadın düşkünü; annesi asil ve varlıklı bir resim öğretmeni olan Erkan Sipahi, anne-babasının huzursuz ilişkisine odaklanmış ve huzursuzluğun sebebini babasında bulmuştur. Dolayısıyla tüm hayatı ona nefret ederek geçmiş bir karakterdir. İkili ilişkilerin acımasızlığını çok küçük yaşlarda öğrenen Erkan, kendisini dedesine, Tirebolu'ya ve dert ortağı ardıç ağacına adamıştır.

*"Ertesi ay annemle babamın kavgaları yeniden başladı. Daha şiddetli tartışıyorlardı, babamın sesi yükselirken artık balkona kaçıp bir köşeye sığınıyor ve titriyordum. (...) Kavga gürültü içinde dörde geçmiştim, anneme Tirebolu'ya ne zaman gideceğimizi sorunca inleyerek 'Ninenden haber bekliyorum' derdi."* [100]

Tirebolu'da yaşadığı ve Samsun Maarif Koleji'nde ve yurt dışında işletme okuduğu yılların anlatıldığı ilk bölüm Erkan Sipahi'nin kitap ilgisini, zevklerini, karakter ve yaşam özelliklerini yansıtan bir bölümdür. Ne var ki kitapta Erkan'ın fiziksel özelliklerine dair herhangi bir bilgiye rastlayamıyoruz. Erkan Sipahi; iyi eğitimi, zekâsı, estetliği ve ruh durumuyla kendisini göstermiştir.

*"Samsun Maarif Koleji'ne ilk on içinde girdiğimi müjdelediğinde aklıma Nebi'nin ertesi gün, 'Onu ben çalıştırdım, onu koleje ben soktum,' diye böbürlenme olasılığı gelmişti."* [101]

---

[99]Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.7.

[100] Altun, *age.*, s.14.
[101] Altun, *age.*, s.30.

*"Yurtdışına hem de Paris'i görerek siftah yapmanın benim için bambaşka bir önemi vardı, Louvre Müzesi'ni (g)ezecektim. ILN dergisinde gravürlerini izlerken Louvre Müzesi'ne âşık mı olmuştum? Mona Lisa, Miloslu Venüs, Marly Atları, İmparator Jüstinyen Beşli Paneli, Regent Elması, Delacroix'dan (ismin şiirselliğine bakar mısınız) Özgürlük tablosunun salon numaraları bile ezberimdeydi."* [102]

Erkan'ın kendini anlattığı ilk bölüm, yetişmiş olduğu ortamı, ona bireysellik kazandıran yaşam şeklini anlattığı bölümdür. Dolayısıyla karakterine dair ipuçları taşımaktadır. Bununla birlikte yaşamı boyunca göstermiş olduğu davranışlar-ki bunlara karakter özelliği diyebiliriz- kırılmaya uğramış ve bu kırılma, Erkan'a yeni bir hayat sunmuştur. Yeni Erkan, dertleşme havasındaki son bölümde yoğun bir biçimde kendini göstermiştir, yeni hayat anlayışını bizlere sunmuştur.

*"Daha önce topraklarının ırzına geçmek için geldiğim canım Anadolu'ya bu kez, benimle işbirliği yapan ama sömürdüğüm yoksul ve temiz insanlara ek ödeme yaparak günah çıkarıyordum."* [103]

### 2.2.2. Otoriter Kişiler

*Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir* ve *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* adlı romanların otoriter kişisi olan Halis Silah, Sina adına, Sina'nın yaşamı hakkında karar veren romanın karar konusunda en etkin ve yetkin kişisidir. Aynı zamanda Sina'yı âdeta kendi çocuğu gibi sahiplenen, onu yetiştirme güdüsüyle hareket eden romanın ana karakterlerindendir. Halis Silah'ın bu güdüsü yeğeni Sina'yı seçeneksiz bırakmıştır. Dolayısıyla Halis Silah, Sina'nın hayatının ve romanın akışını etkileyen bir işlev yüklenmiştir.

[102] Altun, *age.*, s.53.
[103] Altun, *age.*, s.256.

Halis Silah, fiziksel engeli olan biridir. Sina, dayısının mutsuzluğunu ve onun hayatına emirler yağdırmasının sebebini Halis Silah'ın içinde bulunduğu yaralı duruma bağlar.

*"Şık giyinen, sessiz ve mutsuz bir insandı. Kol saati, kravat ve gözlük tutkunuydu. Sakat ayağından, babasından, annesinden, Bafra'dan ve Bafralılardan yakınırdı."*[104]

Halis Silah'ın bir bacağının sakat olması, onu yalnızlığa itmiş ve hayatı boyunca mutsuz ve yalnız bırakmıştır. Hayatında sarılacağı tek kişi olarak yeğeni Sina'yı görmüş, onu yetiştirmeyi kendine âdeta misyon edinmiştir. Fiziksel özelliği onu ruhsal olarak da etkilemiş, fiziksel ve ruhsal bir paralellik ile hayatını devam ettirmiştir. Ruhsal ve karakter özelliği Halis Silah'ın fiziksel portresinin bir sembolüdür. Aynı zamanda tüm bu göstergeler ve vücudunda bulundurduğu engel, Halis Silah'ın aile bireylerinin gönlündeki yerini de açıklığa kavuşturur.

*"Ertesi yıl Halis doğduğunda Salih Bey'in sevinci uzun sürmemiş, sağ kalça eklemi bozuk doğan oğlu o ayağını ömrü boyunca sürükleyerek yürümek zorundaymış. Çocukluğu, gençliği dağ taş yürümekle geçen, avcı ve güreşçi Salih Bey, 'Kime ne kötülük ettim ki Allah'ım' diye isyan etmiş. Kendisine sakat evlat veren karısından soğumuş. Yüzü sanki annesinin kopyası, zeki fakat sakat oğlunu asla sevmemiş."*[105]

Ailesinde Halis Silah'a karşı hissedilen sevgisizlik onu, sevgi anlamında kendindi tatmin edebilmesi için yeğeni Sina'ya yönlendirmiştir. Böylelikle Sina'ya kendi çocuğu gibi bağlanmış, Sina'nın hayatına yön verme görevini üstlenmiştir.

---

[104] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.30.

[105] Altun, *age.*, s.19.

Gideceği okuldan, evleneceği kişiye kadar Sina'nın yaşamına ve tercihlerine müdahil olmuştur.

*"Ortaokulu birincilikle bitirmek zorundaydım. Dayım'ın yaptığı kapsamlı araştırmalar sonucu lise öğrenimime Avrupa'nın seçkin özel okullarından, İngilizler tarafından İsviçre'de kurulmuş, Aiglon College'da başlayacaktım."*[106]

*"Dayımın yaptığı uzun araştırmalardan sonra dünyanın en büyük denetim ve müşavirlik kuruluşu Arthur Andersen and Company'nin Londra ofisine iş başvurusu yapmama karar verdi."*[107]

Halis Silah, yasa dışı işlerle meşguldür ve çok zengindir. Onu temsil eden bir Jaguar otomobile sahiptir. Sina tarafından sevilmemesinin nedenlerinden biri de meşguliyetleridir. Romanda güvenilmez bir çizgi çizen Halis Silah, istediği her şeyi ele geçirebilme kudretine sahiptir ve aynı zamanda da her şeyi yönlendirme arzusuna. Sina ile aralarındaki uyumsuzluk ve çatışmanın temelinde de bu sebepler yatmaktadır.

*"Her gün öğlene doğru, Dayım'ın iflas etmiş bir tanıdığından taksitle satın aldığı, ölümsüz gri Jaguar Sovereign otel kapısında zorunlu hastane ziyaretleri için hazır olurdu."* [108]

*"Dolar multimilyoneri, kudret simsarı, gezegenin ağır topu Halis Bey'in 70.yaşını göremeden ölümüne, cahil ve sarhoş bir seyyar satıcı eskisinin kullandığı külüstür Lada ve iki huysuz it neden olmak üzereydi."*[109]

---

[106] Altun, *age.*, s.42.
[107] Altun, *age.*, s.57.
[108] Altun, *age.*, s.14.
[109] Altun, *age.*, s.15.

İstediği her şeye sahip olabilen Halis Silah'ın manevî değil, maddî büyüklüğü ve gücü vurgulanmak istenircesine, romanda dayı kelimesinin ilk harfi büyük harf ile yazılmıştır.

Romanın ihitşamlı ismi Halis Silah, bir trafik kazası sonucu 14 Ağustos gece yarısında hayata gözlerini yumar ve Sina'nın nefret duyduğu dayısı onun hayatından tamamen çıkar.

*"14 Ağustos gece yarısı Dayım vefat etti."*[110]

Yine aynı romanlarda, peşine düşülen kadın Raşel Kanetti (Çela), romanların bir diğer otoriter ismidir. Sina'nın hayatının aşkı olduğu isimdir. Her şeye rağmen, aşkına tutunulan ve romanın temel hareket noktası, arayışında olunan kişidir. Çela romanda, hem donanımlı hem çok güzel olarak yaratılmıştır. Sina için kaçınılmaz olanı simgeler. Fikirleri, eğitimi ve güzelliği sebebiyle Sina'nın tutku, hayranlık ve sadakat hissiyle bağlandığı tek kadındır.

*"Sanat ve müzikten aynı anda alıkonulmuşluğun gerginliğiyle olmalı, sertçe çevirdiği alımlı esmer yüzü, yüzüne uyumlu kesilmiş kısa saçları, kalın kaşları, iri siyah gözleri ve kalkık burnuyla bana Ali MacGraw'ın gençliğini anımsattı."* [111]

Tarih düşkünü olan, güzel sanatlar öğrencisi Çela, Sina ile birlikte hem tutkulu hem de kültür-sanat içeriği yüksek bir aşk yaşamıştır. Bu romanda Çela, Sina'nın serüvenini paylaşır, onunla yola çıkar, onu âdeta eğitir. Kalın inkâr kabuğunun altında Sina'yı ezilmekten kurtarır. Sina'nın aslında yönetilme ihtiyacını karşıladığı bir diğer isimdir.

---

[110] Altun, *age.*, s.20.
[111] Altun, *age.*, s.102.

*"İstanbul'un dününü yakalamaya çalışan Çela'nın tutkulu girdabına koyuvermiştim kendimi. Hafta sonları Sultanahmet Meydanı'nı çevrleyen sabrı tükenmiş sokakları keşfe çıkıyorduk. O, saate karşı yarışırmışçasına bir tempoyla fotoğraf çekip, not alıp, krokiler ve desenler çizerken ben, tüm iyi niyetime rağmen farklılıklarını çözemediğim mahzun sokaklarda sıkılır, hiç olmazsa 'nakit birikimimi ertesş hafta nasıl değerlendireyim'in ince hesabını yapardım."* [112]

Çela, her ne kadar diktatör ve kararlı bir çizgi çizse de, ilişkilerinin akıbetini Sina'nın dayısı Halis Silah'ın elinden kurtaramamıştır. Bir Yahudi kızı olması sebebiyle Halis Silah tarafından istenmeyen, bu sebeple Sina'nın hayatından çıkarılmaya çalışılan Çela, romanda gerçek bir aşk yarattığı için yine ona varılır.

*"Politikayı kariyer olarak seçmesen bile Yahudi kız arkadaşınla ilgili ciddi itirazlarım var; uğruna koltukların feda edilmesi gerekecek denli güzel olmamasının yanı sıra, bilgiç ve dik kafalı biri. Bu tip kadınlar kocalarını yorarlar; devamlı kavga çıkarırlar ve istekleri bitmez."* [113]

*Ku(r)şun Lezzeti* romanında, Tolga'nın, satın aldığı dairenin Tolga'dan önceki kiracısının yakın bir arkadaşıdır Volga Pasin. Oldukça ilginç ve sıra dışı bir hayat yaşamakta olan bir travestidir. Bu ilginç yaşamın kuşkusuz, gösteri dünyasında çalışmasının büyük payı vardır. Volga ismine gönderilmek istenen bir mektup vesilesiyle Volga'nın peşine düşen Tolga, azmedip onu çalıştığı yerde bulur. Tolga'nın onu ilk görüşünü anlattığı paragraflarda, Volga'nın dış görünüşünü, nasıl bir hayat yaşadığını, nerede çalıştığını, kısaca Volga'nın kim olduğunu öğrenmiş oluyoruz.

[112] Altun, *age.*, s.117.
[113] Altun, *age.*, s.124.

*"(...) kulübün detone jokeri 'Volg-Show' adlı gösterinin sanatçısını anons ediyordu. (...) Tespihli yarısı erkek, yelpazeli yarısı kadın kamuflajındaki (V)olga, hazırunu küçümser gülücüklerle selamladı."* [114]

*"Erotik fıkralar anlatırken, iskambil kâğıtlarıyla illüzyon numaraları kotarıyordu."* [115]

*"Salondaki alkol aromalı kahkaha dalgasının dinmesini beklerken kadın yarısından sahnede soyunan Volga'yı izledim. Kırk yaşlarında, oldukça alımlı bir erkekti."* [116]

*"Uzun parmaklarıyla aldığı zarfı incelemeden iğreti komodinin üstüne attı. İri siyah gözlerinin yüzüme birden odaklanmasından rahatsız olmuştum."* [117]

Selçuk Altun'un diğer kitaplarında olduğu gibi mektup ile iz sürme, görüldüğü üzere *Ku(r)şun Lezzeti*'nde de karşımıza çıkar. Tolga'nın Volga'yı arayış süreci, yer yer gerginlik yaratsa da onu bulması, yeni başlangıçları ve romanın asıl dinamiğini doğurur.

Daha sonra Tolga'nın en yakın arkadaşı ve Serendipity'nin ortağı olan Volga, Tolga'nın hayatında çok önemli bir noktaya konuşlanmıştır.

*"Ne Volga'nın akıntısına kapıldım, ne de onun kıyısından uzaklaşabildim."*[118]

---

[114] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.88.
[115] Altun, *age.*, s.89.
[116] Altun, *age.*, s.34.
[117] Altun, *age.*, s.34.
[118] Altun, *age.*, s.39.

Serendipity'nin nicelik yüzünü oluşturan ve aynı zamanda Serendipity'ye akın eden medyayı göğüsleyen Volga, Tolga'nın karşısına sürekli yeni fikirler ve projelerle çıkar. Volga'nın yenilik fikirleri, İblis'le tanışmayı sağlayarak romanın kırılma noktasını yaratır.

*"Sağolasıca, her cümlesi önceden tasarlanmış bir de öneri iletti: 'Yöresel ve küresel ekonomik krize rağmen Serendipity'nin ilk altı ayda yakaladığı ivme seni yanıltmasın. Böyle atraksiyonu kısıtlı yerlerin müşteri-bıkkınlık-noktası gecikmeden sökün eder. Ve ne mi yapmamız gerekir; önce Tanrı'nın lütfu binayı satın alalım."* [119]

*Annemin Öğretmediği Şarkılar'*da ise, Bedirhan'ın, sayesinde aydınlanma yaşayıp romanın seyrine önemli bir yön vermesine sağlayan bir aydındır Gürsel Hoca.

Bedirhan'ın kiracısı olduğu evin sahibinin oğlu olan Gürsel Hoca, iyi eğitimli bir bilgedir. Fakat zamanının, çağının çürümüşlüğüne tahammül edemeyecek duruma gelip, günün birinde bir akıl hastanesinde tedavi görmesi uygun bulunmuştur. İncinmiş, yıpranmış, gün geçtikçe bulunduğu ortama güveni azalmıştır. Gürsel Hoca'ya ait bir deftere rastlayan ve dayanamayıp yazılanları okuyan Bedirhan, Gürsel Hoca'nın yazdıklarından, hissettiklerinden, donanımından çok etkilenmiş ve onu tanımak istemiştir.

*"Felsefe ve psikoloji kitaplarından mürekkep üst raftan yere düşürdüğüm okkalı vesaik, Gürsel Ergene'nin özel defteriydi. Özellikle saklamadığına göre okuyabilirim varsaydım. Venedik işi ciltli deftere, St. Joseph Lisesi'ni bitirip ABD'ye*

[119] Altun, *age.*, s.47.

*giden Gürsel Hoca'nın, üniversite sonrası (ç)ektikleri nakşedilmiş. İnatla dürüst bir dünya düşleyen kırılgan bir bilgenin, şiirsel öfkesini sürüklenerek okudum."* [120]

Bu yazılanlar üzerine Bedirhan, Gürsel Hoca'nın yattığı hastaneye temiz çamaşırla götürme vesilesiyle gider ve aralarında bir yarenlik kurulmuş olur. Bedirhan onunla daima dertleşir, öyle ki onu görmeden tek bir gün bile geçiremez. Gün geçtikçe aralarındaki sohbet derinleşir ve Gürsel Hoca, Elias Cannetti'den seçtiği aforizmalarla âdeta Bedirhan'ın filozofu olur, ona bir düşünce derinliği katmaya çalışır.

*"300. Ziyaretimde Gürsel Hocam. 'Elias Canetti'den yedi aforizma seç, Türkçeye çevirve beherini öz bir denemeyle irdeleyerek müteakip buluşmaya getir' buyurmuştu."*[121]

Gürsel Hoca her ne kadar akıl hastanesinde tedavi gören biri olsa da, Bedirhan için o akıl danışılması gereken müstesna bir isimdir. Bu doğrultuda Bedirhan'a göre Gürsel Hoca en son bulunması gereken yerdedir. Çağımız insanlarının tahammülü zorlayan kişilikleri sebebiyle; iyi, hoşgörülü, bilgili kişilerin heba olduğunu belirterek Bedirhan Gürsel Hoca üzerinden günümüz insanlarına sık sık ağır eleştiriler yapar. Bu sebeple Gürsel Hoca, Bedirhan için çok değerlidir. Bedirhan, onun sayesinde kendi hislerinin keşfine varmış, bu doğrultuda yeni perspektif kazanmaya çalışmış ve nihayetinde Gürsel Hoca'nın sayesinde yaşamının en büyük giz perdesini aralamıştır.

---

[120] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.54.

[121] Altun, *age.*, s. 75.

*“ ‘Başfilozof Gürsel Ergene, tüm kentin bir tımarhaneye döndüğünü görüp ruh sağlığı için hastaneye sığınmıştır’ düşüncesindeydim.”* [122]

*“Birikimime (s)aldırmadan beni yönlendirmeye çalıştığının farkındaydım. (...) Yılların da katkısıyla nice taşkınlığım törpülenirken, sinsi hücrelerim kıpırdanırdı.”* [123]

*“Törpülendiğimdendir, artık olayları nedensellik süzgecinden geçirmeyi yeğliyorum.”* [124]

*Senelerce Senelerce Evveldi* romanında Suat Altan, Varsıl bir baba ve Seferad Musevisi bir annenin oğlu olan Suat Altan’ın, romanın kurgusundaki ve işleyişindeki konumu en az Kemal Kuray kadar önemlidir. Romandaki varlığı ikinci bölümden ibaret olsa da etkisi tüm romanı kapsamaktadır ve aslında hikâyenin kurgulanmasında en büyük rol Suat’a aittir. Bu sebeple, ancak Kemal’in anlatımıyla tanıyabildiğimiz Suat, romanın görünmeyen yüzüdür.

New York’ta teknoloji danışmanlığı yapmış, bilgisayar ve edebiyat çift diplomalı donanımlı bir genç olan Suat Altan aynı zamanda yedek subaydır. Kemal Kuray ile yedek subaylık döneminde tanışmış ve onu âdeta bir kukla gibi roman boyunca yönlendirmiştir. Kemal’e göre olmayan ikizi Fuat aracılığıyla ona miras bir ev bırakmıştır. Suat bir senaryo yazdıysa, platosu da miras bıraktığı Balat’taki evdir. Hayranı olduğu Edgar Allan Poe gibi yaşama arzusunda olan Suat, tıpkı Poe’nun eserlerine hâkim olan giz pelerinini kendisine takmıştır. Bu giz pelerini sayesinde Kemal’i maceradan maceraya sürükler.

---

[122] Altun, *age.*, s.61.
[123] Altun, *age.*, s.75.
[124] Altun, *age.*, s.148.

*"En yetkin ve gizemlileri olan Suat Altan (...)"*

*"Bana uzun süre, kovboy filmlerindeki Meksikalıların ilk fırsatta günah çıkardıkları gizemli papazları anımsatmıştı."* [125]

Kemal'i hiç beklemediği bir serüvene iten ve bu serüvende Kemal'i yöneten Suat Altan gerek romanda taşıdığı ipuçlarıyla gerekse romanın kurgusundaki payıyla yazar Selçuk Altun'un bir yansıması, suretidir. Romanın arka kapak yüzünde yer alan *"Yazar, Edgar Allan Poe hayranı bir karakter devşirmek istiyordu; üç dört sayfa görünüp romanın dışına çıksın ve diğer karakterleri kukla gibi oynatsın. O, yazarı da yönetmeye kalkınca bir düello kaçınılmazdı."* bu ifade, bunu kanıtlar niteliktedir. Üst kurmaca tekniğinin ortaya koyduğu durum ile Suat Altan ve Selçuk Altun'un romanı kurgulama ve kişileri yönetme hususunda çatıştıklarını açıkça görebiliriz.

Kemal Kuray'ı en savunmasız hâlinde yakalayan Suat, romanın başkarakteri Kemal ile de benzer özellikler taşımaktadır. Kemal'in anlatımından anladığımız üzere, tıpkı Kemal gibi insanlarla ilgisi ve sohbetinin çok az olduğunu söyleyebiliriz. Son derece zeki bir kişilik portresi çizen Suat yine tıpkı Kemal gibi psikolojik travmalar yaşayan biridir.

*"Dâhi derecesinde zeki duruşundan, çevresiyle uyumsuzluğunu kanıksamıştım. Sakladığı ama gocunmadığı bir yarası olduğuna emindim."* [126]

Tatmadığı birçok olay ve değeri Kemal'e oyunları ve ipuçlarıyla yaşattıran Suat ile Kemal'in birbirinden farklı özellikleri ise fiziki özellikleridir.

---

[125] Altun, *age.*, s.23.
[126] Altun, *age.*, s.24.

*"En çelimsizleriydi ve hüzünlü mavi gözlerinden mi bilmem ona sempatim vardı."* [127]

*Bizans Sultanı* romanının Halâs'tan sonra en önemli kişisi şüphesiz Nomo isimli örgütün elebaşı Nikos Askaris'tir. Nomo isimli örgüt, son Bizans İmparatoru XI. Konstantinos'un vasiyetini emanet ettiği en sadık destekçilerinden oluşmaktadır. Üç kişiden oluşan bu örgütün diğer üyeleri Theo Pappas ve Kalligas'tan romanda detaylı olarak bahsedilmezken Nikos Askaris, sık sık bahsi geçen ve iletişim kurulan bir karakterdir.

Örgütün en önemli ismi olan Nikos, Halâs'ın örgütteki muhatabıdır. Halâs'ı, bir taht oyununa davet eder ve bu oyunun içindeki parçalara yönlendirir. Böylelikle ortaya bir serüven koyan Nikos, bu serüvende ve romanda önemli bir yer elde etmiş olur.

Halâs ile daima iletişim hâlindeyken bizlere Bizans'ın tarihinden, tarihteki öneminden ve köklerinden bilgiler sunan Nikos, bu yönü itibariyle sürekli bilgi veren ve Bizans İmparatorluğunun selameti, bekası için çabalayan, bu saltanatı sürdüreceklerine inanan, bu inançla güçlendirilmiş bir portre çizer.

Nikos Askaris'in ve diğer Nomo üyeleri olan Theo Pappas ve Kalligas'ın dış görünüşüne ait bilgiler ise, Halâs'ın onları Four Seasons Oteli'nde ilk kez gördüğü andaki izlenimleriyle sınırlıdır.

*"Kırk yaşlarında gösteren elma yanaklı Theo'nun peşine düşerken onda hem bir papaz, hem de bir güvenlik şefi duruşu olduğunu düşündüm."* [128]

---

[127] Altun, *age.*, s.5.
[128] Selçuk Altun, *Bizans Sultanı*, bs.2, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2013, s.19.

*"Nikos Askaris altmışında gösteren, minyon, sakallı ve çirkin bir adamdı; yüzünde sanki bir maske taşıyordu. (Bu tarafını kamufle edecek artılarını merak ettim.) Ferah odasındaki kızıl sakallı ve gözlüklü kişi Kalligas diğer yardımcısıydı. Üçünün de ortak özellikleri sakallı ve takım elbiseli olmalarıydı (...)"* [129]

### 2.2.3. Takıntılı Kişiler

*Yalnzılık Gittiğin Yoldan Gelir* ve *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* isimli romanlarda, Yetvartyan köşkünün üyesi, Sina'nın bu köşkteki selefi olan Ohannes Yetvartyan, Sina köşke taşındıktan sonra olaylara yön veren romanın ana karakterlerinden biridir. Roman boyunca inithar ettiği düşünülmüş, giz dolu bir isimdir. Yazar romanda bu ismi hem fizikî portresi, hem düşünce hem de ruhsal durumuyla ele almış ve açıklamıştır. Dolayısıyla yazar, okura Ohannes'in kişilik analizini yapabilme imkânı sunmuştur.

Köşkün oğlu Ohannes Yetvartyan, kültürlü ve sanatsever biridir. Vasiyetinde ondan sonra odasında yaşayacak kişiye bir ön eleme ve sınav hazırlamıştır. Bahsi geçen ön eleme ve sınav onun edebiyat ve sanat aşığı biri olduğunun göstergesidir aynı zamanda. Yerli ve yabancı yazar, şair ve ressamlardan oluşan ön elemeyi ve sınavı geçen aday'a, köşkteki odasını teslim edecektir.

*"İlk soru niyetine önüme konan renkli fotoğraftaki tabloyu görünce, sevinerek şaşırmıştım; ressamını söylemem gereken tablo annemin lise öğrencisiyken kopya ettiği ve evi terk edene dek yatağımın karşısında asılı duran Siyah Fon Önünde Kitap Okuyan Kız isimli tabloydu. Henri Matisse doğru yanıtıyla sıra edebiyat sorusuna gelmişti. Noteriçe Bayan Medet'in okuyacağı şiirin şairini tek isimde bilmek zorundaydım."* [130]

---

[129] Altun, *age.*, s.19.

[130] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.133.

*"Kültürlü ve sanatsever bir kişi olmalıydı ve vasiyeti gereği genel bir yoklama sonrası katına, işte ben kabul edilmiştim."* [131]

Romanın ana karakteri Sina gibi, Ohannesin de en sevdiği şair Oktay Rifat'tır. Zaten Oktay Rifat sevgisi Sina'ya bu köşkteki odayı kazandırmıştır. Ohannes'in odasındaki kitaplıkta, en ilgi çekici cilde sahip olan Oktay Rifat'ın şiirlerinin olduğu kitaptır.

*"Kitaplıktaki edebiyatla ilgili sayılacak iki yapıttan ilki koyu lacivert özel cilt içindeki Oktay Rifat Toplu Şiirleri…"* [132]

Oldukça sır dolu ve korkunç bir okuma listesi olan Ohannes'in, intihar eden yazarlarla bezenmiş olan kitaplıktaki köşesi, onun ruh dünyasının yansımasını sunmasının yanında, birçok gizin, bilmecenin çözülmesini de sağlar.

Sina'nın karıştırdığı kitaplıkta bulduğu bir fotoğraf sayesinde Ohannes Yetvartyan'ın dış portresine ait bilgilere ulaşmış oluruz.

*"O.Y., aktör Danny De Vinto'dan belki de iki santim uzundu. En son gezisinde kır saçları ve komik posbıyığıyla 55'inde gösteriyordu. Fotoğraf makinası karşısında lütfen gülen hüzün dolu yüzünü yayıncı Nazar Büyüm'e benzetmiştim."*[133]

Ohannes Yetvartyan, Sina ile ona yazdığı mektuplar sayesinde iletişim kurar. Son derece güzel ve estetik kaleme alınmış mektuplar, Sina'yı 'dünyanın en iyi yazarı'nı arama serüvenine çıkarır. Bu mektuplarda *O.Y.* özyaşam öyküsünü sunar ve böylelikle okuyucuya kendini tanıtmış olur.

---

[131] Altun, *age.*, s.135.
[132] Altun, *age.*, s.137.
[133] Altun, *age.*, s.137.

Kapalı Çarşı'da bir kuyumcu dükkânının kalfalığını yapan Ari Yetvartyan'ın "cüce" oğlu olan *O.Y.* fiziksel kusuru nedeniyle son derece pasif bir yaşam sürdürmüştür. Bu içe kapanıklığı onu kitap okuma, mastürbasyon yapma ve heykellerin bulunduğu müzeleri ziyaret etme eylemlerine bağımlı bir birey hâline getirmiştir. Hayatla bu sebeple kavgalı ve hayata karşı hınç doludur. Cinsel başarısızlığının sebebini vücuduna yoran Ohannes, kaçış ve kurtuluş olarak mastürbasyona yönelir. Bu yönelim de zaten içinde var olan sanat ve okuma sevgisini körükler ve bu sevgiye cinsel bir haz ekler. Böylelikle Ohannes'in yaşamı, tanrısal heykeller üzerindeki mastürbasyon deneyimlerinden ibaret olur.

*"Sokakta ve okulda arsız çocukların dille, elle ve ayakla sürdürdükleri tacizlerden korunmak için sürekli eve ve okul kütüphanesine sığınır olmuştum. (...) Tarihi 'bugünden', coğrafyayı 'bu yerlerden' kaçış umudu çağrıştırdıkları için severek okurdum."* [134]

*"Lise son sömestr tatilinde, kalabalık olmayacağı varsayımıyla bir akşamüstü, tek başıma, Karaköy'e geneleve gitmiştim. Başarısızlığımdan emin, sus payı ve destek sağlama beklentisiyle, odasına çıktığım vazo endamlı ve pörtlek gözleriyle tarih öğretmenimi andıran esmer kadına, çift vizite ödemiştim."* [135]

*"Uslanmaz mastürbasyon dönemim böyle başlamıştı. (...) En güvenli yöntem, dergi ve gazetelerdeki vücut ve pozisyonlarını çekici bulduğum erotik malzemeli kızların resimlerini keserek kullanmak olmalıydı."* [136]

*"Louvre'da iki bin yaşındaki Venus de Milo heykelinin diri göğüsleri ve çoğu saklı kalça kıvrımlarını görür görmez içgüdüyle elimi uzattığım aletimin sertleştiğini duyumsamıştım. (...) (30 yıl boyunca, ziyaret edilecek önemli sanat*

[134] Altun, *age.*, s.149.
[135] Altun, *age.*, s.149.
[136] Altun, *age.*, s.150.

*müzesi kalmayana dek süren seferlerimin çoğunda, tek vizite ücreti ödeyip çift tatlar alarak birince ve ikinci Karaköy çıkartmalarının öcünü aldığımı belirtmeliyim.)"* [137]

Ohannes Yetvartyan'ın bir sapkınlığı daha vardır. O da, kiracısı Sina'ya yazdığı tüm mektuplarında kırmızı mürekkepli kalem kullanmasıdır. Kırmızı mürekkepli kalem, *O.Y.'n*in âdeta imzası hâline gelmiştir.

Kırmızı mürekkepli kalemle yazılmış bu mektuplar, bireysel bir biçem taşımakla birlikte, toplumsal çürümeyi de yansıtmaktadır. Ohannes Yetvartyan daima içinde bulunduğu toplumun ne denli önyargılı ve sığ olduğundan bahseder.

Yazar, Ohannes Yetvartyan kişisini, donanım (eğitim, aile kültürü, ilgi alanları) olarak toplumun çok üstünde; sosyal varlık olarak da toplumun oldukça dışında, silik, âdeta yenik bir portreyle oluşturmuştur.

*"O gece yarısı sokaklarında mıknatıs gizemli bir dinginlik bulmuşumdur. Islık çalarak, yükses sesle şarkı söyleyerek, stat küfürleri tekerleyerek ve heybetli gölgemle sohbet ederek, egzotik isimli sokaklarda keyifle yürürken, karşılaştığım son sarhoşlar ve sokak köpeklerini dostlukla izlemişimdir. Çünkü onlar sokaktaşlarının, güya gülmemeye çalışarak ama daha çok rahatsız ederek, boyunu boşunu izleme ikiyüzlülüğünde bulunmazlar."* [138]

Yine, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* adlı romanda karşımıza çıkan, romanın birinci dereceden önemli şahıslarından biri olan Bihzad Zahidi, önem sırasında Sina'dan hemen sonra gelir. Romanın tüm akışında etkili olan bir isimdir. Hatta diyebiliriz ki, romandaki tüm olaylara yön veren ve Sina'nın macerasını yaratıp ona sürekli ipucu doğuran bir konumdadır.

---

[137] Altun, *age.*, s.152.
[138] Altun, *age.*, s.155.

Bihzad Zahidi; mavi-lacivert düşkünü/tutkunu, İran kökenli bir entelektüel ve Sina'nın New York'ta, lüks dairesindeki komşusu olarak romanın ikinci bölümünde karşımıza çıkar. Genel karakter özellikleri, otoriterliği noktasında Sina'nın dayısı Halis Silah'la; entelektüelliği noktasında da O.Y. ile benzerlikler göstermektedir. Romanda son derece sıra dışı, obsesif ve orijinal bir kişilik çizen Bihzad Zahidi genel olarak monologları ve tiratları ile varlık gösterir. Bihzad'ın dış görünüşünü ve evindeki maviliğin geçit törenini âdeta büyülenerek aktaran Sina, Bihzad'a güven ve itaatle bağlanmadan evvel, Bihzad Zahidi'yi kendi ağzından dinler. Bu sebeple diyebiliriz ki, Bihzad'ı, romanda kendi sesiyle, kendi ağzından ve Sina'nın gözüyle tanımış oluruz.

*"Kapı lütfen açıldığında mavi robdöşambrı içindeki ince, uzunca boylu ve elli küsur yaşlarında göstermeme inadındaki esmer komşumun Barcelonalı futbolcu Pep Guardiola'ya mı yoksa Queen grubunun yarımkan İranlı müteveffa solisti Freddy Mercury'ye mi benzediği ikilemini yaşadım."*[139]

*"Duvarları ve tavanı gök mavisi boyalı ve düz lacivert ikiz yer halısıyla kaplı salona yönlendirildiğimde; kendimi önce post-modern bir dev akvaryum, sonra aykırı bir kaptan köşkünde buluvermişçesine başımın döndüğünü duyumsadım."*[140]

Hem engin bilgi birikimi, kültürel donanımı, sanat zevki ve ilgisi ile hem de hayat tecrübesi ile Sina'ya pusula olan bir misyondadır Bihzad Zahidi. Obsesyonları sayesinde kendine ifade alanı yaratan Bihzad, bedenen varlığını üçüncü bölüme dek gösterir. İkinci ve üçüncü bölümlerde Bihzad, Sina'yı serüvenine başladığı konumdan daha güçlü bir noktaya taşımak için çabalar. Sina'ya atış talimleri verir, onu bir poligona yazdırır, ardından onunla ava çıkar, ona avcılığı öğretir ve burada kendinin öleceği bir ölüm senaryosu yazar. Sina'ya, onun ihtiyacı olduğunu hissettiği donanımı verdiği anda Sina'nın, serüvenlerinin ve hikâyesinin sahnesinden ayrılır.

[139]Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.18.

[140] Altun, *age.*, s.18.

Üçüncü bölümden sonra Sina, hikâyesinin düğümünü daha kolay çözmeye başlar ve Bihzad'ın yardımlarıyla sonuca ulaşır. Bihzad Zahidi bedenen olmasa da varlığını ve etkisini romanın sonuna kadar devam ettirir, fikirlerinin etkisiyle var olur. Sina, Bihzad Zahidi sayesinde inanmak istemese de romanın şüphesiz en kilit ipucu olan, Saroyan ipucuna ulaşır.

*"Onun veda mektubunu son satırlarına dek azarlanma hakkını kullanma titizliğini takdir ettim. 'Saroyan' yanıtı doğruysa bile somut ipucu şiddetinde sevindirici değildi."*[141]

Bihzad Zahidi sayesinde yine diyebiliriz ki Sina, akış içindeki düşüncelerinin seyrine muhakkak kendisinden çok daha güçlü gördüğü birisini dâhil eder ve kendine bir amaç oluşturur, bu amaca ulaşmaya çalışır. Bihzad Zahidi de, Sina'nın amacı doğrultusunda ona önemli bir basamak oluşturur.

*Bir Sen Yakınsın Uzakta* romanının diğer takıntılı kişileri ise İris ve Kay'dir. Romanın ikinci dereceden önemli isimlerinden olan İris ve Kay, romanın dördüncü bölümünde, Sina'nın Londra'ya dönmek üzere bindiği trenin vagonundaki Las Vegas gezi kitapçığı vasıtasıyla karşımıza çıkarlar. Bu gezi kitapçığı Sina'yı kaldığı otelin seçkin kumarhanesine sevk eder ve burada yeni oyunların ipuçlarını bünyelerinde barındıran İris ve Kay ile tanışır.

*"Eurostar'ın bindiğim birinci sınıfvagonunda, ne güzel, dört kişiydik. Sonunda oturmaya karar verdiğim koltukta, hırpalanmış bir Las Vegas gezi rehberi bulacaktım. Yavan kitapçığın son bölümünde bir mühendisin bile anlayabileceği yalınlıkta oyun kuralları sıralanmıştı. Rulet ilgimi çekti. (...) Londro ofislerinden bir*

[141] Altun, *age.*, s.65.

*yetkilinin akşam saat sekizde, Ritz'deki odama nakit 20.000 sterlin getirmesini buyurdum."* [142]

Sina, Londra'daki bir kumarhanede ilk olarak Kay isimli hayat kadınına rastlar. Kay Sina'ya hayat hikâyesini Bihzad Zahidi'nin yaptığı gibi bir tiratla anlatmaya koyulur. Sina, bu tirat sayesinde kırmızı mürekkepli kalem takıntısı olan İris isimli bir hayat kadınına dikkat kesilir. Sina'yı saran Kay'in hikâyesinde yine, takıntılar, saplantılar ve sırlar kol gezer. Aslında tamamen tesadüf gibi gözüken bu tanışmalar, romanın asıl hikâyesiyle bir korelasyon sağlar. Selçuk Altun her iki kitabında yarattığı karakterlerin hiçbiri romandan bağımsız ve tesadüfî değildir. Hepsi bilinçli olarak seçilmiş ve kurguya yerleştirilmiştir. Ve tüm karakterler bizi ana hikâyeye götürecek yollar yaratırlar. Bu sayede okuyucuların sezgileri, algıları daima ayakta tutulmuş olur.

İris sürekli kırmızı tükenmez kalemle mektuplar yazan bir hayat kadınıdır. Kaleme aldığı ve adına 1001 Gece Seks Seansları ismini verdiği mektupları âdeta bir edebiyat eseriymişçesine kurgular ve ciltletir. Bu mektupların içeriği, İris'in yaşadığı sınırsız seks deneyimlerini ve aslında intihar tasarısını kapsar. Bu mektupları Sina'ya Kay ulaştırır ve böylelikle onu yeni bir maceranın içerisine sürükler. Gerçekte de Sina bu mektupları okuyarak âdeta büyülenmiş ve bir cezbe kapılır, olanlara karşı koyma yetisi sanki sıfırlanmışçasına mektupları okumaya başlar.

*"Kay randevusuna 20 dakika erken geldi. (...) Elindeki cırtlak Marks and Spencer poşetinin içindekileri teslim etmeden önce minibardan bira alıp, oda servisinden adını telaffuz edemediği yanlış yiyecekleri cesaretle ısmarladı."*[143]

*Masama iştahla çöküp, önce kırmızı tükenmezle yazılmış yalın veda mektubunu okudum."*[144]

---

[142] Altun, *age.*, s.88.
[143] Altun, *age.*, s.88.
[144] Altun, *age.*, s.88.

Sina okuduğu her mektuptan etkilenir ve mektuplardaki ipucu katmanlarında büyük bir hazla dolaşır. Böylelikle Sina, O.Y. ve Aram Gümüşyan[145] ismine varır. Çözmeye başladığı düğümlerle birlikte İris'in işaret ettiği 1001 Gece Seks Seansları eseri, Sina'ya güç kazanacağı bir yol sunar. Sina bu yolu zaferle sonlandırır ve arayışının tüm gizemlerini bu eserde eritir.

*"Tutkunokur olarak mektupların dipsiz girdabına kendimi koyvermeye can etıyor, bedenimin liseli abazan iştahıyla kışkırtıldığını duyumsuyordum."* [146]

*"Keşmekeş JFK Havaalanı'na indiğimizde 341.geceyi devirmiştim. Şair ve nüktedan ruhlu bir konu uzmanı tarafından kotarılmışçasına sürükleyici mektup dizinini sıkılmaksızın yeniden okunur nitelikte buldum. Kalan 660 geceyi sindirerek on günde tüketecek, işbu dönem zarfında O.Y.'yi bulamazsam, aramaktan vazgeçecektim."* [147]

*Ardıç Ağacının Altında* adlı romanda ise, Erkan ve Gizem Sipahi'nin oğlu olan Taner, ne annesini ne de babasını sevebilmiş bir karakterdir. Anne-babasının kötü giden evlilikleri doğal olarak Taner'e yansımış ve bu sebeple babasının en yakın arkadaşı olan Tankut Karal'a sığınmıştır. Taner ve Tankut arasında oluşan amca-yeğen ilişkisi Taner'in yalnızlık hissini örtmüştür. İsmini, babası ve Tankut amcasının birleşiminden alan Taner, varlığını inşa ederken, ne aralıksız tartışma yaşadığı annesine ne de dünyasına bir türlü dâhil edemediği babasına ihtiyaç duymuştur. Taner; vereceği kararların, yapacağı tercihlerin başrolüne Tankut amcasını yerleştirmiştir.

---

[145] Sina'nın İris'in mektuplarını okurken rastladığı bir isimdir Aram Gümüşyan, O.Y.'nin eniştesidir ve. O.Y.'yi gammazladığı için O.Y. ondan intikam almak istememektedir. Sina tüm bunları İris'in mektuplarından öğrenir bu intikamı üstlenir. Aram'ı öldürmeye and içer. Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsız Uzakta Kalınca,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017

[146] Altun, *age.*, s.92.

[147] Altun, *age.*, s.94-95.

Çevresiyle daima çatışma hâlinde olan Taner, arkadaşlık kurmaktan ziyade, arkadaşlarını anlamakta zorluk çeken bir karakterdir. En yakınları olan anne-babasından kopuk bir yaşam sürdüren Taner, arkadaşlarınla da aynı kopukluğu sürdürmüş ve yavaş yavaş yalnızlığa sürüklenmiştir.

*"Ortaokuldayken akranlarımın küçümsediğim bir çabası da 'hatıra defteri' tutmalarıydı. O rüküş defterler komik anketlerle ziyan edilirlerdi."* [148]

Onu çoğu zaman aşağılayan babasına rağmen Taner, yabancı dil merakı ve kitap okuma tutkusunu babasına borçlu olduğunu farkında olan bir karakterdir. *"Babam, hiç olmazsa, bana okuma zevki aşılamıştı. Sait Faik, Anton Çehov derken bir tutkun okur mu olmuştum?"* [149] Babası Erkan Sipahi'ye benzeyen dil zekâsı, kelimeleri kullanma yetisi, Taner'i de tıpkı babası gibi hayatın içinde özel bir konuma taşımıştır.

*"Derslerime yardım etmeye karar vermişse başım ağrır, dikkatim dağılırdı. 'Oğlum sen salak mısın?' diye bağırmaya başlar, 'Salaksın anladım da bir insan nasıl bu kadar salak olabilir?' dedikten sonra kapıyı çarparak çıkardı."* [150]

*"Bir gözü mavi, diğeri kehribar, kartopu kümesini andıran sevimli kediye 'One'adını taktım; yabancılar tasmasındaki adı Van diye okur beklentisindeydim. (O yaz özel İngilizce ders almaya başlamıştım, Redhouse sözlüğünden her gün otuz*

[148] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.125.

[149] Altun, *age.*, s.129.
[150] Altun, *age.*, s.126.

*sözcük ezberler, ertesi gün unuturdum.) Kedime muzip koyduğum adı duyunca, amcam, 'Küçük Erkan ne olacak?' demişti."* [151]

Romanda fiziksel özelliklerine değinilmeyen Taner'i ruhsal durumu ve karakter özellikleriyle görüyoruz. Taner, anne ve babasıyla yaşadığı kesik an ve anıları, onlardan uzaklaşarak silmek istemiştir. Bu istek doğrultusunda üniversite tahsilini Los Angeles'ta yapmak isteyen Taner başarılı olmuş ve University of Southern California'ya kabul edilmiştir. Bu sayede hayali olan sinema ve yönetmenliğe bir adım daha yaklaşacağını ve ailesinin ilgisizlik yumağından sıyrılacağını düşünen Taner, âdeta bir yaşam provasının içine düşmüş olur. Ne var ki arzu ettiği yalnız ve özgür yaşam, ona pek de güzel sürprizler sunmaz.

*"Dava iki celsede sona erdi, avukatımın beklediği gibi bir yıl hapis cezasına çarptırılmıştım."* [152]

Hayatını Fellinisel bir platoda düşleyen Taner, karıştığı bir kavga sebebiyle kendini hapishanede bulur. Burada, tıpkı babasının yaptığı gibi, kendisiyle hesaplaşmaya ve yüzleşmeye başlar. Bu hesaplaşmadan da yola çıkarak diyebiliriz ki Taner; yer yer babasına çok benzeyen, kibirli, açık sözlü, umursamaz fakat, nihayetinde doğruluğa ulaşmayı amaçlayan bir karakter özelliği ile karşımıza çıkmıştır.

*"Riyakârlığa gerek yok, annem olacak kadının ölümüne üzül(e)medim ve babama bir şey olursa sahip olacağım mirasın boyutunu merak ettim; küresel bir film çekmeme yeter miydi? Vurdumduymazlığıma sinirlenen Kambur Ekrem'le*

[151] Altun, *age.*, s.128.
[152] Altun, *age.*, s.160.

*görüşmemiz kısa sürmüştü. Çıkarken yüzüme tükürecek sanmıştım, arkasından 'Abi gitmeden yönetimdeki hesabıma biraz para yatır,'diye seslendim, sonra utandım."* [153]

Bizler, bu bölümde Taner'i tanırken aynı zamanda Erkan'ın en yakın arkadaşı olan, Taner'in ise amcam dediği Tankut Karal'ı Taner'in ağzından tanımış oluyoruz.

*"Tankut Karal hüzünlü ve yalnız bir insandı. (...) Oysa Tankut Karal evcil ve kırılgan bir insandı. Babama son derece bağlı olmasını anlayamazdım (...) Sinemaya gitmezse Fransız klasikler okurdu. Üstünde yeşil mutfak önlüğüyle okurken iç çekmeye başlar, derken gözlerinden yaşlar gelirdi. Onun sayesinde sinema, yaşamsal tutkum oldu."* [154]

### 2.2.4. Ötekileştirilmiş Kişiler

*Ku(r)şun Lezzeti* romanında karşımıza çıkan Davut, , Tolga'nın memleketlisi ve tabiri caizse fedaisidir. Karşımıza dördüncü bölüm, kırk birinci sayfa itibariyle çıkar. Tolga'nın annesinin isteği üzerine Tolga'nın önce iş verdiği, sonrasında ise İblis'e karşı birlikte mücadele ettiği bir isimdir.

*"Annemin rica/talimat dozajı ayarlı sesiyle Mehmet İsa Efendi'nin torunu iş bulmak umuduyla Derik'ten İstanbul'a gelmiş. Eli yüzü düzgün, şirin ve bizim adresi bulabildiğine göre uyanık bir çocuk. Oğlum, Güneydoğu kökenli gençlere kentlerde sahip çıkılmazsa dağlarda teröristlerin oyuncağı oluyorlar."* [155]

---

[153] Altun, *age.*, s.165.
[154] Altun, *age.*, s.126-127.
[155] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.41.

*"Parantez bacaklı ve zeytin yeşili gözleri"* olduğunu öğrendiğimiz Davut, kendini Tolga'ya âdeta adamıştır. Tolga da onu öğrencisiymiş gibi yetiştirir ve eğitir. Davut'un yaşama tutunacak, onu kötü yollardan engelleyecek, hayatını idame ettirecek bir iş arzusunu Tolga kullanır ve aslında istemeden ona bir suç gömleği giydirir. Bunların yanında Davut bilgiye, öğrenmeye de açtır. Tolga'nın entelektüel bilgi ve yaşam seviyesinden çok etkilenir ve bundan faydalanmak ister.

*"Davut'u içeri çağırdım. O ne yapacağını biliyordu. Yaman başına gelecekleri tahmin etti. (...) Duvara sırtını dayayınca Davut ellerinin kenarıyla karın boşluğunu yoklayıp hayalarına sağ dizini geçirdi. Böğürerek yere kapaklanınca bedenine sille tokat girişti. Titiz bir kasap gibi çalışmasını zevkle izledim."* [156]

Tolga Davut'un davranışlarını asla beğenmez ve tasvip etmez, deyim yerindeyse onu adam etmeye çalışır. Ona kitap tavsiyelerinde bulunur, okuması için çeşit çeşit kitap verir. Tolga'ya daima beyim diye hitap eden Davut ise, Tolga'nın tavsiyelerine kutsiyet atfeder ve ona verilen kitapları hatmeder. Aralarındaki bu ilginç "alışveriş" ikisini de günden güne birbirine bağlar ve bu bey/ırgat ilişkisi, bir yoldaşlık ilişkisine evrilir.

Davut'un bu sayede okuduğu Yaşar Kemal'in, köy ağalığı sistemini değiştireceği inancıyla; doğruluk ve adalet uğruna, dağlara çıkıp eşkıya olan "İnce Memed" eseri, Davut için bir aydınlanma, bir dönüm noktası olur. İnce Memed'i özümseyen ve eserle günümüz Türkiye'si arasında bağdaşım kuran Davut, beyi Tolga'nın mücadelesine İnce Memed şiddetinde katılarak, beyi Tolga'ya olan bağlılığını ispat eder ve İblis'i öldürür. Fakat bir yandan adaleti sağladığına inanırken bir yanda da, "temiz" ve iyi bir hayat kurma planlarının işe yaramadığını görüp, adaletin işleyişine sitem etmekten de kendini alamaz.

[156] Altun, *age.*, s.72.

*"'Neden İnce Memed?' diye kendisine çıkışan kaytan bıyıklı emekliyi, 'Bu ülkenin belası ağaların varlığını unutmamak için' diyerek yol boyu susturacaktır."* [157]

*"Bir ihtiyaç molasında (...) izinsiz masasına çöken kadın, 'Köy romanı öleli yirmi beş yıl oldu, sen İnce Memed'le patinaj yapıyorsun' demesin mi? Davut başını desturla kaldırıp, 'Köy romanının durumunu bilmek ne haddime?' der. 'Ama destan niyetine sarıldığım kitaptaki en azından deccal kılıklı ağa takımını, değişik surette İstanbul kentinin göbeğinde görememek ne mümkün?"* [158]

*" 'Dağa çıkmayıp, İstanbul'a indik ve katmerli katil olduk' diye ikirciklenir Davut. İstanbul'da öğrendiği galiz küfürleri savururken sızar…"* [159]

*Ardıç Ağacının Altında* adlı romanda ise, Erkan Sipahi'nin akıl sağlığının yerinde olmadığı düşünülen kuzeni Zihni, romanın ötekileştirilmiş, aynı zamanda da kilit isimlerinden biridir. Yerinde olmayan akıl salığı nedeniyle türlü maruz kalan ve kendini açıklayamayan Zihni, ülkenin en zor zamanlarından biri olan 12 Eylül 1980 Darbesi'nde ağır işkenceler görmüş, büyük travmalar yaşamıştır.

*"Zihni'nin çay içmek için uğradığı odada iki iktisat fakültesi öğrencisi kalıyordu. İçinde 'illegal örgüt' ve 'yasak matbuat' gibi anlamadığı terimlerin geçtiği cümlelere 'Hayır' dedikçe dövülen ve sonunda istenilen tutanağı imzalayanları görünce, Zihni aynı sorulara 'Evet' demiş, ama bu kez de imzasının tuhaflığı yüzünden küfrü yemişti."* [160]

---

[157] Altun, *age.*, s.154.
[158] Altun, *age.*, s.154.
[159] Altun, *age.*, s.162.

[160] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.203.

Bu sebeple topluma, insanlığa inancı iflas eden Zihni'nin yaşama isteği sönmüştür. Tüm bu süreçte kendisine yardım eden Erkan abisine sevgisi daha da artmış, yaşamdaki amacı Erkan abisini mutlu etmek olmuştur.

*"-Selimiye'de günahsız yere donumun içine canlı fare koyduklarında dualarım kabul edilmedikten sonra değil dinle, benim insanlıkla işim bitmiştir Ahmo."* [161]

İşte tam da bu noktada Zihni'nin romandaki kilit işlevi açığa çıkmaktadır. Zihni, Erkan abisini ruhsal çöküntüden kurtarmak adına, Gizem Sipahi'nin geçirmiş olduğu kazanın sırrını çözmek ister. Kazanın nasıl olduğunu çözme fikri, Erkan'a çok değer veren, onun mevcut durumuna üzülen Ekrem'den çıkmıştır aslında. Bu durumda da yapabileceği her şeyi ortaya koyan Zihni, Ekrem'e yardım etmiştir diyebiliriz. Bu sebeple Zihni, romanın iki kilit isminden biridir.

Bizler bu bölümde, Zihni'nin planlanan kaza-cinayeti adım adım takip etmesine ve çözüme ulaşmasına şahit oluyoruz. Kazayı planlayan Serkan isminde birisidir. Serkan, Erkan'ın aynı babadan kardeşidir. Babasının her fırsatta Erkan'ı övmesi, onun başarılarıyla Serkan'ı yermesi Serkan'da nefret duygusuyla birlikte intikam tohumlarını da ekmiştir. Bu sebeple ondan intikam almak, onu derinden yaralamak ve içine şüphe düşürmek için böyle bir kaza-cinayet planladığını öğrenmiş oluyoruz.

*"Ne mutlu sana ki merakından kurtulmak üzeresin; benim adım Serkan ve ben Erkan'ın kardeşeyim!"* [162]

[161] Altun, *age.*, s.212.
[162] Altun, *age.*, s.216.

*"Erkan müzayededede canı ne isterse alıp arkasından açık artırmada yendiği kişileri küçümseyerek süzüyordu. Galiba dedeme çekmişim, izledikçe bir kin yumağına dönüşmüştüm ya Zihni! Gidip onu boğarsam hem hayatımı mahveden babamızdan hem de bana beş dakikasını ayırmayan ağabeyimden intikam almış olacaktım. O andan itibaren plan yapmaya koyuldum."* [163]

Romanın en büyük sırrının açığa kavuşmasıyla birlikte Zihni'nin rol yaptığını, aslında her şeyin farkında olduğunu da bu bölümde görüyoruz.

*"-Otuz küsur sene önce komik bir yanlışlık sonucu Selimiye Kışlası'na tıkılmış, derdimi anlatıp çıkana dek yedi ay işkence görmüş ve aşağılanmıştım Adi Sadi. Suçsuz bulunup tahliye olunca olgunlaşmış ama belki on yaş yaşlanmış, yaşama sevincimi yitirmiş ve en önemlisi topluma küsmüştüm. Çalışmak ve kurallar zaten hoşuma gitmez. Saygı duymadığım kurallardan kurtulmak için saf numarası yapmış, rol yaptığımı Erkan Abim bile anlamayınca oyunumu sürdürmüştüm Adi Sadi."* [164]

Yine aynı romanda Ekrem karakteri, romanın bir diğer ötekileştirilmiş ve kilit ismidir. Ekrem, Erkan'ın sadık dostlarından birisidir. Çok küçük yaşta geçirdiği kaza sebebiyle kifoz (kamburluk) hastası olan Ekrem'i ilk paragraflarda fiziksel özellikleriyle tanımaya başlıyoruz.

*"Geçirdiği trafik kazasında omurgası dejenere olup öne doğru eğilmişti. Aylarca kıpırdamadan yatarken kendini çarmıha gerilmiş, değişik korseler giyen gladyatör gibi hissetme cesaretini göstermişti. Lise sona geçtiğinden, göğüs kısmına sanki kısa, ama tombul bir yılan çöreklenmişti. Ceket giyip aynaya baktığında*

[163] Altun, *age.*, s.217.
[164] Altun, *age.*, s.219.

*omuzlarında askı unutulmuş bir küçük adam görürdü. Kıvırcık saçları ve kocaman gözlükleri vardı, boyu 1.50 santimdi ve o bir kamburdu."* [165]

Annesi Türkçe öğretmeni olan Ekrem, kazanın ardından hastanede yattığı süre boyunca annesinin teşvikiyle kitaplara sarılır ve kitaplara derin bir tutkuyla bağlanır. Hem ailesinin yönlendirmesi hem de kitaplar sayesinde genişlettiği vizyonunu üniversite okuyarak daha da genişletmek ister. İyi bir dereceyle okulundan mezun olan Ekrem ile Erkan'ın yollarının kesişmesi işte bu noktada başlar.

*"Ekrem üniversiteden 'pekiyi' ile mezun oldu. Çok uluslu şirketlerin, holdinglerin ve bankaların yazılı sınavlarına girmeye başladı. Genel yetenek ve İngilizceden geçiyor, sözlü görüşmelerde karşısındaki yetkilinin yüz ifadesinden sonucun olumsuz olacağını anlıyordu."* [166]

Patronu olan Erkan Sipahi'nin her sözünü emir telakki eden Ekrem, patronuna yardım etmek için elinden gelen tüm gayreti göstermiş, bunun için canla başla çalışmıştır.

Hırslı, başarılı, hayata küsmeyen ve azmi olan bir karakter özelliği ile karşımıza çıkan Ekrem, malum kazanın ardından Gizem Sipahi'nin odasında tesadüfen bulduğu kâğıt parçasının ardından kazayı irdeleme fikrine kapılır ve Zihni ile bu işin altından kalkacaklarına inanırlar. İkisinin de tek amacı, canlarından çok sevdikleri Erkan Sipahi'nin huzura erişmesini sağlamaktır. Bu yolda ilk adımı atanın Ekrem olması sebebiyle romanda önemli bir konumdadır.

[165] Altun, *age.*, s.224.
[166] Altun, *age.*, s.232.

*"Erkan'ı Tirebolu'ya yolcu ettikten sonra Ekrem Maçka'daki eve gitti. Gizem Sipahi'nin odasına girerken içi titremişti, (...) Gizem'in antika çalışma masasına yaklaştı, yorgun minderi kaldırıp koltuğuna oturdu ve çekmeceleri fazla karıştırmaya gerek kalmadan iki ipucu buldu."* [167]

### 2.3. MEKÂN

Romanın önemli unsurlarından biri olan mekân, yazar ve okuyucu arasındaki köprüyü oluşturur. Mekân unsuru, romandaki konuya boyut kazandırdığı gibi romanın kahramanlarını tanımamıza da yardımcı olan bir unsurdur. Hem fiziksel hem de ruhsal olarak karşımıza çıkan mekânlar, yer bildirmenin dışında roman kahramanlarının ruhsal durumlarını da okuyuculara yansıtır.

Altun'un ilk romanı, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* mekân unsuru karmaşık bir özellik gösterir. Her bölümün içerisinde hem kapalı hem açık mekânlarla karşılaşırız. Bu sebeple açık ve kapalı mekânları bölümlere göre adlandırmak imkânsız olacaktır. Romandaki mekân unsuru, okuyucuyu ilk olarak yakın geçmiş zaman düzlemindeki ikinci bölümde, Pera Palas Otel'inin Celal Bayar Süiti'nde karşılar. Yazar, böyle bir mekândan okuyucuya seslenerek, romanın ana karakteri Sina'nın aile ve çevre yapısı, sosyo/kültürel portresi ile ilgili bir ipucu yakalamamızı, romanın başlangıcında sağlamış olur. Sanat, özellikle edebiyat çevresi için de önem arz eden Pera Palas Oteli'ni[168] Sina ayrıntılı bir şekilde betimler. Bu betimlemede Sina ile dayısının arasındaki ilişkiye tanık olurken aynı zamanda Sina'yı da tanımış oluruz. İmkânlarını, ilgilerini anlayabileceğimiz bu mekân bizi

[167] Altun, *age.,* s.235.

[168] Pera Palas Oteli, restorasyon çalışmaları sebebiyle kapalı kaldığı yıldan itibaren günümüze kadar yerli ve yabancı sanat, siyaset ve edebiyat dünyasından pek çok insanı ağırlamış ünlü bir oteldir. Pek çok el değiştiren otelin bir edebiyat mahfili olmasını sağlayan isim ise Hasan Süzer'dir.

Sanata ve sanatçıya verdiği destekle çevresinde çok fazla sevilen Hasan Süzer, otelin işletmesini ele aldıktan sonra, ilerde 'Pera Palas Gönül Dostları' ismini alacak sanatçı, müzisyen, ressam, siyasetçi, yazar ve şairlerden oluşan grubu uzun yıllar otelinde hiçbir ücret almadan ressam, siyasetçi, yazar ve şairlerden oluşan grubu uzun yıllar otelinde hiçbir ücret almadan toplanmalarına izin vermiştir. Turgay Anar, *Mekândan Taşan Edebiyat Yeni Türk Edebiyatı Mahfilleri,* Kapı Yayınları, İstanbul, 2012.

Sina'ya biraz daha yakınlaştırır.[169] Sina'nın yaşantısı hakkında okuyucuya rahat bir tahlil imkânı sunan yazar, Celal Bayar Sütiti'ni ayrıntılı tasvirle romanı devam ettirir:

*"Özenerek teşrif edilmemiş, donuk renkli eşyaların sanki ayakta durmaya çalıştığı unutulmuş hastane hücresi kılıklı geniş odayı, yalnızlığımı tehdit etmeyecek gibi görünen dokusu nedeniyle sevdim. Bavullarımı bile açmadan odanın anlamsız sayıda küçük karelere bölünmüş yüksek penceresinin üst bölümünden Haliç ötesinde görkemli camilerin eteklerine sarılarak zamana direnen yığınla yığma binanın oluşturduğu silueti izledim."* [170]

Sina'nın, dayısının ölümünü beklemek üzere yerleştiği Pera Palas Oteli'ndeki bu oda; klasik roman anlayışındaki gibi romanın başlangıcında ayrıntılı olarak tasvir edilerek, hem Sina'nın aile ve çevre yapısına, hem Sina'nın psikolojik durumuna hem de olayların akışına okuyucuyu hazırlamış olur.

Ana hatlarıyla sunulmuş olan odanın ardından, bu otelin hangi şehir ve hangi semtte yer aldığını şu cümle yardımıyla çözmüş oluyoruz: *"Uyku hapları ve karabasanların izin verdiği sabahların erken saatlerinde İstiklâl Caddesi'nin davetkâr isimli yan sokaklarını keşfe çıktım."* Otelin isminden de anlaşılacağı üzere ve bu cümlenin teyidiyle, otelin İstanbul'da Beyoğlu'nda bulunduğunu anlıyoruz. Bu açıklayıcı cümlenin ardından Sina, belirttiği gibi İstiklâl Caddesi'ndeki sokakları gezmeye başlar. Bu sokaklardaki binaları ve bu sokaklarda bulunan mekânları, kesik tasvir[171] metoduyla okuyucuya sunar:

---

[169] Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1,* bs.15, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.164.

[170] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017.

[171] Tasvirin sunuluş yönüyle ilgili bir teknik olan kesik tasvir, figürün ya da mekânın dış görüntüsünün, aksiyonel ve kronolojik akışta bir kesinti yaratmak suretiyle verilmesidir. Hakan Sazyek *Roman Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Hece Yayınları, 2017, s.195.

*"[…] Alacakaranlığında yetişebildiğim sabahlarda gezdiğim sokaklardaki yaşlı binalardan bahsediyorum. Her birini aynı zaman tünelinden geçirerek deşifre etmeye çabaladığım yitik sokaklarından yeşil çuha örtülerin henüz iptal edilmediği bir sabahçı kıraathanesine rastladım."* [172]

Tüm bu tasvirlerin ardından, aynı bölümde başka bir mekân ismine daha rastlarız: Florence Nightingale Hastanesi… Sina'nın dayısı Halis Silah'ın vefat ettiği hastane… İsminin şiirsel bir tını uyandırdığının ve Halis Silah'ın odasının üçüncü katta olduğunun aktarılması dışında, hastanenin ayrıntılı tanıtımı ve tasviri yapılmamıştır.

Uzak geçmiş döneminin anlatımına üçüncü bölümde başlar yazar ve onuncu bölüm olan son bölüme kadar içinde bulunulan her mekân, olayların yaşandığı her yer, uzak geçmiş zamana tabidir. Mekân bakımından oldukça zengin olan roman, bu bölüm itibarıyla kapsayıcı coğrafya tasvirleriyle anlatımına devam eder Bu coğrafya Karadeniz coğrafyası ve Bafra'dır. Romanın ana karakteri Sina'nın çocukluğunun geçtiği Bafra, tüm öznel hislerle yoğurularak anlatılmıştır. Bu sebeple Bafra'da cereyan eden her olay, anlamını anlatıcıyla taşır: *"Heybetli Kızılırmak'ın Karadeniz'e infazına gidercesine suskun döküldüğü burunda tek başıma oturup kitap okuyuşum, tütün aromalı dar sokaklar ve pazar sabahları yediğim doyumsuz sucuklu pideler…"* [173]

Bu bölümde yer alan "geriye dönüş tekniği" sebebiyle Bafra'dan Eskişehir'e, oradan da Hakkâri'ye geçişi rahatlıkla yapabiliriz. Çocukluğunun bir kısmını da Hakkâri ve Eskişehir'de geçirmiş olan Sina, aynı öznel anlatımı bu iller için de yapar ve özlemini dile getirir. Bu iller hakkında uzun uzadıya tasvir yapılmamış, romanda bu iller salt isim olarak geçmiştir. Sina'nın çocukluğuna tanıklık eden her il, Sina'nın gönlünce yorumlanarak romandaki yerini almıştır.

[172] Altun, *age.*, s.11.
[173] Altun, *age.*, s.17.

Teğmen çocuğu olan Sina, babasının görevi sebebiyle âdeta göçebe olarak yaşamış ve tabiri caizse bu göçebe yaşam, Sina'nın psikolojisini hiç şüphesiz etkilemiştir. Sina, son derece memnuniyetsiz, mutsuz bir özellikle çıkar karşımıza. Kendisine ve çevresindeki her şeye karşı nefret duyar. Bu açmaz, Sina'nın roman boyunca sabit olan ve romanı tamamen saran tek duygusu ve durumudur. Bununla birlikte Sina'nın hayal gücü, çok geniş ve olayların içyüzünü sezebilecek derecededir.

*" İlkokula başlayacağım yıl babam zorunlu doğu hizmeti nedeniyle Hakkâri il merkezindeki 118. Seyyar Jandarma Alayı'na atandı. Ülkenin en yoksul ve yüksek il merkezindeki evimize taşınmaya başladığımızda fantastik bir filmin oyuncuları arasına karışmış gibiydim."* [174]

Dolayısıyla ana karakter ile mekân arasında böyle bir bağ kurulması, mekân sayesinde Sina'nın psikolojisini ve ruhunu çözmemizde yardımcı olur.

Dördüncü bölüme gelindiğinde ise dış mekândan iç mekâna doğru yönelim söz konusudur. Yine aynı coğrafya, Bafra anlatılır fakat mekân olarak Sina'nın çocukluğunda içinde yaşadığı, onu hayata hazırlayan, dedesinin köşkü ön plandadır bu bölümde. Sina'nın gönlündeki yeriyle tanıtılan köşk, Sina'nın bulunduğu odanın tasviriyle belli bir hüviyet kazanır.

*"Dedemin köşkünün mutluluk dolu geçmişi olmasa da, yeni aileme beni her gördüklerinde bir felaketi anımsatacağımın bilincindeydim. Konutun ikinci katındaki annemin eski odasına yerleştirildim (...)"*[175]

[174] Altun, *age.*, s.22.
[175] Altun, *age.*, s.27.

Bu satırlardan da anlaşılacağı üzere, mekânın Sina'da nefes bulması, mekânın somut özellikleri kadar, psikolojik bir uzantıyla da olur. Böylelikle mekân ve ruh Sina için birbirini besleyen iki unsurdur diyebiliriz.

Sina'nın bulunduğu mekânı, Büyükada'daki yazlık köşk takip eder. Halis Silah'ın 'yeryüzünün cennete en yakın köşesi' şeklinde ifade ettiği Büyükada'nın da yeri, Sina için çok özeldir. İlk kez burada, resim ve tablolardan aldığı hazzı tarifsiz hisseder. Süslemeleriyle, kabartmalarıyla ve tavanıyla benzersiz fakat bir o kadar da diğer köşklerle uyumlu bir kimlik çizer Sina'nın ortaokulu bitirip Bafra'dan ayrılıncaya dek her yaz gittiği köşk. Aynı zamanda, köşkün 19. yüzyılın sonlarında tamamlanıp, Levanten dokular taşıması, Sina'da estetik duygusunun geliştiğini daima ona hissettirir. Büyükada ve köşk, Sina'nın farklı kültürler tanıyıp, farklı kültürlerle arkadaş olabilmesine imkân sağladığı için de Sina'nın çimentosuna katılan önemli bir harçtır. Üç ve dördüncü bölümlerdeki mekânlar simgeseldir diyebiliriz. Sina için o mekânlar; masumiyet, şefkat ve özlemi temsil eder. Bu sebeple romanın tümeli için bu mekânlar hassasiyet ve önem arz eder.

Beşinci bölümde mekânlar, salt isimleriyle geçer. Olay akışını, romanın bütününü etkileyen mekânlar değildir bunlar. Mesela Sina'nın öğrenim gördüğü okullar, Londra'daki okulunun yurt odası, Manhattan'daki Türk lokantası, sahaf Serendipity… Buradaki mekânlar, olayların geçtiği yerden öteye gidememiş, sahne veya dekor olarak romandaki yerini almıştır.

Altıncı bölüme gelindiğinde ise bizi Halis Silah'ın Yeniköy'deki yalısı karşılar. Bölüm başındaki bu mekân da alegorik bir özellik taşır. Sina bu yalıyı, yıkıcı mücadelelerinin tohumunun atıldığı yer olarak anlatır. Bu yalı, aynı zamanda Sina'nın özgürlüğünü, kalın bir zarı yırtmışçasına ilân edebildiği yerdir. Sina, kendinin ve hislerinin heykeltıraşı olacağına bu yalıda karar verir ve bambaşka bir maceraya adım atar. Bu mekân; yeni bir hayata, Sina'nın yeni başlangıçlarına eşik oluşturduğu için oldukça önemlidir. Bu gibi önemli misyonların karşılığı olan yalı,

kapsamlı bir şekilde tasvir edilmiş, yalının her bölümü, her odası âdeta fotoğraflanmıştır. Hâl böyle olunca, bu fotoğrafın içine doğal olarak okuyucu da dâhil olur ve okuyucu yalının anlamını, yalının içindeki sırrı rahatlıkla kavrar.

Yedinci bölümden onuncu bölümün sonuna yani romanın bitimine kadar; yepyeni olayların can bulduğu, olayların dönenip durduğu yer, tabiri caizse kavşak olan nokta, Ohannes Yetvartyan'ın köşküdür. Ohannes Yetvartyan'ın o köşkte intihar etmiş olma ihtimali bile romanın başlı başına bir merak unsurudur. Okuyucu bağlayan gizem, o köşkteki yaşananlardır, Sina'nın o köşkteki selefinin intihar düşüncesidir. Romanın hareket noktası olan bu giz, Ohannes Yetvartyan'ın İstanbul, Tarlabaşı'ndaki köşkünde konuşlanmıştır. Bu köşkün içi, O.Y.'nin öz yaşam öyküsü ile bezenmiştir. O.Y.'nin Sina'ya yazılmış mektupları, O.Y.'nin kitap ve müzik listeleri, romandaki hikâyenin işlevsel ve tamamlayıcı birer unsurlarıdır. Çünkü bu köşk, romanın amacına işaret eder.

Romanın sonuna kadar araya başka mekânlar girse de bu mekânlar, âdeta bir tablonun içinde bulunan soluk tonlar gibi dekor olmaktan öteye geçememiştir: Fatih'in ıssız yan sokakları (s.143), New York Four Seasons Oteli'nde Sina'nın kaldığı oda (s.161), Sina'nın Kader Ant'ı bulmak için gittiği pavyon (s.181) vb… Bu mekânların isimleri dışında herhangi bir özelliğine işaret edilmemiştir. Bu bilgiler ışığında rahatlıkla söyleyebiliriz ki romanın son bölümüne kadar merkez olan mekân O.Y.'nin köşküdür. Fakat, hikâyenin akışında bizi önemli bir mekân daha karşılar. Burası, yine O.Y.'nin yaşamına ve Sina'nın sırrına indirgenmiş olan 'Sığınak'tır. Burada O.Y.'nin gizinin koruyucuları âdeta erketeye yatmıştır. Onlar da Kader Ant ve yeğeni Dua'dır. O.Y.'nin köşküne, romandaki mekân unsurunun merkezi dersek; Sığınak da bizi merkeze götüren bir yol olur.

Mekân unsuru bakımından oldukça zengin olan romandaki olayların cereyan ettiği şehirleri genel olarak şu şekilde sıralayabiliriz: İstanbul, Bafra, Eskişehir, Hakkâri, Samsun, New York ve Bozcaada. Olayların cereyan ettiği en

önemli iki şehir ise Bafra ve İstanbul'dur. Olaylar, yoğun olarak bahsi geçen iki şehir sayesinde muhteva kazanır.

İkinci roman olan, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, dış mekân ve iç mekân olmak üzere iki grupta inceleyebileceğimiz bir mekân çeşitliliğiyle oluşturulmuştur. Dolayısıyla roman, mekân unsuru bakımından sabit bir nitelik taşımaz diyebiliriz. Romanın ana karakteri Sina, bahsi geçen mekânlarda daima hareket halindedir. Dolayısıyla olay örgüsü, mekânların akışı içerisinde gerçekleşir.

Maceranın başlangıç noktası, Sina'nın amacına ulaşmak üzere çıktığı yolun ilk durağı New York'tur. Bunu, ilk bölümle birlikte Sina'nın kendi ağzından, bir haberi muştuluyormuşçasına ve kararlılığıyla öğreniriz.

*"(...) sonuca ulaşabileceğimizi sanmayarak Danny de Vito boyunda, gri posbıyıklı seçkin bir resim müşterisi aramaya çıkmıştık Aaron'la, tükenmez New York piyasasında."*[176]

Bahsi geçen dış mekânların detaylı tasvirlerine genel olarak rastlamayız. Uzun uzadıya tasvir edilen her mekân, iç mekâna dâhildir. Romanda işlenilen her mekân hikâyenin akışına etki ettiği ve hikâyeyi taşıyan ayak görevi gördüğü yadsınamaz bir gerçektir. Mekânlara dair anlatılan her detay, hikâyeye olağanüstü bir güç ve anlam kazandırmıştır. Bu sebeple diyebiliriz ki hem hikâyenin başladığı noktayı daha keskin bir gözle görmek hem de kişileri, karakterleri daha net anlayabilmek ve mekânlardaki gizli anlamların sunduğu detayları çözümleyebilmek adına olay örgüsüne dâhil olan her mekân, çok önemli bir konumda durmaktadır.

[176] Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s,8.

Bu mekânlardan ilki, iç mekâna dâhil edeceğimiz Sina'nın New York'ta dayısının mirası ile satın aldığı lüks dairedir. Bu daire Sina'nın bu romanla birlikte başlayan aylaklık döneminin nasıl ve niçin başladığına, hâlihazırdaki psikolojisi ve ekonomik durumuna işaret eder. Bu göstergeler, romanı bütün olarak kavramamızı sağlayan dikkate değer noktalardan ve detaylardandır.

*"İlk görüşte aşk. Bu kez Madison Avenue ile 66. Street'in kesiştiği bloktaki condominium'dan satın aldığım dubleks daire yüzündendir. 41. ve 42. katlarda konuşlanmış 550 metrekarelik yeni yuvam için klişe-cümlesiz-konuşmama yasaklı emklakçı bayan 'Buradan sonsuzu görebilirsiniz.' buyurmuştu. Her katında iki ferah daire bulunan bordo granit taş cepheli, soluk pembe camlı ve piramitsel tırmanışlı binanın içini görmeden satın alma kararını vereceğim belliydi. Lüks otel düzeyinde kurumsallaşmış 24 saat hizmet odaklı binada üstzengin rütbeli eksantrik aileler barınır ve daire satış fiyatlarının yüksek sesle telaffuz edilmemesi gerektiği önemle vurgulanırdı."*[177]

Ekonomik açıdan zaten son derece güçlü olan Sina, dayısı Halis Silah'ın ölümüyle hem maddi bir mirasa sahip olur hem de acının mirasını yüklenir. Sina'yı bu minvalde kabule zorlayan durumların yaşandığı işte bu mekândır. Bununla birlikte Sina, satın aldığı bu lüks dairede, romanda son derece önemli bir konumda olan Bihzad Zahidi ile tanışır.

*"Karşı komşum Bihzad Zahidi'nin yalnız yaşayan orta yaşlı bir İranlı olup bir süredir Peru'da bulunduğunu saygıyla kulağıma fısıldamıştı İrlanda-Ukrayna kırması odabaşımız."*[178]

Detaylı bir şekilde resmedilmiş önemli bir iç mekân tasviri de, bize kişilik analizi yapabilme imkânı sunan, Bihzad Zahidi'nin evinin anlatıldığı pasajdır.

[177] Altun, *age.*, s.16.
[178] Altun, *age.*, s.17.

Bihzad'ın bir karikatür karakteri denli işlenmiş ilginç, sıra dışı kişiliğine dair ipuçlarını, âdeta kayıt altındaki bir kamera dikkati ve titizliğiyle Sina'nın gözünden aktarılmış pasajdan yakalayabiliriz.

*"Sağ kolum tahammül ötesi bir süre çekiştirilerek, dubleks dairenin stratejik bölümlerinde hızla gezdirildim.*

*(...)*

*Duvar dibine sıralanmış mavi ahşap kaplı vitrinlerde antika usturlap, çeyrek-daire, kadran ve mikroskoplar bir buçuk metre boyunda açık mavi camdan bir ispermeçet balinası kondurulmuştu. (...) Salonun sol köşesinde, duvar mavisine uyumlu tonda seperatörle kotarılmış, karanlık oda dokulu bir bölüm mü vardı?*

*(...)*

*Üst kattaki yalın yatak odasında, herhalde mavi renk suyla doldurulmuş, dev bir su yatağı ön plana çıkıyordu ve başucundaki alçak mavi sehpanın üzerinde Letters of Vincent Van Gogh (Vincent Van Gogh'un Mektupları) başlıklı kitabı görür gibi oldum."* [179]

Bu romanda Sina, daha öfkeli, suç işlemeye meyilli bir kişilik çizer. Sina'nın, onu suç işlemeye sürükleyen isim Bihzad Zahidi ile ava gittikleri dış mekâna dâhil edeceğimiz yer, bu sebeple oldukça önemlidir. Kaçak av için gittikleri Johannesburg'taki Ulusal Park, Sina'nın romandaki psikolojisini, çıkmazlarını fark edebilmemiz için bir işarettir. Geçmişten gelen varlığına öfkesini ve varlığını aynı zamanda gücünü kanıtlama çabasını, Ulusal Park'ta gerçekleştirmiş oldukları kaçak av gezisinin örtüsünü çekersek görebiliriz.

[179] Altun, *age.*, s.19.

*"Zebra kesitine komşu sayılır stratejik bir çalılık kümesi içinde beklemeye koyulduk."*[180]

*"Altı yıllık yetersiz birlikteliğimiz boyunca bir kez 'aferin' babamın ruhundan utandım. Columbia işletme mastırını birincilikle bitirmek yerine, zararsız gergedan yavruna sümsük bir tüfekle nişan alırken titrememiş olmamı tercih ederdi diye düşündüm."*[181]

*"Otelimize yerleşmeden önce hızlandırılmış işbu kenti tanıyalım turu gerçekleştirildi. San Francisco ve Bodrum dokuları yakaladığımı sandığım dingin kenti benimsemiştim. Ortadirek müstakil konutların kapısında bile yazı ve resimle, 'İçeri izinsiz giren/Kurşunu yer hemen' sert mesajı dikkat çekiyordu." Güneyde Atlas ve de Hint Okyanusu, kuzeyde heybetli kent surları gibi uzanan Table Mountain (Masa Dağı) arasına sıkıştırılmış Cape Town; gökyüzü siuetine saygılı, mimari heves dokulu bina cepheleri, doğayla barışık geometrik sokak ve caddeleriyle oyuncak-kent gibiydi."* [182]

Bu mekân, hem Sina'nın kendindeki suç potansiyelini keşfetmesi açısından hem de onu mücadele dolu yaşam sahnesinin ikinci perdesine hazırlayan Bihzad'ın intihar ederek onu artık bu yaşam sahnesinde tek taşına bırakması ve Bihzad'ın burada kendi canına kıyması, bu mekânın tamamiyle bir suç mahalli ve imgesi hâline gelmesi açısından da son derece önemlidir. Ayrıca, yükseklik korkusunu bilerek, teleferiğe binme kararıyla kendi sonunu hazırlayan Bihzad, son dakikalarını bu kaçak av yerinde geçirmiştir. Burası, Sina'nın macerasına yalnız devam edeceği eşik olduğu için de romanda oldukça önemli bir mekân göstergesidir.

---

[180] Altun, *age.*, s.49.
[181] Altun, *age.*, s.53.
[182] Altun, *age.*, s.53.

*"Teleferikle 1086 metre güdüklüğündeki köse Table Mountain'e yükselirken; Hakkâri kentinin Godot'su, 3467 metre yüceliğindeki münzevi Sümbül Dağı'nı anımsadım. Bihzad daha yolun ortasında kolumsa sarılmış ve terlemeye başlamıştı. 'Açık alanlarda yükseklik korkum depreşir' diye hırlarken sürekli yere bakıyordu."*[183]

Romanda bir diğer önemli iç mekân ve tasviri ise hikâyenin amacına ulaştığı, Sina'nın O.Y.'ye ulaştığı yer, O.Y.'nin San Francisco'daki evidir. Hikâyeyi ayakta tutan unsur olan merak dokusu, bu pasajda maksimum düzeye ulaşır. Sina'nın hedefine ulaşması, merakının ve amacının gerçekliğe evrilmesi tam olarak bu mekânda gerçekleşir.

*"Önünde otomobilden indiğimiz yüksek ama kısmen aydınlatılmış duvar, minik ve rengâhenk karo taşlarla kitaplık şeklinde süslenmişti. Kitap şeklinde avlu kapısını açmak için dokunmatik pirinç panele (5-8-7-4) sayılarını tuşlamak gerekince O.Y.'nin San Francisco'daki Sığınak'ına ulaştığımı biliyordum."* [184]

*"Minibarın minik şişe içki ordusu eşliğinde ve O.Y.'nin külü huzurunda kendimle boşuna hesaplaşmaya çabalamışım. Bana parasal ve sanatsal servet bırakan ama varlığına tanık olamadığım O.Y.'ye, külünü mezarlara savurmanın ötesinde ne yapabilirimin yanıtını henüz bulamayacaktım."* [185]

Mekân unsuru bakımından karmaşık bir yapıya sahip olmayan *Ku(r)şun Lezzeti* ise, Selçuk Altun'un diğer romanlarında olduğu gibi iç ve dış mekânı, iç içe bünyesinde barındırır. Bu sebeple romanda geçen iç ve dış mekânları gruplamak, kısım kısım ele almak olanaksızdır. Dolayısıyla inceleyeceğimiz mekânlar salt iç mekân veya salt dış mekân olmayacaktır.

---

[183] Altun, *age.*, s.59.
[184] Altun, *age.*, s.117.
[185] Altun, *age.*, s.120.

Mekân açısından romanın aslan payı İstanbul'a aittir diyebiliriz. Tolga'nın yaşamını ve kendisini tanıttığı ikinci bölüm haricinde, İstanbul dışında ismi geçen bir mekân neredeyse yok gibidir. *Zaten Ku(r)şun Lezzeti*'nde, mekânlar, Selçuk Altun'un diğer iki romanına kıyasla çok daha az önem arz eder diyebiliriz. Örneğin, roman kişilerinin psikolojileriyle mekânlar arasında alaka kuramayız. Ve yine mekânların, roman kişisinin bugününü ve geleceğini kurmada etkisi neredeyse yok gibidir. Bu sebeple romanda bahsi geçen mekânlar genel anlamda dekor / olayın geçtiği yer olarak kullanılmıştır. Fakat bu noktada yine istisna olarak sayacağımız kısım, ikinci bölümdür. Çünkü Tolga'yı besleyen, yetiştiren kaynakları Tolga'nın kişiliğini tahlil ederken kullanabiliriz. Bahsi geçen ikinci bölümde, bu tahlilleri yapmamıza yardım eden, derin / sathi göndermeler içeren mekânlara rastlayabiliriz.

*"Yerel radyo istasyonlarının asla, gazetelerin iki gün geç ulaştığı/Manavların ısmarladığı zerzevatın yolda çürüdüğü/İğreti dükkânlarında sucuk, çikolata ve barbunya fasulye; güdük caddelerinde eczane ve dişçi bulunmayan/Kasım-Nisan döneminde önce diz sonra insan boyu yağan kara tutsak ilçelerde ıskalanan yaşamımı irdelemeyeceğim."* [186]

*"Eğitim serüvenim için 11 yaşından itibaren yatılı okullara sığındım. Gonca'nın elendiği sınavı geçip Diyarbakır Anadolu Lisesi orta kısmına girince çifte bayram yapmıştım. Babamla stres dolu birlikteliğim en aza indiğindendir, gece ayazında çişe kalkarken bile mutsuz sayılmazdım."* [187]

*"Elektriğin geliş-gidiş saatleri bile belirsiz yoksul sınır ilçelerinde, kurt uluması eşliğinde de tevekkülle uyuduğumdandır gezegenin varsıl megapolü New York'ta yutkunmadan direndim."* [188]

---

[186] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 9-10.
[187] Altun, *age.,* s.11.
[188] Altun, *age.,* s.11.

Tolga Aydoğan'ı tanıma alanının genişletildiği bu paragraflardaki mekânlardan, Tolga'nın kişiliğine ve yaşamına dair çıkarımlar kolaylıkla yapabiliriz. Ve alıntıladığımız bu paragraflar sayesinde Tolga'nın; içinde bulunduğu coğrafyanın olanaksızlıklara rağmen, kendini geliştirmeyi şiar edinmiş, kendi sınırlarının nereye kadar uzanacağını merak eden ve bu yönde kendini test eden, iyi eğitimler alabilecek denli zeki, tek bir yaşam alanına saplanıp kalmamak ve çevresiyle aynılaşmamak için bulunduğu ülkeyi terk edebilecek denli cesur ve engel tanımaz biri olduğunu rahatlıkla gözlemleyebiliriz.

Bahsedilen ikinci bölümün dışında, ismi geçen her mekân, ağırlıklı olarak İstanbul'un çeşitli semtleri olarak verilmiş ve dekor olmaktan öteye geçememiştir.

*" 'Kentin en küçük ve en lezzetli balıkevidir' diye sürüklediği Karaköy Balıkçısı'nda Volga'nın yaşamöyküsünü dinlerim diye boşuna heveslenmişim."* [189]

*"Öğleye doğru Yüksekkaldırım'dan besmeleyle Tımarcı Sokağına saptım. Gülkurusu boyalı Belvedere Apartmanı'nın çatı katına elli beş basamak sayarak çıktım."* [190]

*Annemin Öğretmediği Şarkılar* romanında ise, mekân unsuru, oldukça önemli bir bakış açısı sağlar okuyuculara. Selçuk Altun'un bir anti-kent İstanbul çizim denemesi yaptığı romanda, İstanbul'un iki farklı ve zıt semti, iki ana karakterin üzerinden anlatılmıştır. Dolayısıyla roman, İstanbul'un çeşitli semtlerinde geçmektedir diyebiliriz. Aynı zamanda yazarın kullandığı bu mekânlar alegorik özellikler taşımaktadır. Bu sebeple tercih edilen her mekân, romanda işlevsel bir konumda durmaktadır. Bu mekânlar sayesinde bizler, roman şahıslarının kişilik ayrıntılarına ulaşabilir; eğitim seviyeleri, estetik zevkleri, ekonomik durumları ve psikolojilerine dair yorum yapma şansı yakalayabiliriz.

[189] Altun, *age.*, s.37.
[190] Altun, *age.*, s.81.

*Annemin Öğretmediği Şarkılar*, tıpkı Fatih-Harbiye romanında olduğu gibi İstanbul'un iki farklı yüzünü iki farklı mercekle ortaya koyar. Fakat bu romanda Doğu-Batı temsilinden ziyade, elit tabaka – alt tabaka temsili ve çatışmasını görürüz. Romanda Arda, yaşadığı Çamlıca'daki konağı ve Şişli'deki dairesi, eğitim seviyesi, ailesinin sunduğu imkânları ve sahip olduğu ekonomik zenginliğiyle elit tabakayı, Bedirhan ise içinde bulunduğu Tarlabaşı semti, geçmişi, mesleği ve yönelimleriyle alt tabakayı temsil eder.

*"Veliaht, konuk, mahpus derken efendisi olduğum Osmanlı konağında, kaç gün veya kaç yıl kalacağımı bilmemenin heyecanını yaşıyorum. Yorgun yapıtın yorulmaz hizmetçisi –ziyan olmasın diye bayat prostat hapı içen- İfakat yüzünden, Şişli'de bir gökdelen tepesindeki daireme sığınmadım."* [191]

*"Yetmiş metrekarelik loş mekân için İfakat, 'Daha büyüğünde ancak Cumhurbaşkanı oturabilir' derdi. Odanın kitap istilasına uğramamış köşesinde kallavi bir tv seti ile karşısında deri bir koltuk bulunurdu."* [192]

Bu anlatılan mekânlar, Arda'nın ekonomik yeterliliğini ve ailesinin imkânlarını bizlere kanıtlar niteliktedir.

*"(Tescilli semt yazarı Abdülhak Şinasi Hisar, 'Çamlıca kekik, okaliptüs, çam, lavanta ve merzenküş mü bilmem nasıl anılan, dağları kaplayan taze bir ot kokar' dediğinde ıskaladığım flora yüzünden lanetli olduğumu varsayardım.) Issız*

---

[191] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.2.

[192] Altun, *age.*, s.27.

*sokaklardaki koku cümbüşü ve attığım her adımda yerkürenin varlığını yeniden duyumsadığıma şükrettim."* [193]

Babasının katili ile yüzleşmesinin Ardından Arda'nın yaşadığı iç huzuru, Arda'nın o anki psikolojisini bizler yine bir mekân (dış mekân) yardımıyla görmüş oluruz.

Romanda alt kesim tabakayı temsil eden Bedirhan, İstanbul'un Tarlabaşı semtiyle özdeşleşmiştir. Orayı anlattığı her pasaj, Tarlabaşı'ndaki yaşamın ne denli zor olduğu ve mücadele gerektirdiğini anlatır niteliktedir. Dolayısıyla bu zor yaşam şartlarının ve Tarlabaşı'nın anlatıldığı her pasaj, bizleri Bedirhan'a adım adım yaklaştırır.

*"Kaleydoskopik biçemli sokaklarına, delişmen taksici ve seyyar satıcıların itibar etmemesinden hoşnuttum. Battal pencerelerdeki umutsuz kadınların, aksanlı Türkçe veya Kürtçeyle çocuklarını azarlayıp rahatladığını gördüm. Cephesi de soluk küflü binalardan kavga sesi yükselmeyen hane. 'sapık' diye mimlenirdi. Topyekûn yoksulluğun paydası tevekkül ve yoldaşlık ortamına sığınmıştık."* [194]

*"Bayan Marika'nın mezarının yerini öğrenmek için on bir yıl sonra ve güya son kez Tarlabaşı'na sapacaktım. (...) 'Buraya çöp döken eşektir' özdeyişine inat sokak çöpünün yığıldığı metruk Rum konakları / Sünnetçi el ilanlarının yanı başında, önceki seçimlerden kalma bıçkın muhtar adayı afişlerini/Doğanın kararttığı ahşap kapılara, elektrik ve su sayaç memurları için tebeşirle döşenmiş veciz notları/Yıkılmama son kararındaki duvarlara dercedilmiş, dilbilgisi yok*sulu *Diyarbakır spor övgülerini/*Anacaddeden *koptukça daralan sokakalarda, deşarj*

[193] Altun, *age.*, s.176.
[194] Altun, *age.*, s.16.

*olmak için bir yerleri kanırtarak süpüren genç kızları, izlemeye hazır değilmişim."* [195]

Mekânsal çerçevenin İstanbul-Buenos Aires hattıyla çizildiği *Senelerce Senelerce Evveldi,* mekânların işlevsel olarak kullanıldığı bir romandır. Dolayısıyla romandaki mekânlar büyük önemle birlikte birçok ipucu da taşımaktadır. İstanbul-Buenos akışı içerisinde birçok dış ve iç mekâna rastlarız. Fakat bunların kuşkusuz en dikkat çekici ve önemlileri Suat Altan'ın Kemal'e miras bıraktığı ev ve evin bulunduğu İstanbul'daki Balat semtidir. Bu mekânlar Suat'ın kurguladığı bir oyunun, senaryonun âdeta platosu ve laboratuvarıdır. Dolayısıyla Balat semti ve miras kalan ev, hem Suat'ın hem de Kemal'in karanlıkta kalan özelliklerini aydınlatır niteliktedir.

Kemal'in *yeni sığınağım (s.37)* diye adlandırdığı evine taşınmasıyla Kemal'in serüveni başlamış olur. Yeni sığınağının çevresini merak edip oraya bir keşif gezisi yapan Kemal'in, Balat'ı ve Balat'ın ruhunu anlattığı pasajlar, Kemal'in filtresinden geçerek sunulduğu için, Kemal'in o anki ruhunu, aynı zamanda da Kemal'i serüvene hazırlayan ortamın unsurlarını tespit etmemizde yardımcı olacaktır.

*"Tek aracın zor sığdığı sokakların iki karışlık kaldırımlarında a-ğ-ı-r a-ğ-ı-r yürüyen ve fısıldayarak konuşan yalın insanlara sığındım."* [196]

*"Çarşıdan kurtulur kurtulmaz, üç katlı kadim Rum evlerinden mürekkep, dev bir site içinde hapsolmuş gibiydim. (...) Tırmandıkça kentin metrukluk katsayısı artarken, anıtsal cumbaların direnci önplandaydı."* [197]

*"(...) kıyıdan uzaklaştıkça metrukluk katsayısı artan semtte Buenos Aires ve Venedik gizeminden pasajlar bulduğumu da dile getiren coşkumdan ürktüm.*

[195] Altun, *age.*, s.21.
[196] Selçuk Altun, *Senelerce Senelerce Evveldi,* Sel Yayınları, İstanbul, 2007, s.38.
[197] Altun, *age.*, s.39.

*Yeterince senfonik bulmadığım metropolde, bana bir resital hazzı sunan Balat'ı yurt bellediğimin ikrarıydı bu."*[198]

Kemal'i içine çeken bu serüvende içinde bulunulan semt, romanın geneline hâkim olan gizem unsuru ve yalnızlık, çaresizlik psikolojisiyle paralellik gösterirken aynı zamanda Kemal'in ruhuyla birlikte özümsediği değerleri bizlere aktarır.

Kemal'i ve Suat'ı yorumlama hususunda sonsuz sayıda olanak sunan bir diğer mekân da Suat'ın Kemal'e bıraktığı dairedir. Suat buraya kendinden birçok parça yerleştirmiştir. Burada Suat'ın, kitaba adını veren ünlü eserin sahibi Edgar Allan Poe'ya ne denli bir ilgi ve sevgi gösterdiğini, niçin onun yaşamına ilgi duyduğunu görebiliriz. Suat'ın bu evi deneysel bir ortam oluşturma çabasıyla düzenlediğini Kemal'in, Suat'ın kendisini izlediğine dair tahminleri ortaya koyar. Bu doğrultuda bu sürecin Kemal'i nasıl yıprattığını, şüpheci tavırlara ittiğini, mekânın dişlerinin Kemal'in sırtında olduğunu bu ev sayesinde öğrenir ve hissederiz. Çünkü bu ev öylesine derin duygu ayrıntılarla resmedilmiştir ki bizler kendimizi kolaylıkla Kemal'in yanında duyumsayabiliriz.

*"Çalışma odasındaki antika masanın döner koltuğuna ürkerek oturdum. Sağ duvarı perdeleyen kitaplıkta, kaç bin yapıt vardır merak etmedim. Karşı duvarda bir Bang und Olufsen görünce, yerimden sıçramıştım. (...) İzlendiğim duygusuyla finalden önce gözlerimi açıverdim. Müzik setinin üzerindeki gizemli portreyi nasıl olup da görmediğime şaşırmıştım. EDGAR ALLAN POE (1809-1849); iri gözlerini üzerime dikmiş sanki hem uyarmak istiyor hem de meydan okuyordu."* [199]

[198] Altun, *age.*, s.44.
[199] Altun, *age.*, s.44.

*"Cevher Hanım arapsabunu ve deterjanı fazla kaçırınca, salon gerçekten bir laboratuvar gibi kokmuştu. Kendimi üstümdekilerle yatağa attım. Sızmadan önce, gözlerim tavanda gizli bir kamerayı aramaya üşendi."* [200]

Bir gezi kitabı örneği olabilecek denli mekân ve bu mekânların ayrıntısına sahip olan *Bizans Sultanı'nın* her bölümünde ise çok çeşitli mekân isimleri kullanılmış ve bu mekânlardan bazıları ismi anılarak geçilmiş, bazıları da detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Detaylarına yer verilen bu mekânlar, Halâs'ın yaşamı, kültür seviyesi ve zevklerini öğrenebileceğimiz tohumların atıldığı mekânlardır. Bu sebeple oldukça önemlidir.

*"Hacı Ali Sokağı'nın en alımlısı, İspilandit Apartmanıdır. Hizasında yorgun binalar iki omzuna yaslanmış, karşı sıra ise öne eğilmiş sanki bir ayindedirler. Taş binanın en üst katındaki iki ferah dairede hep biz oturduk. Antika asansörün yedinci kat düğmesine her uzanışımda, bir serinliğin yüzümü okşayacağını bilirdim. Salona gireni, Boğaziçi'nden Haliç'e dek deniz ve fonda Bizans ile Osmanlı anıtlarının silüeti kucaklardı. O puslu panorama benim oyun arenamdı."* [201]

Halâs, kendisine mektup gönderen Nomo örgütüyle ilk kez buluştuğu yer olan Four Seasons Otel'i romanın fitilini ateşleyen ve giz dokusunun yansıması olan bir mekândır. Bu mekân, bulunduğu semtin kuytusunda, âdeta bir şeyler gizliyormuşçasına saklanıyor görüntüsü ve hissi veren, kabuğuna çekilmiş bir mekân olarak değerlendirilmiştir Halâs tarafından. Otel'in Halâs'a vermiş olduğu yalnızlık, kendi kendinelik izlenimi ve otelin geçmişi Halâs'ın beklenmedik bir maceraya atılacağının habercisidir aslında.

---

[200] Altun, *age.*, s.168.

[201] Selçuk Altun, *Bizans Sultanı,*bs.2, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s.2-3.

*"Four Seasons, Meydan'ın ucunda sanki erketeye yatmış. Geçen yüzyılda kamu hizmeti için yaptırılan bina, bir ara fikir suçları hapishanesi olarak ünlenmişti."* [202]

Romanın önemli taşıyıcıları, mekânlardır. Çok fazla yere gidilmiş, çok farklı kültürlerin içerisinde bulunulmuştur. Bu mekânlardan hiç şüphesiz en önemlileri, hem yurt içi hem de yurt dışındaki Bizans Uygarlığının yerleşim kurduğu alanlardır. Halâs'ın köklerini öğreneceği bu mekânlar, Halâs'a gönderilen ipuçlarıyla doludur. Bu mekânlarla birlikte Halâs'ın hiç tanımadığı babasını aramak, babasının kim olduğunu öğrenmek üzere çıktığı seyahatler de oldukça önemlidir. Köklerini öğrenmek üzere çıktığı bu yolculuklar, Halâs'ın kendine yaptığı yolculuklardır aslında. Yaşamının getirdiği bir dolu sırrı omuzlayan ve bunların çözümü için gayret gösteren Halâs, bu mekânlar vasıtasıyla kendisinin ve romanın evrenini aktarmış olur. Romanda ayrıntılı bir şekilde ele alınıp aktarılan bu mekânlar Bizans Medeniyetine uzanmamızı sağlarken romanın giz hanesine de ayrıca puan yükler. Böylelikle romanın hem muhtevası hem de türü, merkez bir noktada birleşmiş olur.

*"Mistra, bir Kaz Dağı (İda) köyü denli ulviydi. Minyatür agorasındaki heykelin varlığına inanamadım. (...) İlk virajdan sonra Bizans arkeolojik site merkezi Taiyetos önümüzü kesti. Üç yüz metre yükseklikteki konik tepe, bir Disney film platosu denli şirindi, uzanıp kucaklayasım geldi. Dorukta lanetli Latin kalesi, bir taş atımı altında Aya Sofya Kilisesi, ayakucunda Palataki malikânesi, merkeze kervansaray gibi yayılmış Despot sarayı, sürpriz komşusu Osmanlı camii ve selvilerin himayesinde Pandanassa Kadın Manastırı 'yukarı kent' sakinleriydi."* [203]

*"İznik'e bu kez puslu bir ocak sabahında vardık. (Önce onun nüfusunun 22 bin olmasını benimsedim.) Hafta içi olmasına rağmen sokaklarda bir hareketlilik yoktu. İlçe sessiz bir parkı andırıyordu, insanlar o ortama uyma çabası içindeydiler.*

[202] Altun, *age.*, s.19.
[203] Altun, *age.*, s.111-112.

*Araçtan zaman zaman inerek sanki keşif gezisi yaptım; bu süreçten turistik bir keyif mi yoksa bilinçaltında bir medet mi umduğumun farkında değildim."* [204]

*Ardıç Ağacının Altında* romanında ise, en az karakterler kadar önem arz eden mekân unsuru; oldukça çeşitlidir. Samsun, Urfa, Eskişehir, İstanbul gibi birçok mekâna sahip olan romanda bir mekân var ki, romanın âdeta bel kemiği ve temasıdır diyebiliriz. O mekân ise Tirebolu'dur.

Tirebolu, romanın ana karakteri Erkan Sipahi'nin memleketidir. İlkokul üçüncü sınıfa kadar Tirebolu'ya gitmemiş olan Erkan, geç buluştuğu Tirebolu'ya âdeta âşık olmuş, bu yeri gönlünün ve hafızasının çok ayrı bir yerine kazımıştır.

İklimi, doğası, insanının yanında Tirebolu, ardıç ağacı ile anlam kazanmıştır Erkan'ın indinde. Erkan'ın anılar yelpazesinde hacimli bir yer tutan Tirebolu'yu aynı zamanda sırdaş olarak da görmüş, benimsemiştir Erkan. Romanda da bu simgeyle anlatılan Tirebolu, ardıç ağacıyla özdeşleşmiştir diyebiliriz. Yazar Selçuk Altun uzun uzun Tirebolu'yu betimlediği satırlar, Erkan Sipahi'nin bağını açıklar niteliktedir.

*"Tirebolu'da her albenili bina deniz görürdü, onları podyumda iyi yer kapmaya çalışan mankenlere benzetirdim. Tepeye tırmandıkça ıssızlık artar, sokak köpeklerinin bile uğramadığı gizemli yollarda ton ton yeşilin egemenliği başlardı. Uçurumlara bakabildiğimde, zamanın unuttuğu rengârenk nebatatı görüp geri çekilirdim."* [205]

Romanda işlevsel olarak kullanılan bir diğer mekân da İstanbul'un Eyüp semtidir. Eyüp semti, burada bizlere Ekrem karakterini tanıtma işlevini gören bir

[204] Altun, *age.*, s.142.

[205] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.19.

konumdadır. Dokusu, kültürü, yüzeyiyle Eyüp, Ekrem'in hem fiziğiyle hem de ruhuyla bütünleşmiş, özdeşleşmiştir. Ekrem karakteriyle paralellikler taşıyan Eyüp, üçüncü tekil kişi tarafından uzun uzun açıklanarak anlatılmıştır.

*"Eyüp semtinin adını kadim bir camiden alması ona tarihi bir sorumluluk yüklüyordu. Fatih Sultan Mehmet'ten itibaren uzun bir dönem, Osmanlı padişahları bu camide kılıç kuşanırdı. (...) Anadolu mozaiğinden kopup gelen Eyüplülerde bir ciddiyet havası vardır ve onlar İstanbul'dan değişik bir takvimde yaşarlar. Ekrem'in ilk gençliği İdris Köşkü Caddesi'ni kesen Kerimağa Camii Sokağı'nda geçer. (...) Küçük caminin bodur minaresi ve boyuna göre geniş bir eni vardır ve kamburluk mertebesinden sonra minareyi de gizli dostları arasına alır."* [206]

Romanda önem arz eden diğer mekânlar da Samsun, Urfa ve Eskişehir'dir. Romanın ana karakteri Erkan Sipahi, iyileşmek için çıktığı bu yolculuklarda farkındalık evresini yaşamış, bir nevi kendini uzaktan izlemiş, kendisindeki değişikliklerin ayırdına varmıştır.

Bu yolculuklar, mekânlar Erkan'ı düşünce oyunlarından sıyırdığı gibi, hayatındaki yanlışlık ve çarpıklıklara olgun bir şekilde bakmasını da sağlamıştır. Tüm bu sebeplerle önem taşıyan bu mekânlar, Erkan'ın ruh dünyasını bizlere açmıştır.

*"Beni Samsun'a yeni Renault'suyla Nebi götürdü. Yolda otomobiline taş sıçratan, teğet geçen araçlara ve bir yağıp bir dinen yağmura söylenmesi bitmiyordu. (...) Samsun'a yaklaştıkça içimde bir hafiflik hisseder olmuştum."* [207]

[206] Altun, *age.*, s.225-226.
[207] Altun, *age.*, s.239.

*"Bu huzur dolu ortamı fark etmek için, Eskişehir'e ikinci kez gelmem gerekirmiş. İlkinde, Odunpazarı diye bir semtte Abacı Konak adlı bir otelde yer ayırttı diye Ekrem'e çıkışmıştım. Oteli benimsemiş ama iğrenç önceliklerim yüzünden semtin gizemini ıskalamıştım."* [208]

Aynı zamanda bu mekânlar Erkan'a yeni başlangıçlar ve güzelliklere adım atmasını sağlamıştır. Taner'le barışmış, Gizem'in mezarını ziyaret etme kararı almıştır.

*"Yüzümü yıkarken bir karar verdim, İstanbul'a dönünce ilk fırsatta Gizem'in mezarını ziyaret edecektim."* [209]

### 2.4. ZAMAN

Romanlarda, olayların arasında belli bir zamanın oluşu, her yazar tarafından farklı sunulabilir. Olayların yaşandığı ve anlatıldığı zaman dilimleri göz önünde bulundurulduğunda, anlatıma katılan çeşitlilik, yazarın kullandığı zaman sapmaları, zaman sıçramaları gibi tekniklerle artırılmış olur.

Yazarın ilk romanı *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* üç ayrı zaman düzleminden oluşur. Yakın geçmiş, uzak geçmiş ve şimdiki zaman. Romana hâkim olan zaman düzlemi, uzak geçmiş zamandır. İlk bölüm şimdiki zaman, ikinci bölüm yakın geçmiş, üçten ona kadar olan tüm bölümler ise uzak geçmiş zamana dayalıdır. Birinci bölümde şimdiki zaman anlatılmış, dolayısıyla olay henüz başındayken ilinti bağı kopmuştur. Fakat bu durumun toparlayıcısı üçüncü bölümdür. Üçüncü bölüm, tanıtma pasajlarından ibarettir. Kişiler, tanıtıldıktan sonra, kronolojik olarak olaylar-anılar- anlatılmaya başlanır.

---

[208] Altun, *age.,* s.240-241.
[209] Altun, *age.,* s.254.

Roman 1972'nin Aralık ayından 2000 yılının Aralık ayına kadar geçen süreyi kapsamaktadır: *"1973 yazından başlayarak ortaokulu bitirip Bafra'dan ayrılana dek her haziran, üç aylığına Büyükada'daki köşkümüze tatile gittik."* [210]

Burada, romanda anlatılan olayın açık bir şekilde 1972'de geçtiği belirtilmemiştir, fakat Sina'nın anne ve babasını kaybedip, anneanne ve dedesinin yanına geçtikten sonra tatil için Büyükada'ya gittiği bilinmektedir. Ayrıca, roman Sina'nın anne ve babasını kaybedip dedelerinin yanına geçmesiyle başlar.

Fakat bu süre içindeki zamanın çizgisel olduğunu söyleyemeyiz. Sürekli zaman sıçramaları, zaman atlamalarına rastlarız. Sina, geçmişini, dolayısıyla hatıralarını anlattığı için zaman akışı, anıların fonluğunda kesintiye uğramıştır. Yine de rahatlıkla söylenebilir ki, romana hâkim olan zaman düzlemi uzak geçmiştir. Ana karakter Sina, post-modern romanlarda görmeye alıştığımız gibi dünü veya birkaç saat öncesini değil; çocukluğunu, geçmişini işler. Bu bilgiler ışığında romanı, Sina'nın büyüme/ bilinçlenme romanı olarak da adlandırabiliriz. Bu sebeple zaman; ilk iki bölüm hariç, geçmiş bir zaman takviminde seyreder.

Daha ayrıntılı inceleyecek olursak roman, Sina'nın annesi ve babasını aralık ayının başlarında kaybetmesiyle başlıyor: *"Aralık başları… Mevsimin ilk karı iddiasızdı; yağdı ve yitti. […] Yaşamımın en acı haberi altı yaşımda ve öğle yemeğimi yerken yakaladı beni."* Dördüncü bölüm de dâhil olmak üzere hiçbir bölümün başlangıcında sene, ay veya gün ifadelerine yer verilmiyor. Fakat, bölümlerin başlangıcında olmasa da olay akışı içinde zamanı gösteren tarih ifadelerine rahatlıkla rastlıyor ve buna göre olay başlangıcının zamanını tahmin edebiliyoruz. Mesela, beşinci bölüm 1992'nin ilk yarısında biterken, altıncı bölümde 1992 yılının ikinci yarısına ve zamanına dair bir emare göremeyiz. Altıncı bölümün

[210] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.32.

ortalarında, birden anlatılan 1993 yılbaşı programı ve Pulitzer Şiir ödülünün açıklandığı zaman okur, anlatılan zamana dair bir açımlama yapabiliyor:

*" Sürgülü penceremi sonuna dek açtım; poyrazın yeterince kışkırtamadığı dalgaların şiirsel eşliğinde Paul Auster'ın deneme ve diğer kısa yazılarını topladığı yapıta 'The Art of Hunger'ı (Açlık Sanatı) bitirmeye koyuldum. Böyle huzur içinde girdim 1993'e."*[211]

*"1993 Pulitzer Şiir Ödülü'nü Louise Glück ablam The Wild Iris (Yabanıl Süsen Çiçeği) ile kazandı."*[212]

Romanda yukarıda bahsettiğimiz gibi 'zımnî/ dolaylı eksilti'[213] örneklerine sıkça şahit oluruz. Rastladığımız bu zamansal atlamalar sebebiyle, her bölümün farklı zaman yoğunlukları ve buna bağlı farklı ritimleri olduğu çıkarımında da bulunabiliriz.

Yukarıda bahsedilen zaman aralığı romandaki anıların olay zamanıydı. Anıların başlama anına $Z_1$ şeklinde ifade edebiliriz. $Z_0$ ise, anlatıcı sesin konuşmaya başladığı ândır.[214] Romanda da $Z_0$ ânı, tanıtım pasajlarının yer aldığı üçüncü bölümdür. Anlatıcının sesi ise bizi 1925'lere kadar götürüyor:

---

[211] Altun, *age.,* s.32.

[212] Altun, *age.,* s.32.

[213] *"[…] varlığı metinde telaffuz edilmeyen ve okurun ancak anlatısal devamlılık içinde kronolojik bir eksiklikten ya da boşluktan çıkarabildiği"* Hakan Sazyek, *Roman Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Hece Yayınları, İstanbul, 2015, s.236.

[214] Umberto Eco, *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti,* bs.11, Can Yayınları, İstanbul, 2017, s. 51.

*"Dedem Salih Silah 1925 yılında; annesi, nakit sermaye ve hırsla Rize'nin Çayeli ilçesinden Bafra'ya göç etmeden önce, babası İhlas Efendi'yle dört yıl Çayeli-Bayburt hattında köy köy gezip çerçilik yapmış."*[215]

Yukarıda alıntıladığımız kısma 'söylem zamanı' diyebiliriz. Söylem zamanı ve olay zamanı olarak bölümleri adlandırmak, romandaki zaman sıçramalarını görebilmemiz ve romanın hâkim zamanını kavrayabilmemiz için son derece faydalı olacaktır.

Romanın, yakın geçmiş ve şimdiki zamanına gelirsek ilk iki bölümü incelememiz gerekecektir:

*" Dünyanın en iyi yazarı kim? Çela ne-re-de-sin? Aramaya başlıyorum. Galib(a)"*[216]

İlk bölüm, bu amacı gerçekleştirme kararıyla başlıyor. Bu bölüm, zamansal göstergelere tamamen kapalıdır. İlk bölümde herhangi bir tarihe rastlayamıyoruz.

*"Onun ölümünü beklemek üzere Pera Palas Oteli'nin Celal Bayar Süiti'ne yerleştim."* (s.9) şeklinde ikinci bölüm başlıyor ve 15 Ağustos'a kadar geçen zaman işleniyor. Yakın geçmiş diye adlandıracağımız bu kısım, Sina'nın, dayısının ölümünü beklediği zaman aralığını kapsar.

*" 14 Ağustos gece yarısı Dayım vefat etti."* [217]

---

[215] Altun, *age.*, s.18.
[216] Altun, *age.,* s.7.
[217] Altun, *age.*, s.15.

*"15 Ağustos, bugün benim yaş günümdü. Dayım, 'Prenses Anne gibi asil ve onurlu bir insanla aynı gün doğdun, inşallah uğurlu gelir oğlum' derdi. 32 yaşına girmiştim. Yaşamımda hiçbir şeyi başaramadığımı düşündüm, nefret etmeyi bile.*[218]

Görüldüğü üzere üç ayrı zaman düzleminde oluşan roman, ilk iki bölüm hariç kronolojik ilerler. Romanı bütün olarak ele alırsak roman, 1925 ile 2000 yılları arasını kapsar. Bu sebeple bu yıllar arasındaki süreçte Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal panoramasını öğrenmiş oluruz.

*Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* ise, , tek bir zaman düzleminde; geçmiş zamanda kurulmuştur. Fakat romanda işlenen geçmiş zamanı iki ayrı gruba alarak inceleyebiliriz: Yakın geçmiş zaman ve uzak geçmiş zaman. Romanın genelinde yakın geçmiş zamana sadık kalınsa da yazarın kullandığı teknikler sayesinde (geriye dönüş tekniği ve mektup tekniği) zaman, belli esnemelerle Sina'nın ve romandaki diğer isimlerin çocukluklarına, gençliklerine kadar dayanmış ve uzak geçmiş zamana dâhil olmuştur.

*"(…) Bafra'daki köşkümüzün grotesk havuzu başındayız. Öğretmenimin ses çıkaramadığı uzun saçlarım arkaya doğru taranmış ve bedenimde iğrenç denizci giysileri. Annemi ve babamı yitireli daha sekiz ay olmamış ve anneannem azarlayarak gülmemi (s)ağlama arzusunda."* [219]

*"1964'te Robert Koleji bitirirken sınıf arkadaşlarım ve okul müdürü C.H. Bull ile 02.02.2000 tarihinde, öğleden sonra saat 2'de okulun bir kuytusunda buluşmak üzere sözleşmiştik."* Bihzad Zahidi'nin veda mektubundan.

[218] Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.16.

[219] Altun, *age.*, s.134.

*Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* isimli roman, önceki romanda olduğu gibi kronolojik olmayan bir seyir takip etmez. Geleneksel romanda görmeye alışık olduğumuz kronolojik zaman zinciri, romanın, zaman bakımından bir önceki Yalnızlık Gittiğin Yoldan gelir isimli romana nazaran daha anlaşılır olmasını sağlamıştır.

Sina'nın *"15 Kasım 1996 günü New York uçağına bindim."* cümlesiyle, okuyuculara romanın başlangıç zamanı ilân edilmiştir. İncelediğimiz roman, zaman hususunda oldukça nettir. Hiçbir zamansal belirsizliğe rastlamayız. Olay örgüsü, gelişigüzel bir sırayla değil; tarihleriyle birlikte, birbirini takip eden bir düzenle kurgulanmıştır. Karşımıza çıkan her olay, bizlere tarihleriyle birlikte sunulmuştur. Tarihler yer yer bölüm sonlarında, yer yer ise romanda kullanılmış bir teknik olan mektupların bitiminde verilerek zamana dair en ufak bir muğlaklığa izin verilmemiştir.

Roman, 6 Ekim 1997 günü noktalanmıştır. Bizler, bir senelik zaman diliminde yaşananları neredeyse günbegün takip edebilme şansına erişmiş oluruz.

*"6 Ekim. İstanbul'un kurtuluş ve annemin doğum günü. Kim bilir kaçıncı kez uzun menzilli bir sürgün uçuşu için bezgin havalimanındaydım.*

*(...)*

*İştahla 1001 Gece Masalları'nın son cildine eğildim. 'Mutlu ve kutlu bir son olsun diye ona yöneliriz.' final cümlesinin ardından huzur içinde gözlerimi kapadım."* (s.189)[220]

*Ku(r)şun Lezzeti,* geçmiş zaman düzleminde oluşturulmuş, anı formunda bir eserdir. Fakat geçmiş zaman düzlemi *Ku(r)şun Lezzeti*'nde, uzak ve yakın geçmiş zamanın iç içe geçmesiyle sunulmuştur.

[220] Altun, *age.*, s.189.

Roman, yakın geçmiş zaman anlatımıyla başlar. Fakat ilk bölümde herhangi bir zaman ifadesine rastlayamayız. Dolayısıyla olay zamanına dair net bir bilgi elde edemeyiz. Yazarın burada modern romancıların kullandığı psikolojik zaman[221] uygulamasını tercih etmesi, zaman kavramının flu bir örtüye hapsedilmesine yol açmıştır.

Zaman tablosu, ikinci bölümde, geriye dönüş tekniğinin de yardımıyla kesintiye uğrar. Bu bölümün olay zamanı, matematiksel kesinliğe sahip bir zaman dilimidir. Tolga'nın babasının okuyuculara tanıtılarak başlatılan bu bölüm, 2000 senesinde, Tolga'nın evden ayrılmasıyla bitirilmiştir.

*"Derken. 1990. Columbia'yı ikincilikle bitirip Tütkiye'deki altmış banka bilanço toplamından üç kez daha büyük kaşalot Amerikan bankasının fon yönetimi bölümünde işbaşı yaptım."* [222]

*"Müdürlüğe terfi ettirildiğim 1994'te ülke şok bir bunalım yaşadı (...)"* [223]

Romanın önemli bir zaman özelliği olarak bahsedebileceğimiz bir diğer husus da, net zaman ifadesinin yer aldığı her gün – çoğunlukla ikinci bölüm- tarihte yaşanmış, iz bırakmış önemli günlerle ilişkilendirilerek aktarılmıştır.

*"14.08.1994 günü Çakal Carlos namlı terörist yakalandığında az şubeli, çok hırslı bir özel bankayla üç yıllık kontrat imzalamıştım."* [224]

---

[221] "Pozitif bilimlerin yanısıra, felsefe ve psikolojinin, hatta sosyolojiyle antropolojinin sağladığı imkânlarla varılan bu noktada, romanın zaman tablosu değişir: "Kronolojik zaman" anlayışı -veya uygulaması- yerine, "psikolojik zaman" anlayışı egemen olur. Bu bağlamda, zamanı göstermekten çok, sezdirme cihetine gidilir." Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1,* bs.15, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017, s.128.

[222] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 14.

[223] Altun, *age.,* s.101.

[224] Altun, *age.,* s.16.

*"31.08.1997 günü yeryüzü; Galler Prensesi Diana, erkek arkadaşı ve şoförünün trajik ölümüyle sarsılırken ben orta ölçekli bir bankanın kışkırtıcı öneri paketini irdeliyordum."* [225]

*"Muzaffer bir komutan edasıyla yuvama ayak bastığım 01.11.2000 günü, reklamcı Nail Keçili Egebank soruşturması kapsamında gözaltına alınmıştı."* [226]

Romanın ne zaman bittiğine dair herhangi bir işaret yoktur elimizde. Zaten Ku(r)şun Lezzeti romanının genelinde zamandan yoğun olarak bahsedilmemiştir. Tarihi verilen olaylar ise kısa ve hızlı geçişlerle aktarılmıştır. Bu bilgiler ışığında Ku(r)şun Lezzeti'nin zaman unsuru için, sembolik şekilde kullanılmıştır diyebiliriz.

*Annemin Öğretmediği Şarkılar,* geçmiş zaman düzleminde anlatılarak okuyucuya sunulmuştur. Arda'ya ait birinci bölüm ve Bedirhan'a ait üçüncü bölüm dışında olaylar kronolojik olarak ilerler. Bahsettiğimiz bu iki bölüm, olayların bitişini anlattığı için, kronolojik zaman akışının dışında kalmıştır. Bununla birlikte romanda geçmiş zaman düzleminde gerçekleşmiş çeşitli olaylara dair hiçbir net tarih ifadesine yer verilmemiştir, onun yerine *"on iki yıl (s.1)", "cumartesi gece yarısı (s.23)", "saat 15 suları (s.36)", "güz dönemi (s.39)" gibi* birtakım belirsiz ifadeler kullanılmıştır. Dolayısıyla bu ifadeler bizim olay zamanı hakkında net bir bilgiye ulaşmamız için yeterli değildir. Bu sebeple diyebiliriz ki; olay zamanının hangi zaman diliminde gerçekleştiği, bir soru işaretidir. Bunlara rağmen romanın ne zaman bittiğine dair bilgi, romanın son bölümünde verilmiştir. Bu tarih, net bir şekilde Bedirhan'ın Arda'ya yazdığı bir mektup yardımıyla romanda yer almaktadır. Birbirlerini bulmaları ve hesaplaşmaları için Bedirhan 6 aşamalı bir oyun hazırlar ve Arda'dan kendisini bulmasını ister. Bu aşamalar romanda tarihleriyle birlikte yer alır. 6.aşama, 5 Haziran 2005 tarihinde gerçekleşir ve böylelikle romanın finali yapılmış olur.

[225] Altun, *age.,* s.16.
[226] Altun, *age.,* s.23.

*“ 02.04.2005*

*‘Arda Ergenekon Beykardeşim,*

*Benden çok nefret edemeyeceğin babanın katilini aramaya hazır mısın?*

*(...)*

*1.ipucu 12.04.05; ‘2.’si 22.04.05’te hazır olacak.”* [227]

*“5 Haziran günü çıkılası final seferinden de eli boş dönersem, sanal ipuçları üretmeliydim.”* [228]

*Senelerce Senelerce Evveldi* adlı roman ise hâlihazır/şimdiki zaman ile geçmiş zamanın birbirine karıştığı ilk bölüm haricinde, geçmiş zaman düzleminde kronolojik olarak ilerlemiştir.

*“ ‘Gelecek geçmişi aratmayacak’ diyor İçimdeki Ses. O’na inansam mı? (...) Bir ney taksimiyle irkildiğimde, beş yaşındayım.”* [229]

Romanda *“ayda bir”*(s.24), *“gün aşırı”*(s.65), *“iki gün sonra”*(s.96), *“bir kış başlangıcı”* (s.113), *“ertesi gün”*(s.169) gibi belirsiz zaman ifadeleri oldukça sık kullanılmış olmasına rağmen, son bölüme kadar hiçbir takvimsel zaman ifadesine rastlamayız.

*Senelerce Senelerce Evveldi*, hem Kemal’in yaşamını çocukluğundan itibaren ele alması bakımından anı formu taşıması itibariyle, hem de romandaki şahısların hayatlarına özetleme ve geriye dönüş tekniği ile yer verilmesi sebebiyle romanın anlatı ve söylem zamanları arasında farklar oluşmasına yol açmıştır. Bizler romanın ne zaman başladığını da ne kadar süre içerisinde gerçekleştiğini de bu

[227] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.139.
[228] Altun, *age.,* s.161.
[229] Selçuk Altun, *Senelerce Senelerce Evveldi,* Sel Yayınları, İstanbul, 2007, s.5.

sebeplerin yarattığı hızlandırma ve eksiltilerin etkileriyle öğrenemeyiz. Ta ki, yaşananların ne zaman sona erdiğini net bir tarih ifadesiyle gördüğümüz, romanın son bölümü olan onuncu bölümün son sayfasına kadar.

*"19 Ocak 2009'a onbir ay vardı ama ne yazacağımı biliyordum."* [230]

Yazar bu cümlede, içinde bulunulan zaman dilimi açıkça belirtmese de, zor olmayan bir tahmin ile romanın Şubat 2008'de sona erdiği çıkarımını yapmamızı istemiştir.

*Bizans Sultanı* adlı roman, geçmiş zaman düzleminde ve kronolojik bir seyirde ilerlemiştir.

İlk bölüm, Halâs'ın çocukluğundan başlayıp 5 Haziran 2008'e kadar olan zaman dilimini kapsar. 5 Haziran 2008'de hayatını değiştirecek şiddette bir mektup alan Halâs için bu tarih hayatında açılacak olan yeni bir dönemi ifade ettiği için oldukça önemlidir.

*"Hedefim, 15 Haziran 2008 günü Eritre'nin başkentine uçmaktı."* [231]

*"5 Haziran sabahı kuryeyle gelen zarfı açarken Asmara'ya gidemeyeceğim içime doğdu."* [232]

[230] Altun, *age.*, s.238.
[231] Altun, *age.*, s.17.
[232] Altun, *age.*, s.17.

Başlangıç ve bitiş tarihleri dışında herhangi bir tarih ifadesine rastlanmayan romanda bizler bir sene içerisinde Halâs'ın yaşamındaki bir ipucunun neleri değiştirebildiğine şahit oluyoruz.

*"Üçüncü dönem toplantılarını, Bizans büyük saray temelleri üzerinde konuşlanan Four Seasons otelinde, 22 kasım sabahı yapmak üzere toplantıyı bitirdim."* [233]

*Ardıç Ağacının Altında,* geçmiş zaman diliminde anlatılmış olan bir romandır. Belirsiz zaman ifadeleri dışında, romanda anlatılanların ne zaman olduğuna dair net bir tarih ve zaman ifadesine rastlayamayız. *"ertesi yaz"* (s.64), *"Temmuz başında*" (s.164) Bu sebeple romandaki olayların ne zaman başlayıp bittiğini ancak çıkarım yoluyla tahmin edebiliriz. Açık açık belirtilmese de, Erkan Sipahi'nin eşi Gizem ve yakın arkadaşı Tankut'un ölümünün ne zaman gerçekleştiği söylenebilir. 60 yaşında olduğunu bildiğimiz Erkan, 2010 yılında 55. yaş gününü kutladığını belirtmiştir. Böylelikle anlıyoruz ki romanın asıl konusu olan Gizem ve Tankut'un ölümü 2015 yılında gerçekleşmiş, o andan itibaren de romanda anlatılmıştır.

*"2010 yılında 55. yaş günümü, Felice takma adıyla astroloji yazıları yazan şuh bir kadınla Palermo'da kutlamıştım."* [234]

*"Altmışıncı yaşıma korkuyla girerken bir yılgınlık içindeydim."* [235]

[233] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.235.
[234] Altun, *age.,* s.107.
[235] Altun, *age.,* s.240.

## 2.5. BAKIŞ AÇISI VE ANLATICI

Romana bağlam kazandıran unsurlardan olan "bakış açısı ve anlatıcı" aktarımın okuyucuyla buluşmasını sağlar. Her romanda olayların anlatıcısı, belli bir bakış açısıyla aktarımı gerçekleştirir.

*Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir* ve *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* romanlarında, Sina'nın sesi ve iç konuşmalarıyla, yani birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman anlatıcı ile yapılanmıştır. Dolayısıyla her iki romanda da tek anlatıcı, tek ses vardır. O da Sina'dır. Olaylar, hatıralar Sina'nın ağzından okuyucuya aktarılır. Bu sebeple bu romanda kullanılan 'ben anlatıcı' hem hikâyenin sahibi, hem de hikâyenin sesidir.[236] Hâl böyle olunca, okuyucu; yaşanan her şeyi Sina'nın gözüyle görür, onun değerleriyle yargılar. Velhasıl okuyucu, hikâyeyi Sina'nın yönlendirmesiyle tanır. Bu özellik, romanı sunî kabuktan ayırıp ona doğal bir nitelik kazandırsa da olayın bakış açısı sınırlı olduğu için, okuyucunun gerçeği tahlil etmesi pek kolay olmaz.

*"Otomobilde Zeki Ekiz'den son duyduklarım, doktorların yoğun bakımda yatan Dayım'a iki hafta dolaylarında ömür biçtikleriydi. Kısa ama doyurucu bir uykuya dalmışım."*[237]

*Ku(r)şun Lezzeti'*nde, karşımıza iki farklı anlatıcı türü çıkmaktadır. Son bölüm olan on birinci bölüme kadar, bize olan biteni anlatan tek anlatıcı Tolga Aydoğan'dır. Tolga, aynı zamanda hikâyenin sahibidir. Dolayısıyla on birinci bölüme kadar romanın anlatıcısı, birinci tekil şahıs anlatıcı; bakış açısı da kahraman bakış açısıdır. On birinci bölümde ise anlatıcı, üçüncü tekil anlatıcı bakış açısı ise ilahi bakış açısıdır.

---

[236] Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1,* bs.15, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017, s.47.

[237] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.14.

Tolga, içinde bulunduğu zamanı ve şahit olduğu, yaşadığı olayları, kendi ağzından, kendi algılayışıyla okuyucuya aktarmıştır. Yazar anlatıcının kullanıldığı bu bölümlerde, bahsi geçen anlatıcı türünün kısıtlı imkânlarına rağmen, anlatıcı, ete kemiğe bürünmüş gerçek/canlı bir kişi olduğu için anlatılanlar, gözlemlenenler, hissedilenler, tasvir edilenler son derece gerçekçidir. Fakat bunun yanında özneldir de.

*"Kalbinden eteklerine dek çirkin binalarla kentin şeklen kirletildiğini duyumsadığımda lise son öğrencisiydim."* [238]

*"Antika asansöre girerken, yorgun vapur kornaları uzun bir öğle uykusu için kışkırtmaya başlamıştı."* [239]

Birinci tekil şahıs anlatıcı aynı zamanda, okuyucuyla iletişim hâlinde olma, okuyucuya bir şeyler sunma, anlatma ve gösterme gayretindedir.

*"(V)olga'nın (p)eşine düşmeden, hadi size renkli komşularımı tanıtayım:"* [240]

Tolga Aydoğan, anlatıcı misyonunu on birinci bölümde bitirdikten sonra, bu noktada üçüncü tekil anlatıcı ve ilahi bakış açısı devreye girer. Üçüncü tekil anlatıcının sunduğu imkânlardan pek tabii yararlanmış olan Selçuk Altun, roman kişilerinin duygu yelpazelerine iştirak etmemizi sağlamıştır.

*"Ailesi ve Tolga'yı özlemeyip, Fenerbahçe'ye üzülmediğini fark eder. (Benliğini saran öfke ve intikamın direnç kıvamından memnundur.)"* [241]

---

[238] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.19.
[239] Altun, *age.*, s.26.
[240] Altun, *age.*, s.26.
[241] Altun, *age.*, s.156.

*"Serendipity'nin kilit personeli ve yağlı müşteri tabakasını derhal transfer edeceği kanısındadır."* [242]

*"Ağır bir borcu mu ödemenin huzuru içindedir."*[243]

Bu bölümde, olaylar sonuçlanır, roman kişilerinin dünyalarına girilir, hissettikleri, sezdikleri yorumlanır ve âdeta masalın nasihat bölümü gibi okuyucuya ders verilir. Fakat bu açık açık değil, sezdirilerek, kullanılan özdeyişlerle gerçekleştirilir. Bu sayede, romanın türünün niçin "Kıs(s)a roman" olduğu açıklığa kavuşmuş olur.

*"Bindiği huysuz minibüsün çamurluğundaki 'Yiğidin kendinden iyi dostu mu ola?' özdeyişini benimser."* [244]

*"Bagajında 'Zalimin Torpili Varsa Garibin Allah'ı Var' yazdığı için bindiği taksinin sümüklü şoförü (...)"* [245]

*Annemin Öğretmediği Şarkılar*'da, iki anlatıcı ve bu iki anlatıcının bakış açıları vardır. Anlatıcılar, hikâyelerini, birinci tekil kişi anlatımına başvurarak anlatmıştır. Anlatıcıların hikâyeleri farklı olsa da aynı olayda birleşmelerini ve bu olaya giden yolu iki farklı anlatıcının bakış açısından izlemiş oluruz. Bu sebeple romana hâkim olan bakış açısı, çoğulcu bakış açısıdır diyebiliriz.

*Senelerce Senelerce Evveldi* isimli roman, birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısına sahiptir. Bir anlatının yapısal omurgasını oluşturan anlatıcı

[242] Altun, *age.*, s.160.
[243] Altun, *age.*, s.161.
[244] Altun, *age.*, s.158.
[245] Altun, *age.*, s.159.

ve bakış açısı unsuru bu romanda da önemli bir konumdadır. Kendi yaşam deneyimlerini anlatan anlatıcı, metin aracılığıyla okuyucuyla iletişim sağlıyor ve kendi sesini duyuruyor. Böylelikle samimiyeti ve canlılığı artan roman, okuyucuya daha gerçek duygularla yaklaşmış oluyor.

*"Uzun saçlı, şık bir genç adam sinirli hareketlerle sağımdaki koltuğa oturunca irkilmiştim. On üç saatlik gece uçuşu sıradaşımı izlemeye başladım; ön koltuk cebindeki dergiyi karıştırıp sıkılmış, sonra onu yelpaze niyetine sallarken burnuma ter ve alkol kokusu gelmişti."* [246]

*"Beş yıldır İstanbul'a gidememenin acısını sözde çıkarmak için Türkçe romanlar okuyorum. Arjantinli Borges ve Cortazar'ı Türkçelerinden okurken aldığım tat bambaşkadır…"* [247]

Birinci tekil şahıs anlatıcı ile meydana gelmiş olan *Bizans Sultanı* adlı roman, kahraman bakış açılı anlatımla sunulmuştur. Yazarın kullanmış olduğu anlatıcı ve bakış açısı sayesinde romanda geçen olayların nedensellik bağı birinci ağızdan aktarılmıştır. Böylelikle kendini tanımaya çalışan ana karakterin yüzleşmesini daha net ve daha samimi ifadelerle görme imkânı yakalamış oluruz. Aynı zamanda, bu anlatıcı ve bakış açısının sağladığı faydalara, anlatıcının yaşadığı olayı öykü zamanından yorumlayarak aktarması sonucu ana karakterin yakından tanınmasını da ekleyebiliriz.

Ana karakterin geçmiş ve bugünü arasında kurulan bağda anlatıcının varlığını yakından hissederiz. Çünkü kendini anlatır, deneyimlerini, fikirlerini, öğrendiklerini olay zamanının içine girerek okuyuculara sunar.

---

[246] [246] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s. 104.

[247] Altun, *age.*, s.104.

*"Bu kez Hoca Çakır Caddesi boyunca güdük bir yokuş tırmandım. Dev bir perdeyi andıran surlardan bir kesit atlarsam, denklemin bir ipucunu ıskalamanın endişesi içindeydim."* [248]

*"8 Aralık gecesi Hayal'in yaş günü yemeğinden dönüşte tatlı bir yorgunluğun keyfini sürüyordum. Kız kardeşim armağanı Chopard kol saatini görünce boynuma sarılıp, 'Sen abilerin en iyisisin. Sen dünyanın en mükemmel kızlarına layıksın' diye çığlık atmıştı. Onun coşkulu hallerini izlerken kendi coşku özürlülüğüme gülerdim."* [249]

*Ardıç Ağacının Altında* romanı, çoğul anlatıcı ile oluşturulmuş kahraman bakış açısına sahip bir romandır. İlk iki bölümde karakterler kendi seslerinden konuşup kurgunun entrik yapısını şekillendirmiş ve anlatımı zenginleştirmişlerdir. Bu iki bölümde kahramanlar duygu ve düşünce dünyalarını ayrıntılı bir dikkatle gözler önüne sermiştir. Böylelikle bireysel ve öznel özellikler gösteren her bölüm, romanda geçen ana karakterlerin daha iyi tanınmasını sağlamıştır.

Erkan Sipahi'nin kuzeni Zihni'nin anlatıldığı üçüncü bölüm ve Erkan'ın çalışanı Ekrem'in anlatıldığı dördüncü bölümde ise üçüncü tekil anlatıcı ve ilahi bakış açısı görülmektedir. Böylelikle roman çoğulcu bakış açısı özelliği kazanmıştır. Bu sayede roman sabit bir odaktan uzaklaşmış, inandırıcılık hususu okuyucu üzerinde artırılmıştır.

*"Bilinçsizce volta atmaya başladım. Tempom arttıkça bir kaşıntı silsilesi tüm bedenime yayılıyordu. Aklıma ilk gelen, mini-bardaki minik şişeleri kendime gelene dek içmekti. İkincisi biterken kapı zili çaldı. Buna sevinmiştim."* (Erkan)[250]

---

[248] Altun, *age.*, s.92.
[249] Altun, *age.*, s.134.
[250] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.5.

*"İlerde ne olmayı mı isterdim? Tabii ki, film yönetmeni! Fellini gibi küresel bir yönetmen olacak, önce küstah babamı utandıracaktım."* (Taner)[251]

*" Zihni, üzerindeki lağım kokusu gitsin diye ilk gün, saat başı yıkandı. Gittiği psikiyatrist geçirdiği travma için 'Çoğu geçer, azı kalır' demiş ve yaşamını yakın aile ortamında sürdürmesini önermişti."* (Zihni)[252]

*"Ekrem gözlerini açtığında bir hastane yatağına çivilenmiş gibiydi. Kıpırdayacak gücü yoktu ve gözlerinin çevreye alışması zaman alıyordur. Bedenini hissetmiyor, uzaklarda bir su sesi uykusunu getiriyordu."* (Ekrem)[253]

### 2.6. DİL VE ANLATIM

Edebî metinlerin zemininde yer alan dil ve üslup özellikleri, romancının okurla iletişim kurarken kelimelere yüklediği anlamlarla değer kazanır. Bu metinler, edebî nitelikle oluştukları için, günlük dilden uzaktır.

"Kâinatta bütün şekiller, görüntüler, eşyalar, hareketler, olaylar, durumlar, sesler, kokular, bir ifade içindedir. Bizim için obje, unsur, eleman, faktör, değer, veri diyebileceğimiz her uyarıcının bir ifadesi vardır. Kelimeler, bunları, kendine has bir ifade tekniğiyle muhatabına duyurur." (Önal, 2008: 24)

Dil ve üslûp özelliklerini kullanarak her romancı, kendine bir ifade alanı yartmış olur. Bu alanda romancının iç dünyasını ve psikolojik dünyasını tanımış oluruz. Selçuk Altun'un romanlarını dil ve üslûp yönünden inceleyeceğimiz bu bölüm de yazarın romancılığı hakkında bizlere önemli ipuçları sunacaktır.

---

[251] Altun, *age.*, 128.
[252] Altun, *age.*, 205.
[253] Altun, *age.*, 223.

Yazar, her romanında oynamış olduğu dille anlatımın sınırlarını sonuna kadar zorlamıştır. Dile hâkimiyetini okuyuculara hissettirdiği satırlar, kelime oyunlarını kaldırabilecek niteliktedir. Yazarın hemen her romanında kelime oyunlarının vasıtasıyla kullanmış olduğu bu şiirsel dil, ironik bir üslûpla birleşmiş ve yazarın imgelerini, kısaca edebiyat dünyasını açığa çıkarmıştır.

*"Ben, şimdilik, gönülsüz komiler gibi süzülen yapay hostes (t)akımına dayanamıyorum…"*[254]

*"William Saroyan'la Ohannes Yetvaryan'ın ikinci ortak özelliği Bitlik kökenli olmalarıydı ve Saroyan okurunun unutamayacağı üzere o, California eyaletinin Ermeni göç-kenti Frenso'da doğup, büyümüş ve (s)aklanmıştı."*[255]

Kelime oyunlarını ve melez kelime oluşumlarını parantez kullanarak yapan Selçuk Altun bu sayede ironisini de gerçekleştirmiştir. Bu sayede yazar serbest çağrışımların önünü açmış ve okuyucuya yorum yapma imkânı tanımıştır.

Selçuk Altun, bilgi birikimine, kelime hazinesine ve ruhsal derinliğine rağmen süslü ve ağır söyleyişten uzak kalmıştır.

## 2.7. ANLATIM TEKNİKLERİ

Selçuk Altun, romanlarında birçok farklı anlatım tekniği kullanmıştır. Bu teknikleri önem sırasıyla ayrıntılı inceleyecek olursak ilk olarak inceleyeceğimiz *Yalnızlık Gittiği Yoldan Gelir* eserinde iç monolog tekniğini ele alabiliriz. Romanın ana karakteri Sina, hem dayısıyla olan vicdanî hesaplaşmasını som bir zihinle

[254] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.87.

[255] Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.99.

düşünebilmek, hem de dayısının ölümünü beklemek üzere gittiği Pera Palas Oteli'nde yoğun bir tefekkür duşuna girer. Bu sırada zihninde olup biten her şeyi de okuyucusuyla paylaşır. Sina'nın zihni; psikolojisi ekseninde, tüm ayrıntılarıyla sunulur. Sina, içinde yaşadığı tüm gelgitlere okuyucuyu da dâhil eder. Bu teknik bize, Sina'nın içsel deneyimlerine şahit olabilme imkânı sunar. *"Çela (Raşel Kanetti), yaşamımdan çıkarmayı becerdikten sonra aklımdan çıkaramadığım eski sevgilim, kim bilir hangi önemli müzenin kuytu bir köşesinde Horowitz dinleyip, Louis Glück'ten şiirler okuyup hem kendinden hem de benden kaçmakta."*[256]

Pasajda işaret edildiği gibi Sina'nın iç dünyasının tezahürüne şahit olup duygu dalgalanmalarının ayırdına varırız. Dil bilgisi, mantık ve zaman kurallarına uygun olarak oluşturulan bu tekniği daha iyi anlamak adına bir pasajla daha örnekleyebiliriz:

*"Her 'dolu' olduğunu sanan genç kız gibi 'zor'u mu oynuyordu? Hemen yanıtını duymak istediğim bir soru uğruna aldırmamaya çalıştım."*[257]

Romanda yoğun olarak kullanılan bir başka anlatım tekniği de tasvir metodudur. Romanın büyük çoğunluğu tasvirden oluşmuştur da diyebiliriz. Sina'nın geçmişte bulunduğu her mekân, her durum en ince ayrıntısına kadar tasvir edilmiştir. Sina, anlattığı nesne ve mekânlara âdeta nefes üfleyip onlara, okuyucuların görüngü düzleminde ulaşıp algılayabileceği birer hüviyet kazandırmıştır. Yazar, bu somutlaştırma işlemini romanın akışına tamamen yedirmiştir. Hâl böyle olunca Sina, başarılı bir gözlemci ve anlatıcı konumunda var olmuştur:

*"Dinlenmek için penceremden bıkmaksızın seyrettiğim dev bahçenin ortasındaki oval süs havuzunun çevresinde bir pastaneye yetecek sayıda hasır*

[256] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.7.

[257] Selçuk Altun, *age.,* s.102.

*koltuklar, masalar ve sehpalar bulunurdu. Havuza komşu çiçek tarlasındaki favorilerim mor ve kırmızı şarap rengi hercailerdi. Sonra simetrik sıralı dut, nar, karaca erik, ayva ve uğur-kayna-ğı iğde ağaçları ve maalesef domates, salatalık ve biber tarlacıkları. Bahçenin girişi bahçıvan, bekçi ve kâhya Sürmeneli Emir Erim'in tek katlı konutuyla başlardı ve- binlerce roman ve filmde olduğu gibi- eşi Hatice ve ilkokul terk yetişkin kızı Sadiye'yle birlikte köşkün ve yaşamımızın vazgeçilmez parçalarıydılar."*[258]

Romanda sayısız nesnel ve öznel tasvir kullanılmış ve bu tasvirler zaman zaman iç içe geçmiş bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Yazar, salt mekân tasviri değil kişi tasvirlerine de oldukça sık başvurmuştur. Böylelikle yazar romanı, okunabilmenin yanında izlenebilir kılmış ve karakter çizimi gerçekleştirerek hikâyenin karakter-olay bağını kuvvetlendirmiştir.

*"Zamanın sanki unutmaya çalıştığı sessizlik beldesi Hakkâri'ye doğa da anlayışlı davranmamıştı. Dağlar on bin kişinin bir arada yaşamasını sağlayacak bir düzlüğe bile izin vermemişlerdi, il merkezini oluşturan beş ayrı mahalle birbirini karşı tepelerden görebilen komşu köyler gibiydiler."*[259]

*"Genelde şık siyah deri yelek, pantolon ve çizmeyle gezer, oyun sırasında sinirlenince boğuk sesiyle şarkı söyler gibi Fransızca küfür etmeye başlardı. Bir kez Hong Konglu erkek partnerinin suratına elindeki kâğıtları fırlatıp üstüne yürümüştü. İçten, mert, kültürlü, yaşam dolu ve güçlü bir kişiliği vardı."*[260]

*"Konuşmamın son kısmında dayanamayıp Harrods etiketli ipek pijamasının yakasından tutup sarsmaya başlamıştım. Ağlayacak gibiydi, yakasını bıraktığımda panik içinde yataktan kalkmaya çalışmıştı. Aksayan ayağıyla şaşkın, topal bir sokak*

[258] Selçuk Altun, *age.*, s.31.
[259] Selçuk Altun, *age.*, s.22-23.
[260] Selçuk Altun, *age.*, s.53-54.

*köpeği yavrusu denli zavallıydı. Vedalaşma adına suratına tokat atma düşüncemden vazgeçip, dudaklarımın içini sarmış iri ve acımasız aftlara rağmen suratına cömertçe tükürmüştüm."*[261]

*"Anıtsal konağın geçici bir parçası olabilmek için ivedilikle Tünel'e dönüp, Demet Medet'in karşısına sanat ve edebiyat sorularını yanıtlamak üzere mevzilenmiştim. İlk soru niyetine önüme konan renkli fotoğraftaki tabloyu görünce, sevinerek şaşırmıştım; ressamını söylemem gereken tablo annemin lise öğrencisiyken kopya ettiği ve evi terk edene dek yatağımın karşısında asılı duran Siyah Fon Önünde Kitap Okuyan Kız isimli tabloydu."*[262]

Yukarıdaki pasajlarda görülen tasvirler roman boyunca işlevsel olarak kullanılmıştır. Pasajlardaki nesnel ve öznel tasvirlerin bir arada bulunması hikâyeye derinlik ve bütünlük katmıştır. Aynı zamanda okuyucu bu tasvirler yardımıyla Sina'nın ruh dünyasına dair çıkarımlarda da bulunabilir; Sina'nın çevreye nasıl baktığına, insanları nasıl gördüğüne ve karanlık ruh dünyasında aşmaya çalıştığı güven erozyonuna, Sina'yı yaşama hazırlayan ortamın bilgi birikimine yakından şahit olabilir.

Romanda kullanılan bir diğer anlatım tekniği olan mektup da romanın macera dokusu kazanmasına yardımcı olmuş, okuyucuyu saran merak duygusuyla romanı bambaşka bir noktaya taşımıştır. Sina'nın selefi Ohannes Yetvartyan'ın, köşkün belli noktalarına bırakmış olduğu ironik ve sarkastik içerikli mektuplar, romanı aile dramı çerçevesinin dışına çıkararak, romana polisiye bir nitelik kazandırmış, anlatıma ve hikâyeye zenginlik katmıştır. Romanda anlatım tekniği değişirken, anlatıcı da değişmiş ve böylelikle roman, birden fazla bakış açısı kazanmıştır.

---

[261] Selçuk Altun, *age.*, s.131.
[262] Selçuk Altun, *age.*, s.133.

Ohannes Yetvartyan, mektup aracılığyla yeni kiracısı Sina'ya özyaşamöyküsünü anlatır, kendisini tanıtır. Bu mektuplar Sina'ya, onu yepyeni maceraların beklediğini muştular. Sina bu mektupta yazılanlardan yola çıkarak Ohannes Yetvartyan'ı keşfe çıkar. Onun sapkın hazlarından en sevdiği renge, en sevdiği yazar/ ressama kadar Ohannes Yetvartyan'ı tanıma imkânı yakalayan Sina, dayısına duyduğu öfkeyi ve ayrılık acısını bu sayede ertelemiş olur. Sina bu mektuptan oldukça fazla etkilenmiş ve mektuba kutsiyet atfetmiştir.

*" Mektubu bitirdiğimde üç ciltlik, yoğun bir özyaşamöyküsü okumuşçasına yorulduğumu duyumsamıştım. New York dönemimde kim bilir, kaç kez daha okuyacağım soylu mektubu özel kutusuna yerleştirdim."*[263]

Ohannes Yetvartyan, mektup aracılığıyla Sina'ya bazı talimatlar verir. Ve kurguladığı bir oyunla, Sina'nın talimatları yerine getirip getirmediğini izlediğini Sina'ya yine bir mektupla ulaştırır.

Romanda mektup yazan yalnızca Ohannes Yetvartyan değildir. Sina'nın dayısı Halis Silah da Çela'ya, vicdan azabının zehrini tükürdüğü bir mektup yazar. Bu mektupta Halis Silah, yeğeni ve Çela'dan hem özür diler, hem de ölmek üzere olduğunu bildirir. Bu mektup Sina ve Çela tarafından bir günah çıkarma hamlesi olarak yorumlanır ve önemli bulunmaz. Daha doğrusu tesiri yoğun olmaz. Sina, okuduğu diğer mektupların etkisi altında kalarak bu mektuptan da bir aksiyon, bir giz çıkarmaya çalışır. Fakat mektup, irdelenmeden bırakılır. Dolayısıyla bu mektup romanın aksiyonunu etkileyecek bir ölçüte ulaşmaz.

Sina ve Çela'nın tanışmasına olanak sağlamış isim Barbara da mektup yolunu seçer hislerini açıklamak için. Bu mektubun romandaki fonksiyonu romana

[263] Selçuk Altun, *age.*, s.159.

macera dokusu katmasından ziyade Barbara isimli kişisinin iç dünyası ve hislerini açığa vurmasını sağlamasıdır. Bir iç dökümdür. Barbara'nın en samimi sesidir.

Romanda kullanılmış bir anlatım tekniğine daha rastlarız. Bu teknik diyalog tekniğidir. Diyalog tekniği, romanda az sayıda kullanılmış olsa da, romana akış ve güç kazandırdığı yadsınamaz bir gerçektir. Bunların yanında bu teknik, konuşmanın organik yapısını da romana yansıtmıştır.

*'' Amcam 'Birader, Allah kurtarsın' deyince 'Ne?' dedi.*

*'Ersin önemli bir iş için Kader Ant'ı arıyoruz' dedim.*

*'Ne bileyim ki nerededir Abi,' dedi.*

*'Babanla taşınmasına yardım etmişsiniz. Adresini tarif edebilirsen sana peşin tam bin dolar ödeyeceğim.'*

*'Ortaköy'e falan mı ne gitmiştik, galiba'*

*'Daha iyi tarif edebilecek bir şeyler anımsamaya çalış, ne olur?'*

*'Abi, siz yine bana salak diyeceksiniz ama o günden tek aklımda kalan Kader Hanım'ın arada bir sol başparmağının dışıyla burnunun ucunu üç kez arka arkaya kaşımasıdır' dediğinde Kader Ant'ı bulmuştum.*

*'Aferin Ersin' dedim coşkuyla. 'Sana salak demeyeceğimiz gibi hemen bin dolar ödeyeceğiz.'*

*'Abi' dedi, 'Bin dolar, yüz mark falan eder mi?''* [264]

Mehmet Tekin'in de dediği gibi gizli olanı ifşa etmek diyalog tekniğinin birincil görevidir.[265] Yukarıdaki alıntıda da, Ersin isimli kişiye aslında neden 'salak' denildiği, Ersin'in son sorusuyla açıklığa kavuşur. Bunu anlamamızı sağlayan ise

264 Selçuk Altun, *age.*, s.199-200.

265 Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1,* bs.15, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017, s.277.

kullanılan diyalog tekniğidir. Aynı zamanda Sina karakterinin sosyo-ekonomik gücünü de bu diyalogdan rahatlıkla anlayabiliriz.

*“ ‘Yoksa Iris Murdoch en sevdiğin yazar mı?’*

*'Muriel Spark ve Marguerite Yourcenar’la birlikte, evet.’*

*‘Onun yaşamının en büyük aşkının Elias Canetti olduğunu biliyor muydun?’*

*‘Hayır.’*

*‘O zaman Elias Canetti’nin ailesinin Edirne kökenli olduğunu, ortaokulu bitirene dek Osmanlı pasaportu taşıdığını ve sinirlendiğinde ninesinden öğrendiği Türkçe küfürlerle rahatladığını da bilmiyorsundur’ demek zorunda mıydım?”*[266]

Bu alıntıdaki diyalog ise Sina’nın, roman boyunca anlatılan estet ve bibliyoman özelliklerini berkitir mahiyettedir. Aldığı eğitime ve bilgisine güvenen, güvendiği bilgisinin ezici üstünlüğüne inanan, zaman zaman da ukala davranışlar sergileyen Sina’nın karakter özelliklerine bu sayede ulaşmamız sağlanır. Bu bilgiler ışığında diyebiliriz ki romanda kullanılmış olan diyalog tekniği bütünü etkileyecek güçte olmasa da zemine ulaşıp, karşılaştırma ve tahlil olanağı sunma hususunda önemli bir noktada durmaktadır.

İnceleyeceğimiz bir diğer roman ise *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca*’dır. Yazar, kahraman anlatıcının sunduğu imkânlardan faydalanarak güçlü ve zengin bir anlatım sağlamıştır. Okuyucular olarak bizler, böylelikle, hem Sina’yı daha iyi tanıyor, onu kendi ağzından dinleyerek anı formundaki bir eseri, doğallığıyla yorumlama şansı elde ediyoruz. Hikâyeye, olaya gerçekçi bir bağ ile yaklaşma ve odaklanma şansı, kahraman anlatıcının bize sunduğu imkânlardır.[267]

266 Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.159.

267 Otobiyografik karakterli bakış açısından yazılmış metinlerde kahraman-anlatıcı hem vak’anın yaşandığı devirdeki halini, hem ferdi geçmişini hem de anlatma zamanına ait dikkatlerini

*"Yalnızlığın sırrını çözmek üzereyken iki kadın arasında bocalamam kitaplar yüzündendir. Kitaplar yüzündendir rahmetli Dayım'ın Yeniköy'deki yalısından kaçıp, inrihar ettiğini sandığım Ohannes Yetvartyan'ın (O.Y.) Fatih'teki konağına sığınmam. Çela (Raşel Kanetti, Oktay Rifat'ın ölümünden sonra keşfettiğim gözde şairim Louis Glück yüzünden yaşamıma girmişti. Beni gözaltında bunaltıp, ülkenin Thomas Jefferson'ı niyetine programlamak isteyen Dayım'ın planlarını Musevi'yle birliktelik bozduğu için Çela'yı doyamadan yitirdim."*[268]

Yazar, tasvir anlatım tekniğine diğer kitapta olduğu gibi bu kitapta da oldukça sık yer vermiştir. Sina, bulunduğu çevreyi ve iletişime geçtiği kişileri büyük bir dikkatle izler ve bizlere sunar. Bu imkânı yaratan ise hiç şüphesiz, kahraman anlatıcının gözlem yeteneğinin satırlara aktarılmasının doğallığıdır. Tasvir ve gözlem birbirini bu romanda tamamlamış, var olan her şey Sina'nın gözünde yeniden biçimlenmiş ve okuyuculara aktarılmıştır. Romanda kullanılan tasvir tekniği iki şekilde çıkar karşımıza. Bunlar, kişi ve mekân tasvirleridir. Çoğu zaman birlikte, iç içe geçmiş bir şekilde işlenmiş bu tasvirler, romanın başlangıcından itibaren yoğun bir şekilde bizi karşılar.

*"Essex kırsalında ruhsuz bir benzin istasyonunda ihtiyaç molası verdik. Katran aromalı restoranda belki de içmek zorunda bırakıldıkları kahve bulamacı yüzünden bilumum müşterisinin yüzü asıktı. Kiraladığım otomobilin Jamaikalı ama minyon şoförü James'i birlikte kahve içmeye talimat yoluyla ikna edebildim. Her aşırı terbiyeli hizmet sektörü emekçisi denli hüzünlü ve tedirgin bir yüzü vardı."*[269]

---

nakledebilir. (…) O, eserin vak'asını hem yaşayan, hem de değerlendirerek anlatan insan durumundadır. Vak'nın kahramanlarından biri olması, onun vak'a zincirinin meydana geldiği anda neler düşündüğünü, neler hissettiğini, çevreyi, insanları nasıl değerlendirdiğini bilmesine imkân verir. Hasan Boynukara, *Roman'da Bakış Açısı ve Anlatılış*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1997, s.36-37.

268 Selçuk Altun, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017, s.5.

269 Selçuk Altun, *age.*, s.68.

*"(...) Onun giriş katını işgal ettiği üç katlı bina; sokaktaki sıvasız, gri tuğlalı ve iki yüzyıllık çirkin sıraevlerin sondan ikincisiydi. Güdük sokaktaki tüm giriş katları hantal ve işlevsiz cumbalarla kökten katledilmişti. Kişiliksiz ve kirli cephelerine, iğreti yağmur boruları gerekli son darbeyi vuramayınca, klostrofobik kapıların rüküş yapay bitkileri andıran bodur ağaçlar serpiştirilmişti."*[270]

*"(...) İşbu ikilemin tedirginliği bedenimi sarmadan, kol boyu uzaklığındaki giriş katının cumbalı penceresi hızla açıldı ve iğreti tül perdenin arasından II.Ramses'imtrak, 40-45 yaşlarında kibirli bir erkek kafası uzandı."*[271]

Romanda yoğun olarak kullanılan ve önem teşkil eden bir başka anlatım tekniği de monolog tekniğidir. Yazarın bu tekniği kullanmasında hiç şüphesiz, anlatıcı olarak, kahraman anlatıcıyı tercih etmesinin etkisi vardır diyebiliriz. Bu teknik sayesinde romandaki şahısların kendi iç seslerinden ve psikolojilerinden olaylara yaklaşımlarına şahitlik etmiş oluyoruz.

*"Huzur bulmak adına mı içgüdüsel inatla okyanus, deniz, ırmak veya göl kıyılarına sığınırım? Uğramadığım liman hatta iskele kalmış olabilir mi? Akranlarımın oyuncak kavgası yaptığı dönemde ben, Hazar Denizi olmazsa Urmiye gölüne götürülmek adına kapris yapardım.*

*(...)*

*Karmaşık duygularla izlediğim monolog sonunda bitmişti."*[272]

*"Yatağın ucuna oturdu, 'On dakikan daha varsa ilginç bulabileceğin bir öykü anlatacağım' deyip tüm kadınlar gibi yanıt beklemeden anlatmaya girişti:"*[273]

---

[270] Selçuk Altun, *age.*, s.70.
[271] Selçuk Altun, *age.*, s.70.
[272] Selçuk Altun, *age.*, s.28.
[273] Selçuk Altun, *age.*, s.91.

Bir önceki roman *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir*'de görmeye alışık olduğumuz gibi, bu romanda da kurgunun önemli bir yükünü sırtında taşıyan teknik, mektup tekniğidir. Mektup tekniği, romanın giz dokusunu süsleyen ve destekleyen bir teknik olmuştur. Sina'ya ulaşan her mektup, yeni bir maceranın, yeni bir sırrın habercisi olur. Sina, eline geçen her mektup sayesinde yepyeni serüvenlere atılmış, tanıdığı insanların hayatlarındaki anlamı ve özü aslında mektuplarla yakalamıştır. O.Y.'den başlayıp İris'e uzanan mektuplar, Sina'nın gösterdiği sabra da işaret eder. Gerçeğin arayışında olan Sina, peşine düştüğü gerçeklere daima mektuplar vasıtasıyla ulaşır. Aynı zamanda mektup tekniği, romanda önemli işlevlere sahip isimlerin yaşamlarına dair ipuçları yakalamamızı sağlamıştır.

*"Sevgili Sina,*

*Koleksiyonuna yeni bir intihar mektubu eklemek üzeresin."*[274]

*"Oğlum Sina,*

*Bu mektup eline geçmişse, NE YAZIK Kİ, artık görüşemeyeceğiz demektir!*

*Kaçarak ve saklanarak yaşama nedenimi özetleyerek başlıyorum."*[275]

*"En sevgili Larry,*

*Son mektubumda tensel temasın hazzı yerine, belki de kurtuluşuma kaçışın izlerini bularak şaşıracaksın."* [276]

Yazarın bir diğer romanı olan *Ku(r)şun Lezzeti* de, oldukça dikkate değer anlatım tekniklerin içermektedir. Bu doğrultuda ele alacağımız ilk teknik kuşkusuz otobiyografik anlatım tekniğidir. Selçuk Altun, kendi hayatından parçaları, romanın

[274] Selçuk Altun, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017, s.63.
[275] Altun, *age.*, s.108.
[276] Altun, *age.*, s.128.

ana karakteri Tolga'nın hayat hikâyesine katarak kurguya dâhil etmiştir. Doğmuş oldukları coğrafya, okudukları okullar, meslekleri ve ilgi alanları Tolga ve yazar, Selçuk Altun'un bir ara kesitidir diyebiliriz.

*"Samsunluyum diye Diyarakırlılar tarafından 'Lazoğlu' diye hırpalanmadım."* [277]

*"(...)Columbia'nın işletmecilik bölümüne kısmi bursla kabul edilmiştim."* [278]

Romanda önem arz eden bir diğer anlatım tekniği ise, post-modern romanlarda görmeye alışkın olduğumuz montaj tekniğidir. Romanın yazılış amacına uygun ve romanın konusunu destekleyen, zaman zaman bir başka eserden orijinal hâliyle kopyalanmış, zaman zaman da dönüştürülerek aktarılmış olan metinler, anlatıma güç katmıştır.

*"Haftasonları, ekleriyle birlikte 5-6 gazete alıyorum, pek çok insan gibi. Eskiden bu gazeteleri hızla katettikten sonra, siyahlaşan parmaklarım yüzünden, hemen ellerimi yıkardım. Şimdi bu yetmiyor: Gidip bir de başımı yıkıyorum."*

*Cüz. Enis Batur"* [279]

*"Sana bir de havadan baktım nüfusun yüzde 20'sini barındırıp vergilerin yüzde 42'sini ödeyen, gazetelerin yüzde 40'ını ve edebiyat kitaplarının yüzde 50'sini alan aziz İstanbul; ruhun ve bedenin varoşlaşmıştı."* [280]

---

[277] Selçuk Altun, *Ku(r)şun Lezzeti,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.11.

[278] Altun, *age.*, s.13.
[279] Altun, *age.*, s.89.
[280] Altun, *age.*, s.135.

*“ Kadeş nasıl tarif edilir*

*Tarihten ikmale kalmış bir halka”*

*‘Barış Mümkündür’, Hüseyin Ferhad ”* [281]

Romanın mesajını destekleyen ve romanda önemli ölçüde kullanılan pastiş ve metinler arasılık anlatım tekniğini ele alacak olursak; Tolga’nın fedaisi Davut’un, bir İnce Memed misyonuyla romanda yer almış ve romanın finalini, okuyup çok etkilendiği İnce Memed dürtüsüyle yapmış olması doğal olarak bizleri Yaşar Kemal’in İnce Memed eserine yönlendirir. Romanda anlatılmak istenen düzen, sistem ve adalet anlayışı; buna boyun eğmeyen ve kaybolduklarına inandıkları adaleti yerine getirmek için uğraşan ve savaşan roman kişileri, bize modern bir İnce Memed örneği sunmuştur diyebiliriz.

*“ ‘Sabret, Davut Sabret’ dedim. ‘Önümüzdeki ay orada İnce Memed 5 şiddetinde deprem olacak ve belki bir yürekli yazar çıkıp;*

*İstanbul’un ortasında teslim aldılar/Kara toprak altında unuttun beni diyerekten bir destan yazmaya koyulacak…’ ”*[282]

*Annemim Öğretmediği Şarkılar* romanında kullanılmış olan anlatım tekniklerine geçecek olursak öncelikli olarak inceleyeceğimiz, yazar Selçuk Altun’un sıkça kullanmayı tercih etmiş olduğu anlatım tekniği olan tasvirdir. Yazar bu teknik sayesinde anlatmış olduğu mekânlara ve kişilere sahihlik kazandırarak romana görünür olma özelliği vermiş olur.

*“Kitaplık raflarının varsa boş noktalarına serpiştirilen özgün ikonlar, İran işi gümüş vazolar, şişe içinde minyatür yelkenli, yarı çıplak su perisi bibloları, grotesk porselen figürler, dev bir arının hapsolduğu kehribar yumurta, sözlük rafına*

[281] Altun, *age.*, s.151.
[282] Altun, *age.*, s.150.

*kızıl enerji saçan lal kürecik, kurutulmuş üç deniz atı, yıkılan Berlin Duvarı'ndan 19.06.1990 tarihini havi moloz kütle ve naif Bizans sikkelerini de ilk kez müzesel ilgiyle izleyecektim."* [283]

*"Cam kenarındaki bölmelerden en genişi İz Bozok'a aitmiş. Oval masasına abanıp telefonla konuştuğunu görünce duraksadım. Çıkık alınlı, kısa saçlı genç kadının uzun esmer yüzü ve iri gözlerini iyi ki hızla izlemişim."* [284]

Selçuk Altun'un romanda önemli bir derecede kullandığı diğer anlatım tekniği ise özetleme tekniğidir. Özellikle anlatıcılar, tanıtacakları bir şahsı anlattıkları kısımda, onların nasıl bir hayata mensup oldukları, nasıl yaşadıkları ve kim oldukları özetleme tekniği ile anlatılmıştır.

*"İkinci katta, kösem Sultan'ın yirmi yıldır 50 yaşında gösteren kardeşi Mavracı Renan yaşar. Tescilli bekâr dünyaya sanki dalga geçmek için gelmiştir. Üniversite eğitimi için gittiği Paris'ten beş yıl sonra ikinci sınıf öğrencisi olarak dönmüş, kamu kuruluşları özel makamlarında nerdeyse çalışmadan emekliye ayrılmıştır. Ablasıyla sürekli küstür. Yetenekli bir palyaço ve illüzyonist olduğunu sanır. Telli sazlar onarımı için atölye diye hazırlattığı giriş katı, süfli kumarbazların buluşma merkezidir."* [285]

Selçuk Altun, tıpkı *Ku(r)şun Lezzeti*'nde olduğu gibi bu romanda da çok sayıda montaj tekniğine yer vererek anlatılan bölümlere ve romanın geneline bütünlük kazandırmış, hikâyenin anlam olarak tamamlanması sağlanmıştır. Romanda kullanılan montaj tekniğine genel olarak Bedirhan'a ait olan bölümlerde rastlıyoruz.

---

[283] Selçuk Altun, *Annemin Öğretmediği Şarkılar,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s.39-40.

[284] Altun, *age.,* s.91.

[285] Altun, *age.,* s.47.

*"Enes'ten rivayet edildiğine göre Resullulah Aleyhisselam gazâ için yola çıktığı zaman şöyle buyururdu: 'Allahım! Sen benim destekçim ve yardımcımsın. Senin sayende çare düşünür, senin sayende saldırır, senin sayende çarpışırız.' " (Tirmizi)* [286]

*"Allah temizleri sever"*

*(Tevbe: 108)* [287]

*"Suç işleyen değil, ona sarılarak sürekli onu yaşayandır gerçek suçlu. Dolu dolu yaşama cinayeti yüzünden hepimiz suçluyuz."*

*Sunday After The War (1945), Henry Miller* [288]

Kalıp olarak aktarılan bu alıntılar, Bedirhan'ın dünya görüşünü, inancını berkitip bu gücü romanın dokusuna katmıştır.

*Senelerce Senelerce Evveldi* romanında ise yazarın kullandığı üst kurmaca tekniği romanın kurgusuna boyut, yazarın üslubuna da zenginlik katmıştır. Romanın sonunda göreceğimiz üzere yazar, metnin yazım sürecini, kurgu taslağını romanın içine yerleştirmiştir. Romanın başkarakteri Kemal Kuray'ın da, romanın yazarı Selçuk Altun'un da romanlarının başlangıcı aynı cümlelerle olmaktadır. Aynı zamanda Kemal Kuray yazmak istediği romanın ismini de paylaşır: Senelerce Senelerce Evveldi. Bu durum da kurgunun kurgusunun aktarıldığının, yani üst kurmaca tekniğinin bir göstergesidir.

*"Defteri açıp ilk sayfasına romanımın adını büyük harflerle nakşettim; SENELERCE SENELERCE EVVELDİ.*

---

[286] Altun, *age.*, s.33.
[287] Altun, *age.*, s.75.
[288] Altun, *age.*, s.135.

*İlk sayfayı besmeleyle çevirdim. Artık sağ elimin işine karışamazdım;*

*'Gelecek geçmişi aratmayacak' diyor İçimdeki Ses. Ona inansam mı?"* [289]

Ele alacağımız bir diğer anlatım tekniği ise özetleme tekniğidir. Romanda hayat hikâyelerinin kendi ağızlarından dinlediğimiz her karakterin tiradında bulunan bu teknik, kahramanları yakından tanıyabilme imkânıyla birlikte okuyuculara olacakları sezebilme gücü de veriyor. Özetleme tekniğinin bir çeşidi olan zaman atlaması[290] özelliğiyle sunulan anlatımlar romanda önemli bir hacim kaplamaktadır.

*"Ben üç yıl içinde doktoramı tamamlarken, o sonunda karısından kurtulan sevgilisiyle evlenip iki yıl sonra boşanmıştı"* [291]

*"Nalan'la aykırı zamanlarda, aykırı araçlarla Trabzon'dan Ankara'ya geldik. Kurtuluş'ta, mert bir süvari albayın kiracısı olduk. Soyadımı değiştirir değiştirmez evlendik. Nalan Dil Tarif Coğrafya Fakültesi'nde öğrenciydi. Ben de Fransızca bölümüne girdim. 1957 güzünde oğlumuz doğunca, kayınvalidemle görüşmeye başladık."* [292]

İnceleyeceğimiz son anlatım tekniği olan, metinlerarası göndergeleri taşıyan montaj tekniği, romanı birçok edebî eser alıntılarıyla süslemiştir diyebiliriz. Bununla birlikte Selçuk Altun'un romana eklediği bu alıntılar, romanın etki alanını genişletmek ve romanı bütünlüğe taşımak hususunda romana katkıda bulunmuştur.

---

[289] Selçuk Altun, *Senelerce Senelerce Evveldi,* Sel Yayınları, İstanbul, 2007, s.238.

[290] Özetleme yönteminin karakteristik yönünü en belirgin şekilde gösterdiği teknik öge, 'zaman atlaması'dır. 'İç zaman'ın geniş bir kesiti kapsadığı romanlarda sıkça başvurulan bu yöntem, figür(ler)de ve aksiyonel yapıda duygusal, düşünsel ve entrik yoğunluğun azalması ya da önemli bir yön değişikliğine uğramadan süregitmesi nedeniyle anlatıcının aktarmayı gereksiz gördüğü süreçlerde devreye girer. Hakan Sazyek, *Roman Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Hece Yayınları, İstanbul, 2015, s.325.

[291] Altun, *age.,* s.58.

[292] Altun, *age.,* s.90.

*"Onu iki kez okuma gereksinimi duydum:*

*ANNABEL LEE*

*Senelerce senelerce evveldi*

*Bir deniz ülkesinde*

*Yaşayan bir kız vardı, bileceksiniz*

*İsmi Annabel Lee,*

*(...)"*

*"Swann'ların Tarafı'nı açtım:*

*Uzun zaman, geceleri erkenden yattım. Bazen daha mumu*

*söndürür söndürmez, gözlerim o kadar çabuk*

*kapanıverirdi ki. 'uykuya dalıyorum' diye*

*düşünmeye zaman bulamazdım.*

*(...)"* [293]

*Bizans Sultanı*'nın anlatım özelliklerini ele alacak olursak ilk olarak inceleyeceğimiz anlatım tekniği; eserin post-modern etkiler göstermesine yardımcı olan parodidir. Tarihî bir gerçekliğin, hikâyenin fantastik denebilecek gerçek dışı öğelerle birleşip kurmaca bir dünya yaratmış olan *Bizans Sultanı*'nda yazar Selçuk Altun, sunduğu bu kurguyla okuyucuyu gerçeklik hususunda zaman zaman şüpheye düşürmüş[294] ve okuyuculara tarihî bir roman parodisi sunmuştur. Yaygın bir düşünce olarak parodi; bir eseri, gülünç yönleriyle tekrar yorumlayarak eleştirel, alaycı ve iğneleyici bir eser ortaya koymak için kullanılan bir yöntem[295] olarak bilinse de bir

[293] Altun, *age.*, s.186.

[294] "Kurmaca anlatılarda gerçek dünyaya yapılan kesin göndermeler öylesine iç içe geçer ki, romanda bir süre kaldıktan ve haklı olarak fantastik öğelerle gerçekliğe yapılan göndermeleri birbirine karıştırdıktan sonra, okur artık kesin olarak nerede bulunduğunu bilemez." Umberto Eco, *Anlatı Ormanlarında Gezinti,* bs.11, Can Yayınları, İstanbul, 2017, s.161.

[295] "PARODİ: (…) taklit etmek suretiyle meşhur bir eseri ve sanatkârını alaya alıp kusurlarını açığa vurarak komik duruma düşürmek; bir nevi, onu olumsuz yönde eleştirmektir." Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Sütun Yayınları, İzmir, 2014, s.465.

eserin, önemli, dikkat çekici, hayranlık uyandırıcı özelliklerini vurgulamak için bir saygı gösterisi olarak kullanmak için de tercih edilen bir yöntemdir.[296] Selçuk Altun da bu romanında hem Bizans İmparatorluğu'nun hem de Osmanlı İmparatorluğu'nun günümüze kadar taşınan medeniyetine, estetiğine ve zekâsına olan hayranlığını, kullanmış olduğu parodi tekniğiyle sunmuştur. Londra'daki bir kitabevinde okumuş olduğu XI. Konstantinos Palaeologos'un yaşamöyküsünü anlatan bir kitaptan etkilenip Bizans Sultanı'nı kaleme alan Selçuk Altun, bu kitabı hem bir saygı buketi hem de bir şükran kartpostalı olarak ifade etmiştir.[297]

*"Bizans'ın yorgun kalbi Sultanahmet Meydanı'na çıkarken atalarımın dökmüş olduğu ama sönmüş bir mayın tarlasında mı yürüyordum. Osmanlı camilerinde ikindi ezanı başlayınca ayak başparmaklarımı yere daha kuvvetli yapıştırırken omuzlarımı yukarı kaldırdığımı fark ettim."* [298]

Romanda, parodiyle birlikte Selçuk Altun'un kullanmaktan vazgeçmediği mektup ve betimleme gibi anlatım tekniklerini de görmemiz mümkündür.

Mektup tekniğini inceleyecek olursak; bu teknik romanın etkin bir çerçevesini oluşturuyor diyebiliriz. Romandaki olaylar, mektup tekniğinin çizdiği çerçevenin içerisinde meydana geliyor, ilerliyor ve devinim kazanıyor. Başkarakter Halâs'a hayatını değiştirecek teklif bir mektup vasıtasıyla iletilir ve roman böylelikle

[296] "Parodinin, komik ötesi yönünün vurgulanması 20.yüzyılın başlarında söz konusu olmuştur. 1915-1930 arasında etkinlik göstermiş olan Rus Biçimciliği ekolünün üyesi Yuri Tynyanov,1921 yılında yayımlanan çalışmasında 'parodi'nin *komikten ayrılabileceğini* (KET, 123) belirtir. Ona göre, *komik, genel olarak parodiye eşlik etmekle birlikte, parodinin kendisi* olamaz. Tynyanov, 'parodi'nin 'sonraki metin'de iki temel işlev gördüğünü ileri sürer. Bu bağlamda 'parodi' önce *edebi bir aracın mekanizasyonunu;* ardından da *mekanikleştirilen eski aracın da dâhil edildiği yeni malzemenin organizasyonunu* sağlar. Bundan ötürü 'parodi', *hem paradik, hem yaratıcı bir yöntem* (MET, 191) olma özelliği taşır. Tynyanov'un görüşünde 'parodi', bir üst paragraftaki vurgulanan, eski metne yönelik antipatinin yerine *"eski malzemeye yönelik saygı ve hayranlık* barındırır." Hakan Sazyek , *Roman Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Hece Yayınları, İstanbul, 2015, s.272.

[297] https://m.www.yenisafak.com/kitap/bizans-uygarligina (Erişim: 14.10.2019)

[298] Selçuk Altun, *Bizans Sultanı,* bs.2, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s.29.

başlamış olur. Bu sebeple romanın oluşumunda mektup tekniğinin önemli bir yeri vardır.

*"5 Haziran sabahı kuryeyle gelen zarfı açarken Asmara'ya gidemeyeceğim içime doğdu. Zarfın içinden düşen mor kâğıttaki davet gizemliydi:*

*Saygıdeğer Beyefendi,*

*(...)*

*Konu çok daha önemli ve size hayırlıdan öte haberlerim var."* (s.17)[299]

Bir iletişim aracı olan mektup, Bizans Sultanı'nda, karakterler arasındaki iletişimi sağlamakla birlikte, başkarakter Halâs'ı gerçeğe ve vadedilenlere bir adım daha yaklaştıran bir konumdadır.

Mektup, hem roman karakterlerinin iletişim ağıyla birlikte Halâs'ın atılacağı yeni maceraların sembolü; hem de bir mesaj ve kutsal bir statünün koruyucusudur. Aynı zamanda kullanılan mektup tekniği, roman boyunca merak duygusunun diri tutulmasını da sağlamıştır.

*"Sevgili Em,*

*Adrian bir yaşında. Bir ay önce yürümeye başladı. Bir gün seni ziyarete de gelecek,*

*İçtenlikle,*

*P."* [300]

*"Sevgili Mistral,*

*Yaşamıma bir kuyrukluyıldız gibi girip çıktın, başım hâlâ dönüyor. (...)"* [301]

[299] Altun, *age.*, s.17.
[300] Altun, *age.*, s.89.

Romanda sıkça kullanılan bir diğer anlatım tekniği ise betimlemedir. Mekânların önem ve değer taşıdığı bu romanda, betimleme tekniğinin sağladığı imkânla geçmişte Bizans Uygarlığı'na ait olan kentler ayrıntılarıyla anlatılırken bir yandan Osmanlı ve Bizans medeniyetlerini tanıyor, diğer yandan ise bu kentlere ait olan tabiat güzelliklerinin verdiği hazzı yaşamaya dâhil oluyoruz.

*"Antakya adı güzel Orontes (Asi) nehri sarmalında, MÖ IV. Yüzyılda var oldu. İsa'nın takipçileri orada 'Hıristiyan' adını üstlenip, bir mağarayı oyarak ilk kiliseyi kurdular. (...)*

*Bu satırbaşlarını antik Antakya gravürlerinin sanal defilesi izledi. Her karede bir masal-kent büyüsü duyumsadım. İçinden Antakya geçen Kavafis dizeleri mırıldandım. Kent merkezinde, Asi boyunca yürürken buna gereksinimim vardı. Çünkü heybetli nehir, cılız bir dereye dönüşmüştü. Yatağında, bir kanalizasyon veya endüstri atığı gibi umursamazdı."* [302]

*"İki kişinin yan yana sığmadığı sokaklar, bir tarihi fotoğraf albümünün sayfaları denli buruktu. Konut ve dükkânlar kentin minyatürsel dokusunu zorlamamıştı. Çarşıdan bir kesitte; berber, cami, tuhafiyeci, kitapçı ve fırıncı küreği atölyesi omuz omuzaydılar. Bir kavanoz silsilesinde tanıdığım tek ürün zeytindi. Onların yanında da beklemekten bıkmış terlikler diziliydi."* [303]

Selçuk Altun romanda, mekân betimlemelerinin yanı sıra kişi betimlemelerine de oldukça sık yer vermiştir. Böylelikle yazar karakterleri okuyuculara daha iyi tanıtmış ve okuyucuların karakterlere karşı bakış açısı kazanmasını sağlamıştır.

---

[301] Altun, *age.*, s.162.
[302] Altun, *age.*, s.99.
[303] Altun, *age.*, s.100.

*"On yaşlarında gösteren cılız bir kız çocuğu önüme dikildi. Üstündeki rengi atmış tişört le pazen pantolonu yatarken pijama niyetine kullandığına emindim. Kamuflaj niyetine mi üstüne geçirdiği siyah erkek ceketi bedenine iki ölçü büyüktü. Beyaz bir teni, uzun bir yüzü ve çağla yeşili gözleri vardı."* [304]

Romanda, karakter değiştikçe anlatıcının da değişmesi sebebiyle anlatım tekniği hususunda zenginlik de artmıştır.

İnceleyeceğimiz diğer anlatım tekniği, *Ardıç Ağacının Altında* adlı romanda kullanılan "geriye dönüş" tekniğidir. Romanın ana karakteri Erkan'ın, geçmişiyle yüzleşip, sırdaşı olan ardıç ağacıyla dertleşmesi romanın asıl atmosferidir. Dolayısıyla geçmişiyle yüzleşmesi, kullanılan geriye dönüş tekniği ile sağlanmıştır ve romanın bütününe hâkim olmuştur diyebiliriz.

Erkan, vicdanında aradığı sese ardıç ağacında cevap bulur. Tüm yaşamının dökümünü, ardıç ağacıyla dertleştiği esnada sunar hem kendisine hem de okuyuculara. Bu sebeple, kendisini bu duruma getiren aşamalara, yaşadıklarına açıklık getirirken yazarın kullanmış olduğu geriye dönüş tekniği, tıpkı Erkan'ın gibi olayların da büyüyüp, olgunlaşmasını ve birçok şeyi ispat etmesini gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda romanın taşıdığı psikolojik özellik, geriye dönüş tekniğiyle de[305]güçlendirilmiştir.

*"(...) Onu izlerken karar vermiştim, Tirebolu'ya gidecektim. Önce annemin ve dedemin mezarlarını ziyaret edecek, sonra ardıç ağacına sığınarak kendimle hesaplaşacaktım.*

[304] Altun, *age.*, s.174.

[305] Anlatıcının aynı zamanda figür –özellikle başkişi- olduğu romanda ise 'geriye dönüş', psikolojik bir boyut kazanır ve 'hatırlama'ya (flashback) dönüşür. Hakan Sazyek, *Roman Terimleri Sözlüğü,* bs.2, Hece Yayınları, İstanbul, 2015, s.140.

*(...) Adıyaman'ın Samsat'ında doğmuşum, kendimden başka Samsatlıya 60 yıldır rastlamadım. Anadolu bozkırında babamın her yıl tayini çıkar, annem ağlarsa yine sürüldüğümüzü anlardım."* [306]

İnceleyeceğimiz bir diğer anlatım tekniği ise, hem Zihni'nin hem de Ekrem'in 3.tekil kişi ağzından anlatıldığı bölümlerde kullanılmış olan "olay anlatımı" tekniğidir. Bu teknik, roman karakterleri ve merceği karakterin iç dünyasına çevirdiği için karakterlerin psikolojik dünyalarını görebilmemizi, onları tanıyabilmemizi sağladığı gibi romandaki olaylara nedensellik bağı da katmıştır.

*"Aşağıda beklerken yukarıdan izlendiğine emindi. Yukarı çağrıldı, merdivenleri çıkarken sağ eliyle tabancasını okşayarak sanki onu bir düelloya hazırlıyordu. Binada güvenlik kamerası olmamasına sevindi."* [307]

Romanda kullanılan bir diğer anlatım tekniği de, neredeyse romanın her bölümünde rastladığımız özetleme tekniğidir. Yazar Selçuk Altun'un çok sık kullandığı bu teknik, *Ardıç Ağacının Altında* romanında da kendini göstermiştir. Yan ve ana karakterler bakımından zengin olan romanda, onların yaşamlarında önemli yerlere sahip olan figürler, özetleme tekniğiyle tanıtılmıştır. Bu sayede roman karakterleri bütünüyle anlam kazanmış, onları hayata hazırlayan figürlerin hayat şartları, dünya görüşleri gözler önüne serilmiştir diyebiliriz. Bu tekniğin bir diğer artısı da olayların ve karakterlerin davranışlarının perde arkasını anlatması ve böylelikle gerçeklik algısını güçlendirmesidir.

*"Amerikalı Carl Tobey, okul açıldığından beri Samsun'daydı; kenti terk etmemiş, Türk hocalarla aynı maaşı alıp mesaisini sürdürmüştü. Orta yaşlıydı ve bekârdı, ortadirek bir evde otururdu. Okula aynı temiz giysilerle gelir, hafta sonları*

[306] Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017, s.210.

[307] Altun, *age.*, s.31.

*köyü kasketiyle dolaşırdı. Alçakgönüllü, nur yüzlü ve içten bir insandı. En yakın dostları köylüleri doğa ve öğrencileriydi."* [308]

*"Nergis Kopuz buyurgan ve titiz bir anneydi, oğlu hafifçe öksürse paniklerdi. Ekrem'in kemikleri kuvvetlensin diye sık sık yoğurtlu ıspanak ile kötü kokan yağlı etler yapardı."* [309]

Ardıç Ağacının Altında romanının karakterlerinin edebî, sinematografik ve siyasî yönlerini göz önünde bulunduracak olursak, inceleyeceğimiz bir anlatım tekniği de "epigraf" olmalıdır. Hemen her bölümün başında rastladığımız bu epigraflar, bölümün içeriğine göre çeşitlenmiş; anlatıma zenginlik katmıştır.

*"Ağzının ne kadar güzel olduğunu bilseydin / Görmeyeyim diye gözlerimi öperdin." Yannis Ristos* [310]

*"Ancak bir yara kendi sesiyle konuşur." Antonio Porchia* [311]

*"Tek kurtuluş: Bir başkasının yaşamı." Elias Canetti* [312]

[308] Altun, *age.*, s.232.
[309] Altun, *age.*, s.5.
[310] Altun, *age.*, s.13.
[311] Altun, *age.*, s.125.
[312] Altun, *age.*, s.201.

# SONUÇ

1950 yılında doğmuş olan Selçuk Altun, eser vermeye, roman türünün âdeta patlama yaptığı 2000'li yıllarda başlar. Gerçekten de bu yıllarda edebiyatımızda hem nitelik hem de nicelik bakımından roman türünde yüzlerce eser ve bir o kadar da yeni/genç yazar boy gösterir. Bu furya içerisinde farklı eğilimlerle ve arayışlarla da karşılaşılır. Bunu genellikle 1980 sonrası depolitizasyonunun yol açtığı bir durum olarak anlamlandırma ve adlandırma yaygın bir tavırdır. Ancak yine, 1980 sonrası ülkemiz edebî kamuoyunun çok yakından takip ettiği post-modern edebiyat anlayışının da bu noktada etkili olduğunu belirtmemiz gerekir.

Modernist romandan post-modern romanın imkânlarına doğru belirgin bir yönelmenin ortaya çıkışının, genel itibarıyla bireyselliğe bağlı otobiyografik bir anlatım, fantastik olguların kurmacayı belirsizleştirdiği/flulaştırdığı bir yaklaşım, çok katmanlı yapıların tercih edilmesi, parodi ve ironinin hâkim olduğu bireysel, toplumsal, politik ve ekonomik konularda eleştiri tonu yüksek bir roman atmosferi oluşturduğu görülür. Bu durumu *deneysellik* kavramı çerçevesinde açıklamak da mümkündür.

Selçuk Altun da, özellikle yayım sektörünün ve entelektüel çevrenin içerisinde bulunduğu yılların getirdiği tecrübesiyle ve asla terk etmediği estet tutumuyla, güçlü birikimini yansıttığı eserleriyle okurun karşısına çıkar. Onun ilk gündemi daima sanat olmuşsa da, yukarıda ifade edildiği şekilde, otobiyografi kaynaklı ve gizemle süslenmiş ancak eleştirelliği de barındıran romanlarıyla bir hayli ilgi görür.

2001 yılından bugüne kadar yedi romanı, iki novellası ve üç deneme kitabı yayımlanmış olan Selçuk Altun'un eserlerinin -denemeleri de dâhil olmak kaydıyla- kendi aralarında güçlü bağlarla birbirine bağlı oldukları görülmektedir. Bu

ilişkiyi oluşturduğu kurgu biçimleri, tematik tercihleri ve teknik imkânları kullanma yöntemi sağlamaktadır.

Yazarın eserleri arasında söz konusu bütünlüğü sağlayan en önemli unsur karakterlerin, özellikle ana karakterlerin, benzer nitelikleri taşımasıdır. Bunu, karakterin özelliklerini derinleştirme, en tanıdık, en bildik olan hâline getirme çabası ve aslında otobiyografik kaynaklı bir üretim olarak görebiliriz. Onun romanlarının her birinin bize aynı frekanslardan sesleniyor olmasının temelinde yatan özelliklerin başında bu ortak nokta gelmektedir.

Gizemli bir atmosfer ve bu atmosferi merak unsurunun -yer yer polisiye tadında- donattığı bir arayış ve buna bağlı içsel ve mekânsal yolcuklar da bu bütünlüğün vazgeçilmez unsurları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitap-lık dergisinde *Babil Kulesi* ve Cumhuriyet Kitap Eki'nde *Kitap İçin* köşelerinde yazdığı denemeleri âdeta kurmaca metinlerinin nasıl şifrelendiğini ve aynı zamanda da nasıl deşifre edilmesi gerektiğini gösteren bir mahiyet taşımaktadır. Bu durum onun eserlerinin tek başına değil de bir bütün olarak okunup algılanmasını zorunlu kılmaktadır. Nitelikli bir okurun yolunu şaşırmadan roman atmosferine girmesi ve karşılaşacağı zengin materyal ve teknik malzeme karşısında okumayı güçlü/etkili bir deneyime dönüştürmesi ve bunun sonucunda donanımlı bir hâle gelmesi ancak bu sürece doğru katılmasıyla gerçekleşebilir.

Selçuk Altun'un romanlarında beliren temalar modern insanın karşılaştığı temel sorunlardan kaynaklanmaktadır. Bireysellik başta olmak üzere, toplumla uzlaşamamanın getirdiği yalnızlık ve buna bağlı gelişen içe kapanma, anlamlandırılmakta zorlanılan bir hüzün/melankoli hâli, bunları unutma çabasına bağlı bir haz arayışı ve bu arzuyu dindirmek için seçilen bir yol olarak cinsellik…

Modern bireyin bu duygularının kaynağı olarak toplumla yaşadığı gerilimler de Selçuk Altun romanlarında alttan alta metinlere sinmiş bir boyuttadır. Toplumda görülen duyarsızlıklar, çalışma hayatındaki ikiyüzlülükler, çıkara dayalı çarpık ilişkiler, yozlaşma ve bu yozlaşmaya bağlı çürüme, meslekten bir iktisatçının gözüyle politik ve ekonomik yanlışlıklar ve sistemlerde görülen aksaklıklar onun romanlarında eleştirel tonun yükseldiği noktalardır.

Yazarın romanlarının yapı özelliklerine yakından baktığımızda ise, olay örgüsünün bir tür kararsızlık gelgitleri içerisinde olan karakterlerin, yaratılan bir gizem peşinde, başlangıç ve son arasında anaforik döngüye kapılışını resmettiği görülmektedir. Bu ana örgü iç içe geçmiş farklı kişilerin olaylarının anlatımıyla da çeşitlendirilmektedir.

Selçuk Altun'un eserlerinde karşımıza çıkan roman kahramanları, kitap okumaktan çok büyük haz alan bibliyofil niteliğinde karakterlerdir. Bireysel özellikleri baskın olan bu kişiler çevrelerinden kendilerini soyutlayacak derecede de kibirlidirler. Okuma temposunu hiçbir zaman düşürmeyen ana karakterler, dünyanın anlamsızlığından kaçıp kitap satırlarına sığınmayı tercih etmiş, gelişmiş sanat zevkleri, güçlü sanatsal hafızaları ve keskin zekâlarıyla sivrilmişlerdir. Aynı zamanda bu uğurda harcayabilecekleri sonsuz maddî imkânlarıyla zenginlik sahibidirler. Bunlarda geçim derdine ve bundan kaynaklanan kaygılara rastlanmaz. Ana karakterler tüm varlıklarını bir gizemin peşinde eritmeyi göze almış hem cesur hem de inançlıdırlar. Varlıklarının değil, entelektüel bilgilerinin kendilerine ihtişam sağladığına inanan karakterler sanatı bir an bile geride bırakmayı düşünemezler. İç dünyalarında huzursuz, seçkin, fakat insan ilişkilerinde tecrübesiz olan bu ana karakterleri yaşama hazırlayan, hayatın kendisini öğreten unsurlar tüm romanlarda bir gizin, bir ipucunun içinde yatar. Tabiri caizse gözleri bu ipuçlarından sonra açılan karakterler zekâlarıyla tüm yaşam şifrelerini çözer ve bundan da inanılmaz bir haz alırlar. Kendi varoluşsal problemlerinin çözümünü bu gizlerin ve kitapların içerisinde

arayan aylak diyebileceğimiz bu karakterler yaşamlarına yeni yollar katarak bambaşka serüvenlere doğru yol alırlar.

Mekân unsuru bakımından oldukça geniş bir yelpazeye sahip olan Selçuk Altun'un romanlarındaki tüm mekânlar oldukça önemli bir işleve sahiptir. Romanda geçen dış mekânlar karakterlerin sosyal tabakalarına dair bilgiler, iç mekânlarsa karakterlerin iç dünyalarını, psikolojik durumlarını, iç yüzlerini, zevklerini, ilgilerini yansıtan ipuçları içermektedir. Karakterleri tanıtma işlevi üstelenen mekân unsuru aynı zamanda okura tarihi bilgiler sunmayı da ihmal etmez. Mekânların üstlendiği bu işlevlerin yanında beliren bir başka özellik de yazarın bu mekânları âdeta cebinin içi gibi biliyor olmasıdır. Onun eserlerinde okur kendini âdeta bir kitapçıda, bir müzede, bir galeride ve bir konser salonunda bulmakla kalmaz, güçlü tasvirlerin eşliğinde bu mekânlardan yayılan atmosfere kendini kaptırır.

Selçuk Altun'un romanlarında zaman unsurunu incelediğimizde görüyoruz ki, zaman atlamaları, kronolojik olarak ilerlemeyen zaman anlayışı çok katmanlıdır. Geçmiş zamanın içinde geniş bir geçmiş zaman daha vardır. Özellikle karakterler tanıtılırken kullanılan geriye dönüş tekniği zamanın genişliğini de gözler önüne sermektedir.

Selçuk Altun'un romanlarında biyografik kurgunun getirdiği bir özellik olarak ana karakterlerin bakış açılarının hâkim olduğu, birinci tekil şahıs (ben) anlatıcının tercih edildiğini görmekteyiz. Birbirine birçok noktadan bağlanan bu romanların en önemli bütünleştiricisi konumunda bulunan ve özellikleri itibarıyla benzer bir profil çizen bu karakterlerin hem bakış açıları hem de anlatıcı tutum ve konumları aynıdır ve roman boyunca bu pek değişmez. Bu hususta değişiklik görebildiğimiz romanlar *Ku(r)şun Lezzeti* ve *Ardıç Ağacının Altında'*dır. *Ku(r)şun Lezzeti'*nde karşımıza iki farklı anlatıcı türü çıkmaktadır. Son bölüm olan on birinci bölüme kadar, bize olan biteni anlatan tek anlatıcı Tolga Aydoğan'dır. Tolga, aynı zamanda hikâyenin sahibidir. Dolayısıyla on birinci bölüme kadar romanın anlatıcısı,

birinci tekil şahıs anlatıcı; bakış açısı da kahraman bakış açısıdır. On birinci bölümde ise anlatıcı, üçüncü tekil anlatıcı bakış açısı ise ilahi bakış açısıdır.

Romanda iki anlatıcı ve bu iki anlatıcının bakış açıları vardır. Anlatıcılar, hikâyelerini, birinci tekil şahıs anlatımına başvurarak aktarmıştır. Anlatıcıların hikâyeleri farklı olsa da aynı olayda birleşmelerini ve bu olaya giden yolu iki farklı anlatıcının bakış açısından izlemiş oluruz. Bu sebeple romana hâkim olan bakış açısı, çoğulcu bakış açısıdır diyebiliriz.

*Ardıç Ağacının Altında* romanı, çoğul anlatıcı ile oluşturulmuş kahraman bakış açısına sahip bir romandır. İlk iki bölümde karakterler kendi seslerinden konuşup kurgunun entrik yapısını şekillendirmiş ve anlatımı zenginleştirmişlerdir. Bu iki bölümde kahramanlar duygu ve düşünce dünyalarını ayrıntılı bir dikkatle gözler önüne sermiştir. Böylelikle bireysel ve öznel özellikler gösteren her bölüm, romanda geçen ana karakterlerin daha iyi tanınmasını sağlamıştır.

Romanlarında şiirselliği önceleyen Selçuk Altun, ezgili bir üslup kullanmıştır. Sözcüklerde çok sık rastladığımız *klang çağrışımı* (sessel çağrışım) romandaki tüm karakterler tarafından özümsenmiştir. Bu çağrışımları yazar, gerek söz oyunlarıyla gerekse yarattığı yeni melez kelimelerle ve parantezlerle sağlamıştır. Aynı zamanda kurduğu uzun cümlelerinde çok sık kullandığı atasözleri, deyimler ve aforizmatik ifadeler eserlerine masalsı bir üslup da kazandırmıştır diyebiliriz. Kişilerin sosyal statülerinin gerektirdiği ağız özellikleriyle (diyalekt) konuşturulması ve yaşadıkları hayatın zorlukları karşısında yer yer argoya ve küfürlü konuşmaya yeltenmeleri de dil kullanımlarının tezahürlerindendir.

Selçuk Altun romanlarında anlatımı etkili ve işlevsel kılabilmek amacıyla çeşitli teknik unsurları kullanma konusunda cömert davranan bir yazardır. Bunları güçlü tasvirler eşliğinde eserlerinde kullanan yazar, metinlerarası ilişkilerin ortak

birliktelik ve türev unsurlarının birçoğunun tercih etmektedir. Anıştırma, gönderme, alıntılama, parodi, ironi, pastiş şeklinde beliren bu kullanımlar metinlere geniş bir açılım sağlamaktadırlar. Ayrıca, çok katmanlı bir anlatım yapısı kurmak amacıyla iç içe hikâyelere de yer verilmektedir. Bir eserin oluşum sürecinin problematize edildiği üstkurmaca (hyper text) tekniği *Senelerce Senelerce Evveldi* romanının kurgusuna boyut, yazarın üslubuna da zenginlik katmıştır. Selçuk Altun, özetleme, mektup tekniği, şiirsel ad koyma, ansiklopedik malumat verme, listeler sunma (yazar/sanatçı, eser, mekân, vd.), diyalog ve iç monolog gibi birçok tekniğe romanlarının ifade gücünü artırmak amacıyla yer vermiştir.

Yazarın tüm romanlarına hâkim olan gizem unsuru, bu romanlara polisiye tadı vermiş, merak duygusunun daima canlı tutulmasına yardımcı olmuştur. Türlü ipuçlarıyla ana karakterlere yeni yaşam, yeni nefes imkânı sunan bu gizler ana karakterlerin geçmişine bir şekilde asılı durmaktadır. Hatırlamadıkları veya yok saydıkları bu geçmiş izleri, büyük farkındalıklarla aslında ana karakterleri kökten değiştirmeyi amaçlamaktadır. *Ku(r)şun Lezzeti* isimli roman haricinde gizem unsurları karakterlerin geçmişinden izler taşımaktadır fakat *Ku(r)şun Lezzeti*, adalete tüm benliğiyle inanmış bir karakterin, değerlerinin boşa çıkışını ortaya koyar. Ana karakterin değil de, toplumun, ülkenin, medyanın geçmişine ışık tutan giz Selçuk Altun'un diğer romanlarından farklı olarak kişisel değil, toplumsal bir hüviyet kazanır.

Nitelikli okur kitlesine seslenen Selçuk Altun, oluşturduğu kurguda atıf yaptığı yazar, şair ve gazetecilerin neredeyse her cümlesinde bu zamana kadar neler işlediklerini, neler yazıp ürettiklerini bilmemizi istemiştir. İncelediğimiz yedi romanında da yazar, ünlü düşünür, ünlü şair, ünlü ressam isimleriyle bezenmiş satırlarında, tüm bu isimlere hâkim okurlar beklemektedir.

Romanlarında sığ bakış açısıyla yaşamlarını sürdüren çevreleri ironik anlatımıyla eleştiren yazar, her fırsatta bunu yinelemekten geri durmaz. Değişen

insan ilişkilerine ve İstanbul panoramasına da merceğini tutar. Yaşamı basit düşüncelerden oluşan ‘paket’ insanlardan ve yaşantıdan köşe bucak kaçan karakterlerinin yalnızlaşmasını işleyen yazar, bu noktada psikolojik ve kültürel bir izlek yaratmıştır diyebiliriz.

İçinde yaşadığımız zamanı, kof, anlamını yitirmiş, güzelliklerden uzak bir çağ olarak göstermiş olsa da, Selçuk Altun umudunu hiçbir zaman yitirmeyen bir dünya görüşüne sahiptir. Onun yazar profilinin güçlü yanlarını; bibliyofil oluşu, estet tavrı ve üslupçuluğu, sanatın birçok dalına yönelik yoğun entelektüel ilgi ve bilgisi ve bu noktada gösterdiği dikkati besleyen koleksiyonerliği oluşturur.

# KAYNAKLAR

**Yazarın Eserleri:**

ALTUN, Selçuk, *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir,* İstanbul 2017.

ALTUN, Selçuk, *Ku(r)şun Lezzeti,* İstanbul 2001.

ALTUN, Selçuk, *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca,* İstanbul 2017.

ALTUN, Selçuk, *Annemin Öğretmediği Şarkılar*, İstanbul 2005.

ALTUN, Selçuk, *Kitap İçin,* İstanbul 2006.

ALTUN, Selçuk, *Senelerce Senelerce Evveldi*, İstanbul 2008.

ALTUN, Selçuk, *Kitap İçin 2,* İstanbul 2010.

ALTUN, Selçuk, *Bizans Sultanı,* İstanbul 2013.

ALTUN, Selçuk, *Kitap İçin 3*, İstanbul 2013.

ALTUN, Selçuk, *Sol Omzuna Güneşi Asmadan Gelme,* İstanbul 2014.

ALTUN, Selçuk, *Buraları Rüzgâr Buraları Yağmur,* İstanbul 2017.

ALTUN, Selçuk, *Ardıç Ağacının Altında,* İstanbul 2017.

**Yararlanılan Diğer Kaynaklar:**

AKTAŞ, Şerif, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara 1991.

AKTAŞ, Şerif, *Edebiyatta Üslûp ve Problemleri,* Ankara 1998.

AKTULUM, Kubilay, *Metinlerarası İlişkiler*, Ankara 1999.

AKYÜZ, Kenan, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*, İstanbul 1995.

ALANGU, Tahir, *Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman*, C3, İstanbul 1968.

AYTÜR, Ünal, *Henry James ve Roman Sanatı,* İstanbul 2009.

BANARLI, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, II. Cilt*, İstanbul 1998.

BORATAV, Pertev Naili, *Folklor ve Edebiyat*, İstanbul 1982.

BOYNUKARA, Hasan, "Hikâye ve Hikâye Kavramları", *Hece Dergisi, Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Sayı: 46-47, Ankara 2000.

BOYNUKARA, Hasan, *Roman'da Bakış Açısı ve Anlatılış,* İstanbul 1997.

BOYM, Svetlana, *Nostaljinin Geleceği*, İstanbul 2009.

ÇETİN, Nurullah, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara 2009.

ÇETİŞLİ, İsmail, *Metin Tahlillerine Giriş 2*, Ankara 1999.

ÇİFTLİKÇİ, Ramazan. *Türk Romanında Tip ve Karakter Problemi*, İstanbul 2000.

DERVİŞCEMALOĞLU, Bahar, *Anlatıbilime Giriş*, 2. Baskı, İstanbul 2016.

DİNO, Güzin, *Türk Romanının Doğuşu*, İstanbul 2008.

DOBROLYUBOV, N.A Oblomovluk Nedir?, çev. Mazlum Beyhan, İstanbul 2010.

ECEVİT, Yıldız, *Türk Romanında Post-modernist Açılımlar*, 6. Baskı, İstanbul 2009.

ECO, *Umberto, Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*, çev. Kemal Atakay,4. Baskı, İstanbul 2009.

EMİL, Birol, *Türk Kültür ve Edebiyatından Şahsiyetler*, Ankara 1997.

ENGİNÜN, İnci, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, İstanbul 2002.

EMRE, İsmet, *Post-modernizm ve Edebiyat*, 2. baskı, Ankara 2006.

ESEN, Nüket, Modern Türk Edebiyatı Üzerine Okumalar, İstanbul 2006.

FREUD, Sigmund, *Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd*, çev. Ali Babaoğlu, 5. Baskı, İstanbul 2016.

GÖÇGÜN, Önder, *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu,* İstanbul 1987.

HAUSER, Arnold, *Sanatın Toplumsal Tarihi*, çev. Yıldız Gölönü, İstanbul 1984.

ISSI, Ahmet Cüneyt, "Türk Edebiyatının Romanla Tanışması", *Hece*

*Dergisi Roman Özel Sayısı*, Sayı:65-66-67, Ankara, Mayıs-Haziran-Temmuz 2002.

KABAKLI, Ahmet, *Türk Edebiyatı (Hikâye ve Roman)*, İstanbul 1994.

KAPLAN, Mehmet, *Hikâye Tahlilleri*, 6. Baskı, İstanbul 1997.

KAPLAN, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*, İstanbul 1976.

KAPLAN, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar II,* İstanbul 1976.

KARAALİOĞLU, Seyit Kemal. *(Resimli Motifli) Türk Edebiyatı Tarihi (Cumhuriyet Edebiyatı III)*, İstanbul 1980.

KARATAŞ, Turan, *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, İstanbul 2014.

KERMAN, Zeynep, *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*, Ankara 1998.

KUNDERA, Milan, "Kundera Romanı Savunuyor", *Tercüman Sanat Sayfası,* 26.XI.1964.

KURAN BÜYÜKKAVAS, Şeyma, *Peyami Safa'nın İnsanları*, İstanbul 2018.

RENE Wellek-WARREN Austin, *Edebiyat Teorisi*, çev. Ömer Faruk Huyugüzel, İzmir 1993.

LEKESİZ, Ömer, *Yeni Türk Edebiyatında Öykü*, İstanbul 1997.

LODGE, David, *Kurgu Sanatı*, İstanbul 2013.

MENTEŞE, Oya Batum, *Bir Düşün Yolculuğu (Edebiyat Sanat Eleştiri Yazıları),* Ankara 1996.

MORAN, Berna, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İstanbul 1995.

MORAN, Berna, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I*, İstanbul 2007.

NARLI, Mehmet, *Roman Ne Anlatır?*, Ankara 2009.

ÖNERTOY, Olcay, *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*, Ankara 1984.

SAZYEK, Hakan, *Roman Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, Ankara 2015.

STEVICK, Philip, *Roman Teorisi*, çev. Sevim Kantarcıoğlu, Ankara 1988.

ŞAYLAN, Gencay, *Post-modernizm,* 5. Baskı, Ankara 2016.

TANPINAR, A. Hamdi, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, 11. Baskı, İstanbul 2015.

TEKİN, Mehmet, *Roman Sanatı 1*, 3. Baskı, İstanbul 2003.

TOPALOĞLU, Yüksel, *Anka Kuşunun Gördükleri*, İstanbul 2012.

TUNCER, Hüseyin, *Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı I*, İzmir 1996.

TURAL, Sadık, "Roman Teorisi Üzerine Düşünceler", *Türk Yurdu Türk Romanı Özel Sayısı,* C.20. Sayı: 153-154, 2000.

YALÇIN, Alemdar, *Cumhuriyet Devri Türk Romanı I*, Ankara 1982.

**Elektronik Ortamda Bulunanlar:**

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/84212/Selcuk_Altun_dan_Ardic_Agacinin_Altinda_.html (Erişim: 14.10.2019)

https://m.www.yenisafak.com/kitap/bizans-uygarligina-bir-sukran-kartpostalı-313516 (Erişim: 14.10.2019)